

Monitor subsidieregeling 'Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025'

Tussenrapportage mei 2025

Marijn Vleeskens, Eveline Schoevers, Anke Suijkerbuijk,
Deniz Parlayan, Evelien van der Geest & Pauline van Eck

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.1.1	..Subsidieregeling 'begaafde leerlingen in het po en vo' (2019-2023)	4
1.1.2	..Subsidieregeling 'Begaafde leerlingen in het po en vo 2023-2025'	5
1.2	Onderzoeksvragen	6
1.3	Methoden	8
1.4	Leeswijzer	10
2	Enmalige subsidie	12
2.1	Subsidieaanvragen	12
2.1.1	..Kenmerken deelnemende samenwerkingsverbanden	12
2.1.2	..Beschrijving subsidieaanvragen	16
2.1.3	..Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen	17
2.1.4	..Beoogde plannen voor de besteding van de subsidiemiddelen	20
2.2	Realisatie plannen	22
2.2.1	..Fase van uitvoering	23
2.2.2	..Betrokkenheid bij uitvoering subsidieactiviteiten	23
2.2.3	..Subsidieactiviteiten	24
2.3	Opbrengsten	28
2.3.1	..Deelname aan subsidieactiviteiten	28
2.3.2	..Ervaren opbrengsten	28
2.3.3	..Mate waarin middelen toereikend zijn	29
2.3.4	..Evaluatie van de plannen	30
2.3.5	..Borging	31
2.4	Factoren van invloed op de uitvoering	31
3	Meerjarige subsidie – subsidieplannen	34
3.1	Kenmerken deelnemende samenwerkingsverbanden	34
3.1.1	..Deelname andere subsidieregelingen	35
3.2	Factoren van invloed op planvorming	36
3.3	Betrokken stakeholders	37
3.3.1	..Subsidiebedragen en cofinanciering	37
3.3.2	..Betrokkenheid stakeholders	37
3.4	Beoogde plannen voor de besteding van subsidiemiddelen	38
3.4.1	..Doelgroep	39
3.4.2	..Activiteiten	39
3.4.3	..Monitor- en evaluatieactiviteiten	40
3.4.4	..Verband eerdere subsidieregelingen	40
3.4.5	..Verdeling van de middelen	41
4	Meerjarige subsidie – realisatie plannen en opbrengsten	42
4.1	Realisatie subsidieplannen	42
4.1.1	..Start uitvoering subsidieplannen	42
4.1.2	..Het verloop van de subsidieactiviteiten	43
4.1.3	..Tevredenheid realisatie subsidieplannen	45
4.1.4	..Deelname aan subsidieactiviteiten	48
4.1.5	..Betrokkenheid partners bij subsidieactiviteiten	48

4.1.6.. Besteding middelen	49
4.2 Activiteiten en opbrengsten rondom een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod	52
4.2.1.. Aangeboden activiteiten rondom onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen	52
4.2.2.. Behalen subsidiedoel 'passend en dekkend onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen'	59
4.2.3.. Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)	60
4.2.4.. Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten	62
4.3 Activiteiten en opbrengsten rondom kennisdeling en professionalisering	63
4.3.1.. Aangeboden activiteiten rondom kennisdeling en professionalisering	63
4.3.2.. Behalen subsidiedoel 'kennisvergroting en -verspreiding rondom (hoog)begaafdheid'	67
4.3.3.. Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)	67
4.3.4.. Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten	72
4.4 Activiteiten en opbrengsten rondom beleid en samenwerking	73
4.4.1.. Aangeboden activiteiten rondom beleid en samenwerking	73
4.4.2.. Behalen subsidiedoel 'Versterken samenwerking rondom (hoog)begaafdheid'	75
4.4.3.. Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)	75
4.4.4.. Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten	77
4.5 Monitoring, evaluatie en borging van de subsidieactiviteiten	78
4.6 Doelmatigheid subsidie en neveneffecten	80
4.6.1.. Doelmatigheid besteding middelen	80
4.6.2.. (Onbedoelde) neveneffecten	82
5 Financiering van onderwijs en ondersteuning	83
5.1 Uitkomsten vragenlijst samenwerkingsverbanden	83
5.1.1.. Voorkeuren instrument structurele financiering	83
5.1.2.. Oormerken van financieringsmiddelen	85
5.2 Bevindingen focusgroepen onderwijs	85
5.2.1.. Algemene bevindingen	85
5.2.2.. Voorkeuren instrument structurele financiering	86
5.2.3.. Argumenten en randvoorwaarden per financieringsinstrument	86
5.2.4.. Voorkeuren voor wel of niet oormerken	93
5.2. Bevindingen focusgroep ouders	95
6 Samenvattende tussentijdse conclusies	97
6.1. Eenmalige subsidie voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs	97
6.2 Meerjarige subsidie ondersteuning (hoog)begaafde leerlingen	100
6.3. Toekomstige financiering ondersteuning (hoog)begaafde leerlingen	103
7 Referenties	105
Bijlage A Respons op de vragenlijsten	106
Bijlage B Overzicht schalen subsidiedoelen	107
Bijlage C Aanvullende tabellen	114
Bijlage D Analyse kader eenmalige subsidieaanvragen	118
Bijlage E Analyse kader meerjarige subsidieplannen	120

1 Inleiding

Sinds 2019 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) middelen beschikbaar gesteld om onderwijs en ondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen in het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo) een impuls te geven. Ondanks de ingezette maatregelen is het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen nog niet overal op orde. Eind 2022 heeft de minister van Primair en Voortgezet Onderwijs daarom een plan van aanpak gepresenteerd bestaande uit tien maatregelen gericht op beter onderwijs en betere ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen. Een van de maatregelen betreft een nieuwe subsidieregeling voor samenwerkingsverbanden 'Begaafde leerlingen po en vo 2023- 2025'. Deze subsidieregeling kent twee onderdelen, namelijk: (1) de meerjarige subsidie voor extra ondersteuning van begaafde leerlingen en (2) de eenmalige subsidie voor het borgen en versterken van voltijd (hoog)begaafdheidsonderwijs. In dit deelrapport beschrijven we beoogde plannen voor de besteding van deze subsidiemiddelen voor beide onderdelen van de subsidieregeling. Daarnaast beschrijven we eerste resultaten betreft de realisatie van die subsidieplannen, de mate waarin subsidiedoelen zijn behaald en maatregelen die zijn genomen om de subsidieactiviteiten te borgen.

1.1 Achtergrond

1.1.1 Subsidieregeling 'begaafde leerlingen in het po en vo' (2019-2023)

Voorafgaand aan de subsidieregeling 'Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' heeft het ministerie van OCW ook in de periode van 2019 – 2023/2024¹ subsidiemiddelen beschikbaar gesteld om het po en vo te stimuleren een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in te richten. De doelen van de subsidieregeling 2019-2024 zijn als volgt:

1. het vergroten en verspreiden van kennis over begaafdheid binnen scholen en samenwerkingsverbanden;
2. het inrichten dan wel uitbreiden van een passend aanbod voor begaafde leerlingen binnen scholen en samenwerkingsverbanden;
3. het versterken van de samenwerking tussen scholen voor basis- en voortgezet onderwijs (doorgaande lijn), tussen samenwerkingsverbanden po en vo, en/of tussen onderwijs en zorginstellingen binnen de regio's.

Aan deze subsidieregeling namen 141 van de 151 samenwerkingsverbanden passend onderwijs deel. Aan de subsidieregeling waren twee onderzoeken gekoppeld. In het monitoronderzoek werd jaarlijks de besteding van subsidiemiddelen in kaart gebracht. Daarnaast vond er een afzonderlijk verdiepend onderzoek (het IMAGE-onderzoek) plaats naar de impact en werkzame mechanismen van de activiteiten in het kader van de subsidie. Uit het eindrapport van het monitoronderzoek (Suijkerbuijk et al., 2024) blijkt dat samenwerkingsverbanden zeer diverse plannen hadden gemaakt om de subsidie in te zetten. Veel samenwerkingsverbanden hebben initiatieven ondernomen om kennis over (hoog)begaafdheid te vergroten en te delen, en om een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod te creëren voor (hoog)begaafde leerlingen. Ondanks de impact van de COVID-19-pandemie in 2020 op de voortgang van de subsidieactiviteiten, waren zowel samenwerkingsverbanden als scholen aan het eind van de subsidieperiode (april 2024) over het algemeen gematigd positief over de ontwikkeling en uitwisseling

¹ De subsidieperiode liep oorspronkelijk van 2019 – 2023, maar is met een jaar verlengd. OCW heeft het mogelijk gemaakt voor samenwerkingsverbanden om de subsidiegelden een jaar langer in te zetten om tegemoet te komen aan eventuele vertraging als gevolg van covid.

van kennis, het beschikbare onderwijs- en ondersteuningsaanbod en de regionale samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid. De subsidie lijkt een stimulerende rol te hebben gespeeld bij het verbeteren van het onderwijs en de ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen in het hele land. Toch blijven er volgens scholen en samenwerkingsverbanden diverse aandachtspunten bestaan, zoals het vroegtijdig signaleren van (hoog)begaafdheid, het aanbod voor (zeer) hoogbegaafde en dubbel bijzondere leerlingen, de ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen die (dreigen) uit te vallen, en het waarborgen en versterken van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs (Suijkerbuijk et al., 2024).

1.1.2 Subsidieregeling ‘Begaafde leerlingen in het po en vo 2023-2025’

In december 2022 heeft de toenmalige minister van Primair en Voortgezet onderwijs in een kamerbrief zijn visie beschreven op hoe het onderwijs aan (hoog)begaafden kan worden verbeterd en kondigde hij een aantal maatregelen aan. Deze maatregelen zijn gericht op meer (h)erkenning van (hoog)begaafdheid, het vergroten van de kennis rondom (hoog)begaafdheid, een beter passend en dekkend aanbod en maatwerk waar mogelijk. Deze maatregelen zijn gebaseerd op de opbrengsten van een viertal interactieve sessies rond (hoog)begaafdheid en passend onderwijs in het najaar van 2022 (Schoevers et al., 2022). Omdat het aanbod nog onvoldoende aansloot op de behoeften van (hoog)begaafde leerlingen en er nog steeds kinderen thuis zaten, kondigde de minister als één van de nieuwe maatregelen een subsidie aan met specifieke aandacht voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Daarnaast werd een tweede subsidieregeling opgesteld die in het verlengde van voorgaande subsidieregeling ‘begaafde leerlingen in het po en vo’ 2019-2023/2024 lag. Binnen deze ‘nieuwe’ subsidieregeling, die loopt van 2023 tot 2025, is extra aandacht voor vroegtijdig signaleren en voor het aanbod voor (zeer) hoogbegaafde leerlingen en (hoog)begaafde leerlingen die (dreigen) niet naar school (te) gaan. Geïnteresseerde samenwerkingsverbanden konden deze subsidie tot en met 30 september 2023 aanvragen. Zij hebben in december 2023 bericht gekregen of hun aanvraag was goedgekeurd. De subsidieregeling 2023-2025 bestaat uit twee delen, namelijk:

- (1) de meerjarige subsidie voor extra ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen;
- (2) de eenmalige subsidie voor het versterken van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs.

In dit onderzoek zullen we ingaan op beide onderdelen van de subsidieregeling 2023-2025.

De subsidie 2023-2025 is net zoals de vorige subsidie 2019-2023/2024 ook beschikbaar gesteld voor de BES-eilanden: Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Sinds 10 oktober 2010 zijn de scholen in Caribisch Nederland onderdeel van het onderwijssysteem van Nederland. Dit betekent dat de minister van OCW verantwoordelijk is voor het onderwijsbeleid op deze eilanden en dat de Nederlandse Inspectie van het Onderwijs toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs. Het onderwijs in Caribisch Nederland heeft de afgelopen jaren grote vooruitgang geboekt. Het doel is dat de leerlingen onderwijs krijgen waarvan de kwaliteit minimaal voldoet aan Europees-Nederlandse maatstaven, maar ook dat het onderwijs aantoonbaar verbetert met als gevolg een stijgende lijn in de onderwijsresultaten. Het is belangrijk dat net als in de rest van Nederland ook op de eilanden het onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen een impuls krijgt. Dit kan de kwaliteit van het onderwijs aan deze leerlingen verbeteren en een leeromgeving creëren waarin hun potentieel optimaal wordt benut.

(Hoog)begaafdheid en passend onderwijs

Onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen valt binnen het kader van passend onderwijs. Passend onderwijs gaat over alle leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs zijn verantwoordelijk voor een dekkend onderwijsaanbod in hun regio. Dat betekent dat samenwerkingsverbanden zelf – vaak in overleg met de in hun regio aanwezige scholen – bepalen hoe zij komen tot een dekkend aanbod, inclusief het onderwijsaanbod aan (hoog)begaafde leerlingen. Samenwerkingsverbanden ontvangen middelen van de overheid om dit aanbod te realiseren en zij worden bij het uitvoeren van hun taak ondersteunt, onder andere door het Steunpunt Passend Onderwijs.

(Hoog)begaafde leerlingen hebben diverse onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. Als de complexiteit van ondersteuningsbehoeften toeneemt, neemt de intensiteit van begeleiden toe en is meer gespecialiseerde expertise nodig om passende ondersteuning te realiseren. Hoe deze ondersteuningsniveaus concreet vorm moeten krijgen, is niet voorgeschreven en verschilt per regio. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs geven daar hun eigen invulling aan.

1.2 Onderzoeksvragen

In het monitoronderzoek naar de subsidieregeling *'Begaafde leerlingen po en vo'* staat de volgende vraag centraal: *In welke mate worden de doelen van de subsidieregeling 'Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' gerealiseerd?*

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn er meerdere deelvragen geformuleerd. Deze richten zich op verschillende onderdelen van de subsidieregeling, zoals de planvorming, de realisatie van de plannen, de opbrengsten en de doeltreffend- en doelmatigheid.

Planvorming

1. Wat zijn kenmerken van samenwerkingsverbanden en scholen die wel en niet deelnemen aan de subsidieregeling?
2. Wat zijn de beoogde plannen voor de besteding van de subsidiemiddelen?
3. Welke factoren waren van invloed op de plannen voor de besteding van de subsidiemiddelen?
4. Aan welke activiteiten worden middelen besteed?
5. Welke stakeholders zijn betrokken bij de planvorming?
6. Hoe bouwen de plannen voort op de activiteiten uit de vorige subsidieregeling?

Realisatie plannen

7. Hoe verloopt de uitvoering van de plannen?
8. In hoeverre verloopt de besteding van subsidiemiddelen volgens plan?
9. Welke stakeholders zijn betrokken bij de uitvoering van de activiteiten?
10. In hoeverre en op welke wijze hebben samenwerkingsverbanden en scholen hun plan tussentijds geëvalueerd en/of bijgesteld?
11. Hoe ervaren de betrokken stakeholders de realisatie van de plannen?
12. Wat zijn belemmerende factoren en succesfactoren voor de uitvoering van activiteiten?

Opbrengsten

13. Wat zijn de opbrengsten van de subsidieregeling volgens de betrokken stakeholders?
 - a. Hoe ziet het onderwijs- en ondersteuningsaanbod er bij de deelnemende samenwerkingsverbanden uit?
 - b. Hoeveel samenwerkingsverbanden hebben een deeltijd/voltime hoogbegaafdheidsvoorziening?
 - c. In hoeverre maken leerlingen gebruik van de deeltijd/voltime hoogbegaafdheidsvoorziening?
 - d. In hoeverre ervaren de betrokken stakeholders dat het aanbod dekkend en passend is voor alle leerlingen uit het hele begaafdheidsspectrum? En indien van toepassing: in hoeverre zijn er hiaten in het aanbod, welke hiaten zijn dit en wat is nodig om deze hiaten weg te nemen?
 - e. In hoeverre zijn bovenstaande aspecten veranderd volgens de stakeholders ten opzichte van de situatie voor de start van deze subsidieregeling?
 - f. In hoeverre is er volgens de betrokken stakeholders meer kennis onder scholen en samenwerkingsverbanden over (hoog)begaafdheid en specifiek over vroegsignalering (het herkennen van een ontwikkelingsvoorsprong, de kenmerken van (hoog)begaafdheid) en kennis over specifieke doelgroepen?
 - g. In hoeverre is er volgens de betrokken stakeholders sprake van meer samenwerking tussen scholen po en vo, tussen samenwerkingsverbanden po en vo en tussen onderwijs en zorg rondom (hoog)begaafdheid (doorgaande lijn)?
 - h. Heeft de subsidieregeling (extra aandacht voor signaleren en preventief handelen) invloed gehad op het aantal (hoog)begaafde thuiszitters volgens de betrokken stakeholders?
14. Welke verschillen en overeenkomsten zijn er te zien in de opbrengsten van de huidige (subsidie 2023-2025) en de vorige subsidieregeling (2019-2023/2024)?
15. Hoe willen de betrokken stakeholders de opbrengsten borgen na afloop van de subsidieperiode?

Doeltreffendheid en doelmatigheid

16. In hoeverre zijn de vooraf gestelde doelen van de subsidieregeling na afloop van de regeling behaald?
17. In welk mate hangt het bereiken van de doelen van de subsidieregeling samen met de ingezette activiteiten?
18. Welke (onbedoelde) neveneffecten hebben zich voorgedaan tijdens de regeling en in welke mate?
19. In hoeverre zijn de middelen doelmatig besteed?
20. Wat is de toegevoegde waarde van de (financiële impuls via) subsidie?
21. Welk financieringsinstrument is volgens de betrokken stakeholders in de toekomst het meest geschikt om passende ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen mogelijk te maken?

BES-eilanden

22. In welke mate worden de doelen van de subsidieregeling 'Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' gerealiseerd op Bonaire²?
23. Waren alle scholen en Expertiscentra Onderwijs en Zorg (EOZ) op de BES-eilanden op de hoogte van de subsidieregeling en wat was de reden om wel of geen subsidieaanvraag in te dienen?

² EOZ Bonaire ontvangt als enige organisatie vanuit de BES-eilanden subsidiemiddelen.

1.3 Methoden

In dit tussenrapport beantwoorden we de onderzoeksvragen aan de hand van twee metingen: de meting in het voorjaar van 2024 en de vervolgmeting in het voorjaar van 2025. Figuur 1 geeft een overzicht van de gebruikte onderzoeksmethoden.

Figuur 1.
Verdeling van onderzoeksmethoden over de verschillende meetmomenten

Meting 1 2024	Meting 2 2025
Vragenlijst voor samenwerkingsverbanden (voorjaar 2024)	Vragenlijst voor samenwerkingsverbanden (voorjaar 2025)
Analyse subsidieplannen meerjarige subsidie	Vragenlijst voor voltijd hoogbegaafdheidsscholen
Analyse subsidieaanvragen eenmalige subsidie	Vragenlijst voor scholen po, vo en (v)so
Focusgroepen rondom financiering van ondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen	Vragenlijst voor ouders
	Focusgroepen
	Vragenlijst en interview op BES-eilanden

In dit rapport presenteren we bevindingen uit meting 1, bestaande uit: de analyse van de subsidieplannen, de vragenlijst voor samenwerkingsverbanden van 2024 en focusgroepen rondom financiering van ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen. Daarnaast worden de resultaten van de vragenlijst voor samenwerkingsverbanden van 2025 en voor de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen uit meting 2 beschreven. In het eindrapport zullen ook de resultaten op de vragenlijst voor scholen uit het po, vo en (v)so, de bevindingen uit de focusgroepen en de bevindingen vanuit de BES-eilanden worden gepresenteerd.

Analyse subsidieplannen

De subsidieplannen van samenwerkingsverbanden zijn in de eerste meting systematisch geanalyseerd om een beeld te krijgen van de inhoud van de subsidieplannen. Daarmee is in kaart gebracht wat de beoogde plannen zijn voor de besteding van de subsidiemiddelen (onderzoeksvraag 2) en aan welke activiteiten er subsidiemiddelen worden besteed (onderzoeksvraag 4). Daartoe zijn twee analysekaders ontwikkeld: een analysekader voor de subsidieaanvragen van de eenmalige subsidie (zie bijlage D) en een analysekader voor subsidieplannen van de meerjarige subsidie (zie bijlage E).

Analyse aanvragen eenmalige subsidie

Het analysekader bevat een overzicht van vragen met vooraf geformuleerde antwoordopties die per aanvraag beantwoord zijn. Het analysekader bestond uit 22 aspecten waarop de aanvragen zijn doorgenomen en gescoord. De 22 aspecten zijn gerelateerd aan de volgende onderwerpen: algemene informatie aanvraag, aanbod leerlingen, materialen, scholing & professionalisering, onderzoek en

behoeftepeiling, faciliteiten en organisatie en kennisontwikkeling en -deling. Er is hierbij aandacht besteed aan de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IBB): de mate van overeenstemming tussen onderzoekers in het coderen van de aanvragen. Om dit te waarborgen, hebben de onderzoekers de eerste twee aanvragen volledig samen gecodeerd. Vervolgens hebben zij drie aanvragen los van elkaar geanalyseerd en deze vervolgens vergeleken en besproken. De rest van de aanvragen zijn verdeeld over de onderzoekers, waarbij steeds na een vijftal aanvragen weer eentje samen werd gedaan en werd besproken om te controleren of de codering op dezelfde manier werd gedaan. In totaal zijn 69 aanvragen voor de eenmalige subsidie geanalyseerd door twee onderzoekers.

Analyse subsidieplannen meerjarige subsidie

Het analysekader voor de meerjarige subsidie bestaat uit vooraf gestructureerde vragen met gesloten antwoordopties. Hiermee is in kaart gebracht welke activiteiten worden uitgevoerd en in welke aantallen. In totaal zijn 138 subsidieplannen beoordeeld op de aanwezigheid 29 aspecten (zie bijlage E voor het analysekader). Deze aspecten waren onderverdeeld in drie categorieën: Extra ondersteuning voor leerlingen, professionalisering/kennisdeling, en samenwerking/overleg. Om de betrouwbaarheid van de beoordeling te waarborgen, hebben twee onderzoekers eerst één subsidieplan volledig samen gecodeerd. Vervolgens hebben zij vijf plannen los van elkaar geanalyseerd en deze vervolgens vergeleken en besproken. De mate van overeenstemming tussen de coderingen werd als voldoende beschouwd. In totaal zijn er 138 subsidieplannen geanalyseerd door twee onderzoekers.

Vragenlijst samenwerkingsverbanden (meting 1 en 2)

In het voorjaar van 2024 (meetmoment 1) en in het voorjaar van 2025 (meetmoment 2) is er een vragenlijst uitgezet onder de 139 projectleiders (hoog)begaafdheid en/of directeuren/coördinatoren van samenwerkingsverbanden po en vo die subsidiegelden inzetten. De vragenlijsten hadden als doel om inzicht te krijgen in verschillende aspecten van de subsidieregeling: de kenmerken van samenwerkingsverbanden die wel of niet deelnemen aan de regeling (onderzoeksvraag 1); een representatief landelijk beeld van hoe samenwerkingsverbanden hun subsidiemiddelen besteden (onderzoeksvragen 3 t/m 6); de voortgang van de realisatie van de plannen (onderzoeksvragen 7 t/m 12); de opbrengsten van de subsidieregeling (onderzoeksvragen 13 en 15); de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling (onderzoeksvragen 16 t/m 21). De vragenlijsten bestaan voornamelijk uit meerkeuzevragen met (daar waar relevant) de mogelijkheid voor het geven van een toelichting (open vraagveld). Om bevragslast te beperken is de vijfde meting van het monitoronderzoek van de voorgaande subsidieregeling 2019-2023/2024 (Suijkerbuijk et al., 2024) gecombineerd met het monitoronderzoek van de huidige subsidieregeling 2023-2025.

Het doel van een vragenlijst in het voorjaar van 2024 was om in aanvulling op de analyse van de subsidieplannen inzicht te krijgen in de plannen van samenwerkingsverbanden. Daarnaast vormde de meting van 2024 een nulmeting. De meting in 2025 fungeerde als nameting. Een aantal vragen uit het monitoronderzoek naar de voorgaande subsidieregeling 2019-2023/2024 is ook gebruikt in het monitoronderzoek naar de subsidieregeling 2023-2025, om zo ook een beeld te kunnen schetsen van de ontwikkelingen over de jaren 2019 – 2025 heen (onderzoeksvraag 14).

De respons op de vragenlijst voor samenwerkingsverbanden was in meting 1 (2024) en meting 2 (2025) representatief voor de 139 samenwerkingsverbanden³ passend onderwijs die subsidiegelden

³ Eén van deze 139 samenwerkingsverbanden is het EOZ Bonaire. Voor de leesbaarheid maken we niet steeds een onderscheid tussen samenwerkingsverbanden en het expertisecentrum. Het EOZ Bonaire heeft geen subsidieplan ingediend dat kon worden geanalyseerd.

ontvangen. Het responspercentage in meting 1 was 87% en in meting 2 was 80%. In bijlage A wordt de respons van beide metingen uitgebreider toegelicht en beschreven. De vragenlijst is meestal ingevuld door de directeur, coördinator of bestuurder bij het samenwerkingsverband of de projectleiders van de uitvoering van het subsidieplan met betrekking tot (hoog)begaafdheid.

Vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen (meting 2)

In het voorjaar van 2025 is een vragenlijst uitgezet onder alle 129 scholen/voorzieningen (po, vo, (v)so) die toegekende subsidie hebben gekregen om voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs te versterken en te borgen (subsidieonderdeel 2). Met de vragenlijst hebben we, in aanvulling op de analyse van de subsidieplannen, in kaart gebracht hoe de scholen de subsidiemiddelen besteden (onderzoeksvraag 1 t/m 6). Daarnaast hebben we in kaart gebracht hoe de realisatie van de plannen verloopt (onderzoeksvraag 7 t/m 12) en welke opbrengsten er zijn (onderzoeksvraag 13 t/m 15). Ook hebben we vragen gesteld over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidie (onderzoeksvraag 16 t/m 21). De vragenlijst bestaat voornamelijk uit meerkeuzevragen met (daar waar relevant) de mogelijkheid voor het geven van een toelichting (open vraagveld).

De vragenlijst is ingevuld door 69 scholen verspreid over 47 samenwerkingsverbanden. Het responspercentage was 53%.

Focusgroepen financiën (najaar 2024)

In november 2024 zijn er 4 focusgroepen gehouden over de toekomstige financiering van ondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen. De focusgroepen hadden tot doel in kaart te brengen welke voorkeuren en voor- en nadelen er zijn met betrekking tot de verschillende vormen van bekostiging voor de ondersteuning van en het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen in Nederland vanuit perspectieven van diverse stakeholders. De stakeholder die zijn bevraagd zijn scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en vertegenwoordigers van ouders van (hoog)begaafde leerlingen.

Er zijn vier focusgroepen uitgevoerd, waarvan twee fysiek en twee online. Drie focusgroepen zijn georganiseerd met een mix van deelnemers uit het onderwijs: deelnemers van scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. In totaal hebben 31 personen deelgenomen aan de focusgroepen. De spreiding van de deelnemers was als volgt: 11 scholen, 8 schoolbesturen en 12 samenwerkingsverbanden. Van één persoon hebben we via e-mail informatie gekregen, omdat deze persoon zich op het laatste moment afmeldde. Daarnaast is er een focusgroep gehouden met 6 vertegenwoordigers van ouders van (hoog)begaafde leerlingen. In het eerste deel van de focusgroepen hebben we gesproken over ieders voorkeur voor financieringsvorm(en) en de bijbehorende argumenten. In het tweede deel zijn we in gesprek gegaan over het oormerken van de financiële middelen en de wenselijkheid daarvan.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken presenteren we de resultaten van het monitoronderzoek naar beide onderdelen van de subsidieregeling voor samenwerkingsverbanden *‘Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025’*. In dit deelrapport beschrijven we de plannen voor de besteding van deze subsidiemiddelen voor beide onderdelen van de subsidieregeling. Daarnaast beschrijven we de eerste resultaten omtrent de realisatie van die subsidieplannen, de mate waarin subsidiedoelen zijn behaald en maatregelen die zijn genomen om de subsidieactiviteiten te borgen. De bevindingen zijn gebaseerd op twee metingen, een

in het voorjaar van 2024 en een in het voorjaar van 2025. De volgende hoofdstukken bevatten resultaten uit meerdere meetinstrumenten en metingen. Bij elk resultaat wordt duidelijk vermeld uit welk meetinstrument het afkomstig is.

- In hoofdstuk 2 gaan we in op de bevindingen met betrekking tot de *eenmalige* subsidie voor het versterken van voltijd (hoog)begaafdheidsonderwijs. We bespreken de subsidieplannen, de realisatie van de plannen en de opbrengsten.
- In hoofdstuk 3 bespreken we de subsidieplannen in het kader van de *meerjarige* subsidie voor extra ondersteuning van begaafde leerlingen.
- Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van de realisatie en opbrengsten van de subsidieplannen in het kader van de *meerjarige* subsidie voor extra ondersteuning van begaafde leerlingen.
- In hoofdstuk 5 komen mogelijke financieringsinstrumenten aan bod. We gaan na hoe verschillende stakeholders hiernaar kijken en welk instrument zij het meest geschikt achten om passende ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen vanaf 2026 mogelijk te maken.
- Hoofdstuk 6 bevat samenvattende tussentijdse conclusies.

2 Eenmalige subsidie

In dit hoofdstuk gaan we in op de subsidieaanvragen voor de eenmalige subsidie bedoeld voor het borgen en versterken van een voorziening voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs (paragraaf 2.1.) en de uitvoering van de plannen die hierin zijn opgesteld (paragraaf 2.2). Ook bespreken we de ervaren opbrengsten van de eenmalige subsidie (paragraaf 2.3) en factoren die van invloed zijn op de uitvoering van de subsidieactiviteiten (paragraaf 2.4.). We beschrijven de resultaten op basis van de analyse van subsidieaanvragen die samenwerkingsverbanden in september 2023 hebben ingediend en resultaten uit de vragenlijst voor samenwerkingsverbanden uit 2024 en 2025 en voor voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in het voorjaar van 2025.

2.1 Subsidieaanvragen

Samenwerkingsverbanden konden in september 2023 een aparte aanvraag indienen voor de eenmalige subsidiemiddelen. Het maximaal aan te vragen bedrag was 130.000 euro met 50% cofinanciering als voorwaarde. Doel van deze eenmalige regeling is de borging en versterking van voorzieningen voor voltijd onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen⁴. Naast een analyse van de ingediende subsidieaanvragen, is in de vragenlijst onder samenwerkingsverbanden in de eerste en tweede meting gevraagd naar de besteding van de eenmalige subsidie. Daarnaast is in het voorjaar van 2025 een vragenlijst uitgezet onder alle voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen die de subsidieaanvraag hebben ondertekend.

2.1.1 Kenmerken deelnemende samenwerkingsverbanden

In deze paragraaf gaan we in op de kenmerken van samenwerkingsverbanden en scholen die wel en niet deelnemen aan de subsidieregeling ter versterking van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen (onderzoeksvraag 1). In totaal hebben 71 samenwerkingsverbanden een aanvraag ingediend, waarvan er 70 de eenmalige subsidie toegekend gekregen. Het grootste deel daarvan wordt gevormd door samenwerkingsverbanden po (zie Tabel 2.1).

Tabel 2.1 Overzicht van het aantal subsidieaanvragen dat is toegekend en afgewezen.
Bron: subsidieaanvragen

	Aantal aanvragen po	Aantal aanvragen vo	Aantal gezamenlijk ingediende aanvragen (po&vo)	Totaal aantal aanvragen
Toegekende subsidieaanvragen	45	25	0	70
Afgewezen	0	1	0	1

Van de samenwerkingsverbanden die de eenmalige subsidie hebben ontvangen, hanteert het grootste deel een decentraal (school) of hybride model. Dit zijn modellen waar de scholen doorgaans aan zet zijn en er, in tegenstelling tot een centraal (expertise) model, weinig voorzieningen worden aangeboden vanuit het samenwerkingsverband. In Tabel 2.2 is de verdeling van aanvragen per gehanteerd verdeelmodel weergegeven.

⁴ We hanteren hierna de terminologie zoals gebruikt door de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen: voorziening voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs en voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening.

Tabel 2.2 Aantal toegekende subsidieaanvragen per verdeelmodel (n=64).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Model	Aantal	%
Decentraal/schoolmodel	25	39%
Hybride model	27	42%
Centraal/expertisemodel	12	19%

Deelname andere subsidieregelingen

Van de 70 samenwerkingsverbanden die in 2023 de eenmalige subsidie ter versterking van voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs⁵ hebben ontvangen, hebben 66 ook de subsidie middelen ontvangen vanuit de regeling 'Begaafde leerlingen in het po en vo 2019-2023'. Van de 70 samenwerkingsverbanden die de eenmalige subsidie ontvangen, ontvangen 65 samenwerkingsverbanden ook de meerjarige subsidie die loopt van 2023 tot 2025. Twee van de 70 samenwerkingsverbanden die de eenmalige subsidie hebben ontvangen, hebben geen van beide meerjarige subsidies ontvangen.

Redenen om geen eenmalige subsidie aan te vragen

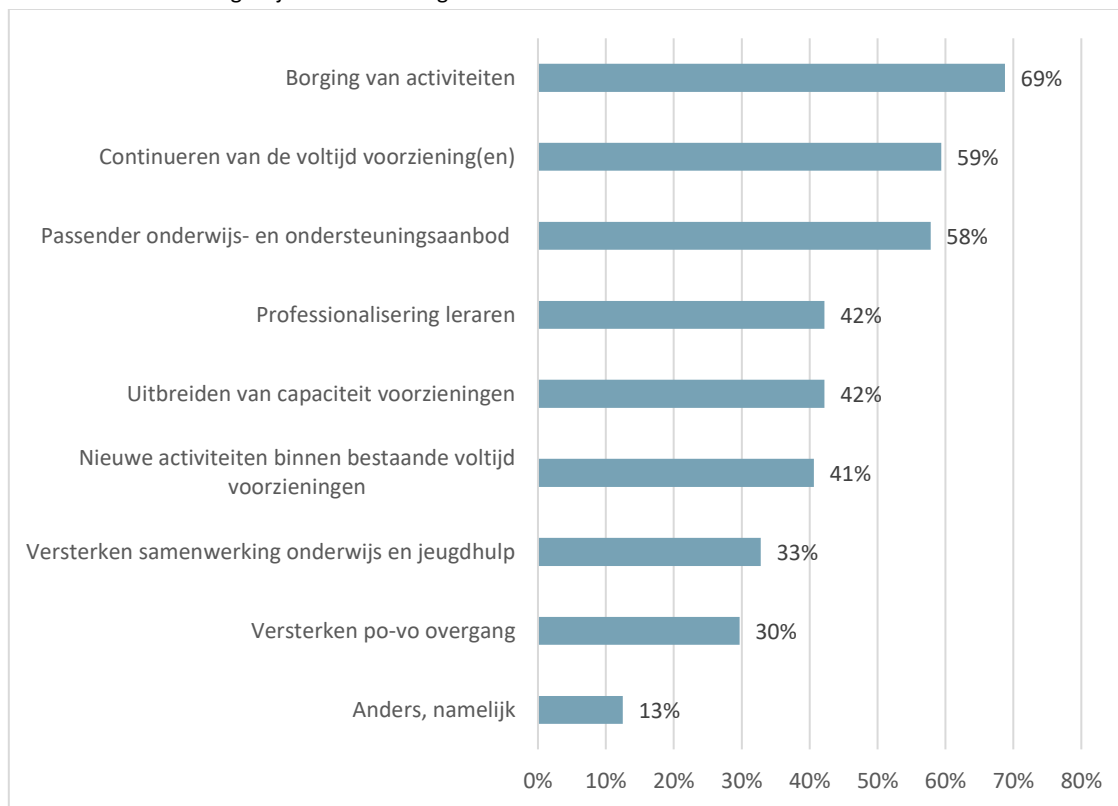
In de vragenlijst hebben 69 samenwerkingsverbanden aangegeven waarom ze geen eenmalige subsidie hebben aangevraagd. Daarbij waren meerdere antwoorden mogelijk. Uit de resultaten kwam naar voren dat 93% geen behoefte had aan subsidie, waarbij de meest genoemde reden was dat er binnen het samenwerkingsverband geen voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs was of dat er geen behoefte is om een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening op te zetten. Een aantal samenwerkingsverbanden noemt daarnaast dat het niet in lijn is met hun visie op inclusief onderwijs om een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening op te zetten. Bij 7% van de samenwerkingsverbanden was er vanuit één of meerdere scholen wel behoefte aan de subsidie, maar is geen aanvraag ingediend om verschillende redenen. Zo wilden samenwerkingsverbanden het aanbod in de basisondersteuning opnemen of op een meer structurele manier vormgeven dan met een eenmalige subsidie. Ook noemen samenwerkingsverbanden dat er op dat moment nog geen voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening was.

Redenen om wel eenmalige subsidie aan te vragen

64 samenwerkingsverbanden hebben in de vragenlijst aangegeven waarom ze wel een aanvraag hebben ingediend voor de eenmalige subsidie ter versterking van voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Ongeveer twee derde van de samenwerkingsverbanden geeft aan de subsidie in te willen zetten voor borging van activiteiten rondom voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Ook het continueren van voorzieningen en het realiseren van een passender onderwijs- en ondersteuningsaanbod zijn veelgenoemde redenen voor het indienen van een aanvraag. In figuur 2.1 staan alle motieven op een rij.

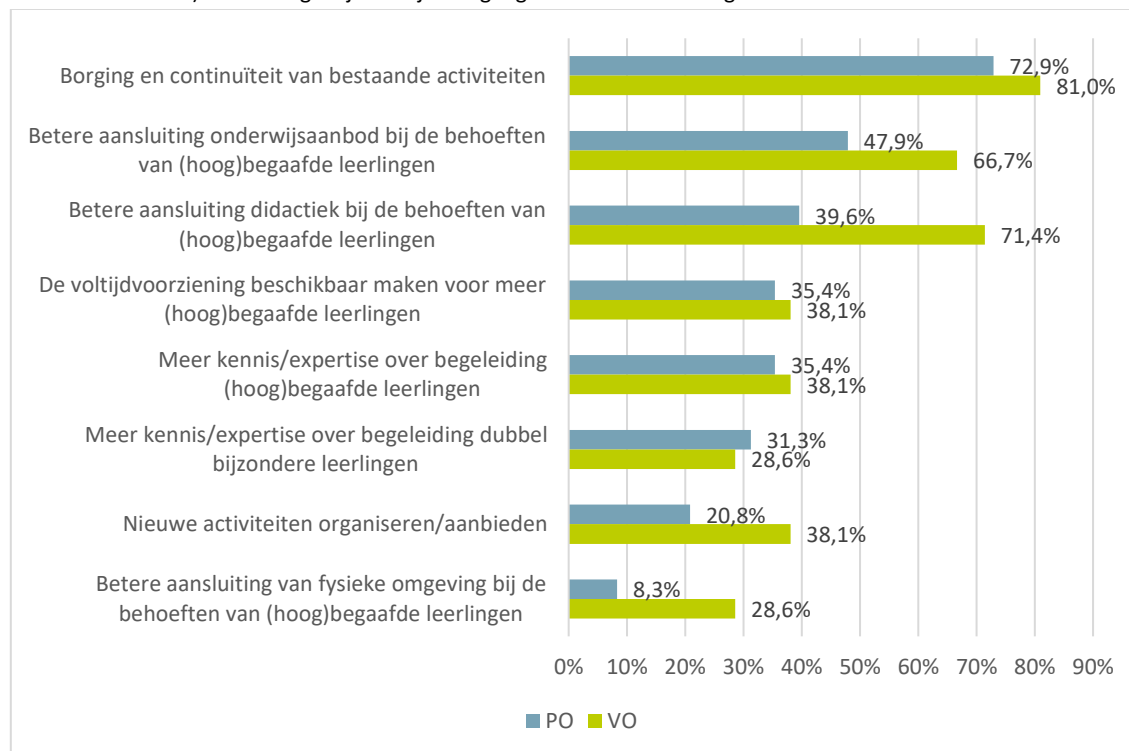
⁵ Met voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs verwijzen we naar groepen of scholen waar leerlingen

Figuur 2.1 Motieven voor aanvraag van eenmalige subsidie, meerdere antwoorden mogelijk (n=64).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Ook aan voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen is gevraagd wat motieven waren voor hen om bij te dragen aan het indienen van een subsidieaanvraag. Net als voor samenwerkingsverbanden is ook voor voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen de meest genoemde reden voor het indienen van de aanvraag de borging en continuïteit van bestaande activiteiten binnen de voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening. Voor voorzieningen binnen het vo geldt dit nog vaker (81%) dan voor voorzieningen in het po (72,9%). Ook de betere aansluiting van het onderwijsaanbod en de manier van lesgeven bij de behoeften van (hoog)begaafde leerlingen zijn voor het vo vaker dan het po motieven. In een toelichting noemen vertegenwoordigers met name de toename van leerlingen als reden voor de subsidieaanvraag. Er is meer vraag naar voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs en met de subsidie worden dan ook extra groepen gestart of leraren geschoold om zo meer leerlingen te kunnen opvangen. Ook zien vertegenwoordigers de ondersteuningsvraag van hun doelgroep zwaarder worden, bijvoorbeeld in de vorm van sociaal emotionele problemen, onderpresteren en thuiszittende leerlingen. Daarom is extra personeel, onder andere leerkrachten en een kindercoach, en kennisdeling nodig, geven vertegenwoordigers aan.

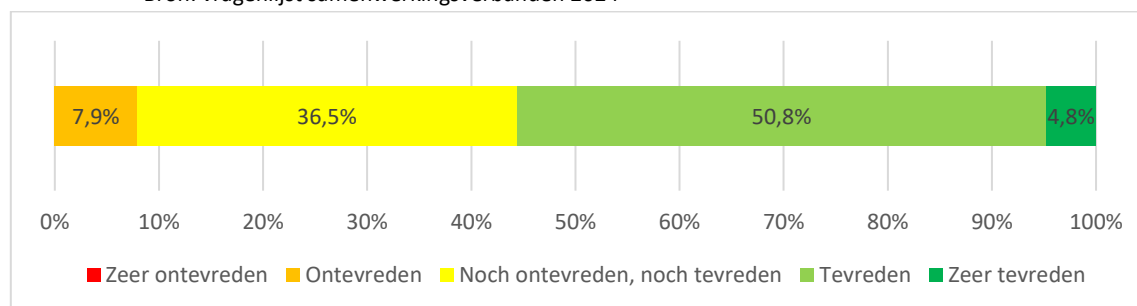
Figuur 2.2 Motieven voor aanvraag van eenmalige subsidie, meerdere antwoorden mogelijk (po: n=48, vo: n=21). Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Onderwijs en ondersteuningsaanbod bij aanvang

De samenwerkingsverbanden waarvan de aanvraag voor de eenmalige subsidie is toegekend, gaven in het voorjaar van 2024 aan gemiddeld tevreden te zijn over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod (3,5 op schaal van 1 – 5). Toch geeft ook ruim een derde aan noch tevreden, noch ontevreden te zijn en is 8% van de samenwerkingsverbanden ontevreden over het aanbod in het voorjaar van 2024, zie figuur 2.3. Op de vraag welk aanbod nog ontbreekt om tot een dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod te komen, geven samenwerkingsverbanden aan dat er meer behoefte is aan onderwijs en ondersteuning voor een aantal specifieke doelgroepen. Daarbij gaat het om dubbel bijzondere leerlingen, om leerlingen die niet volledig onderwijs kunnen volgen en om de jongere doelgroep. Ook de basisondersteuning op scholen voor regulier onderwijs kan volgens samenwerkingsverbanden nog beter. In lijn daarmee noemen samenwerkingsverbanden ook de kennis en vaardigheden van leraren rondom ondersteuning als verbeterpunt.

Figuur 2.3 Tevredenheid over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod (voorjaar 2024) (n=63). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

De tevredenheid van samenwerkingsverbanden die geen eenmalige subsidie ontvangen verschilt niet significant van de samenwerkingsverbanden die wel eenmalige subsidie ontvangen ($t(136) = 1,075$; $p = 0,284$). 13 van de 75 samenwerkingsverbanden zonder eenmalige subsidie die de vragenlijst hebben ingevuld hebben wel een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening in de regio.

2.1.2 Beschrijving subsidieaanvragen

Subsidiebedragen en cofinanciering

63 van de 70 samenwerkingsverbanden hebben het maximale bedrag (130.000 euro) aangevraagd in hun aanvraag en toegekend gekregen. De overige samenwerkingsverbanden hebben bedragen aangevraagd die uiteenlopen van 65.090 tot 125.800 euro. Uit de analyse van de subsidieaanvragen blijkt dat de hoogte van het aangevraagde bedrag met name afhankelijk is van mogelijkheden tot cofinanciering, die ten minste 50% dient te zijn.

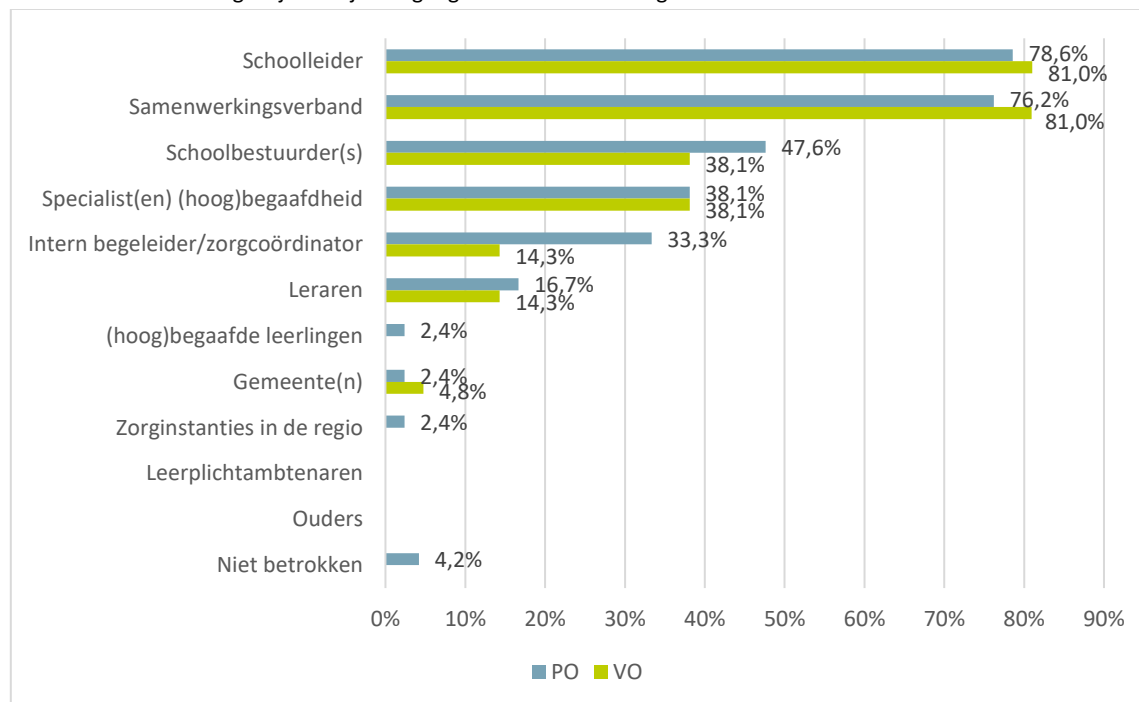
Betrokkenheid stakeholders

In de subsidieaanvragen voor de eenmalige subsidiegelden beschreven samenwerkingsverbanden hoe zij de middelen gaan besteden. Deze subsidieaanvragen zijn ondertekend door in totaal 132 scholen, waaronder zowel scholen vallen die al een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening hebben, als ook scholen die met de subsidie een nieuwe voltijdgroep gaan opzetten. In de vragenlijst is gevraagd aan samenwerkingsverbanden hoeveel van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen binnen de regio middelen uit de eenmalige subsidieregeling ontvangen. Twee derde van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat alle bestaande voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen subsidie ontvangen. 33% van de samenwerkingsverbanden stelt middelen aan een deel van de bestaande voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen beschikbaar. Daarbij gaat het meestal om één specifieke school of voorziening die middelen krijgt. Twee samenwerkingsverbanden besteden de middelen alleen aan het opzetten van een nieuwe voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening. Voor alle samenwerkingsverbanden geldt dat de voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs die in de aanvraag worden genoemd ook de subsidieaanvraag hebben ondertekend.

In de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen geeft het grootste deel van de voorzieningen (85,6%) aan bekend te zijn met de ingediende subsidieaanvraag. 10% van de respondenten was deels bekend met de aanvraag en vier vertegenwoordigers van voorzieningen uit het po waren niet (meer) bekend met de ingediende subsidieaanvraag. Voor drie van deze voorzieningen geldt dat de directeur de aanvraag in september 2023 heeft ondertekend, maar dat de specialist (hoog)begaafdheid of intern begeleider de vragenlijst invulde in het voorjaar van 2025. De voorzieningen die wel bekend zijn met de ingediende subsidieaanvraag geven aan dat met name schoolleiders (79,8%) en samenwerkingsverbanden (78,6%) betrokken waren bij de aanvraag. In het po waren in vergelijking met voorzieningen in het vo vaker schoolbestuurder(s) en intern begeleiders ook betrokken bij de subsidieaanvragen.

In figuur 2.4 is daarnaast weergegeven welke personen en/of instanties betrokken waren bij de aanvraag voor de eenmalige subsidie. Daarin is te zien dat het samenwerkingsverband in de meeste gevallen betrokken was bij het schrijven van de subsidieaanvraag. Daarnaast waren met name mensen binnen de school of het schoolbestuur betrokken zijn geweest, zoals de schoolleider, schoolbestuurders en specialist(en) (hoog)begaafdheid. In slechts enkele gevallen waren gemeente(n) en/of zorginstanties in de regio betrokken bij de aanvraag.

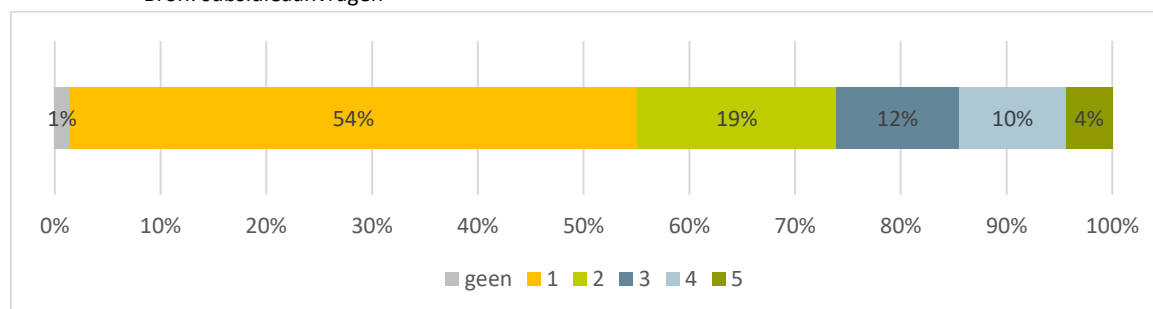
Figuur 2.4 Betrokkenheid bij subsidieaanvraag, meerdere antwoorden mogelijk (po: n=42, vo: n=21).
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Betrokkenheid voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

De subsidieaanvraag diende te worden ondertekend door alle scholen en voorzieningen die betrokken zouden zijn bij de besteding van de eenmalige subsidie middelen. Het ging daarbij om een groot aantal voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen, maar ook om reguliere scholen die in september 2023 nog geen voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs aanboden. In totaal ondertekenden 129 scholen en voorzieningen de subsidieaanvragen. In figuur 2.5 is weergegeven hoeveel scholen/voorzieningen per samenwerkingsverband de aanvraag hebben ondertekend.

Figuur 2.5 Aantal betrokken scholen/voorzieningen per samenwerkingsverband (n=69⁶).
Bron: subsidieaanvragen

2.1.3 Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Tabel 2.3 geeft een overzicht van het totaal aantal bestaande voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen per samenwerkingsverband. In totaal zijn er 132 scholen die vallen onder de

⁶ Van één van de samenwerkingsverbanden is de aanvraag via de onderwijsinspectie binnengekomen, waardoor er geen officiële subsidieaanvraag met ondertekening van scholen is ingediend bij DUS-I.

samenwerkingsverbanden die de eenmalige subsidie hebben aangevraagd en die ofwel een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening hebben, ofwel dit willen opzetten. Uit de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen blijkt dat het met name gaat om voltijd (hoog)begaafdheidsgroepen binnen scholen voor regulier basisonderwijs (zie Figuur 2.6).

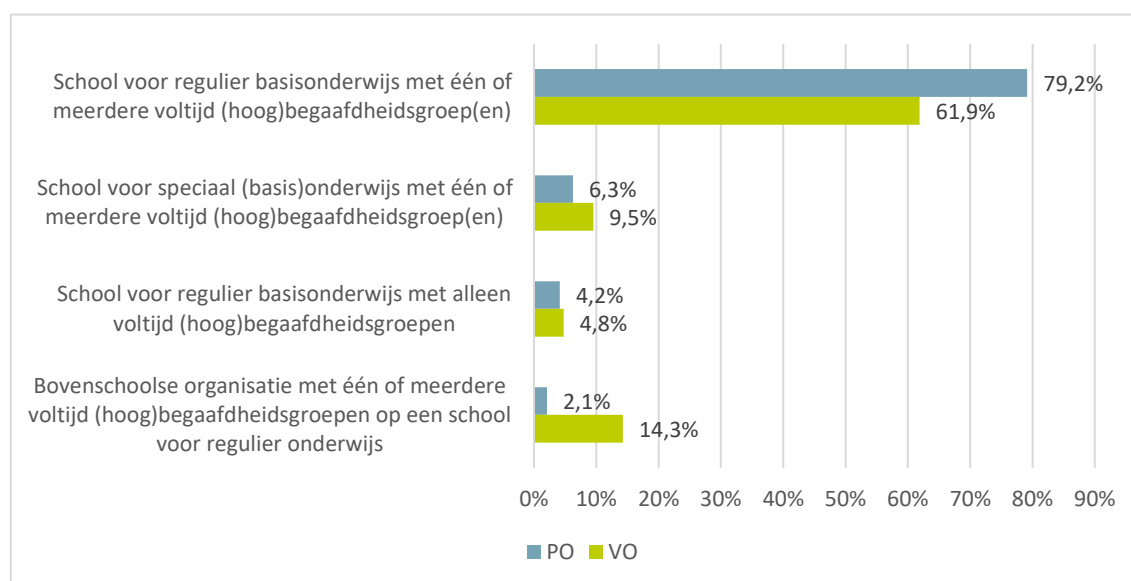
Tabel 2.3 Aantal voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs binnen het samenwerkingsverband (n=70).

Bron: subsidieaanvragen

Aantal voltijdvoorzieningen	Frequentie samenwerkingsverbanden	%
Geen voorzieningen	1	1,4%
1 voorziening	36	51,4%
2 voorzieningen	13	18,6%
3 voorzieningen	11	15,7%
4 voorzieningen	7	10,0%
5 voorzieningen	2	2,9%
Totaal aantal voorzieningen	132 ⁷	

Figuur 2.6 Soort scholen waarin voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen zijn gevestigd (n=69).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Uit de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen blijkt daarnaast dat wanneer de voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening onderdeel is van een school voor regulier basisonderwijs, de (hoog)begaafde leerlingen vrijwel altijd gebruik kunnen maken van het volledige aanbod van de school. Daarbij gaat het in het po onder andere om evenementen zoals kamp, schoolvieringen, de eindmusical, schoolfeesten, weekopeningen, sportdagen en schoolreisjes. Ook volgen leerlingen samen vakken zoals muziek, bewegingsonderwijs, creatieve lessen en sociaal-emotionele trajecten en houden leerlingen ook pauze samen. Daarnaast zijn er op een aantal scholen schoolbrede projecten. Ook in het vo zijn

⁷ Eén voorziening is door twee aangrenzende samenwerkingsverbanden opgegeven als voorziening. Deze is dubbeling is uit het totaal gehaald.

extra curriculaire onderdelen en buitenschoolse activiteiten zoals de debatclub, feesten, excursies en werkweken voor alle leerlingen bedoeld. Daarnaast volgen leerlingen vanuit de voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening meestal de reguliere lessen, maar met verrijking, andere einddoelen of extra ondersteuning en begeleiding. In tabel 2.4 is uitsplitsing gemaakt naar het aantal groepen en leerlingen per voorziening in het voorjaar van 2025. Gemiddeld zijn er per samenwerkingsverband ongeveer twee voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen op scholen voor regulier onderwijs met gemiddeld 3 groepen per voorziening, waarover in totaal gemiddeld 56 leerlingen zijn verdeeld. Voorzieningen die een aparte school vormen en voorzieningen binnen scholen voor gespecialiseerd onderwijs komen minder vaak voor. Bij voorzieningen op aparte scholen zijn de gemiddelde aantallen groepen enigszins vergelijkbaar met voorzieningen binnen scholen voor regulier onderwijs. Het gemiddeld aantal leerlingen is op deze scholen wel veel hoger. Voor voorzieningen binnen het gespecialiseerd onderwijs zijn er gemiddeld minder en kleinere groepen.

Tabel 2.4. Overzicht aantal scholen, groepen en leerlingen met betrekking tot voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

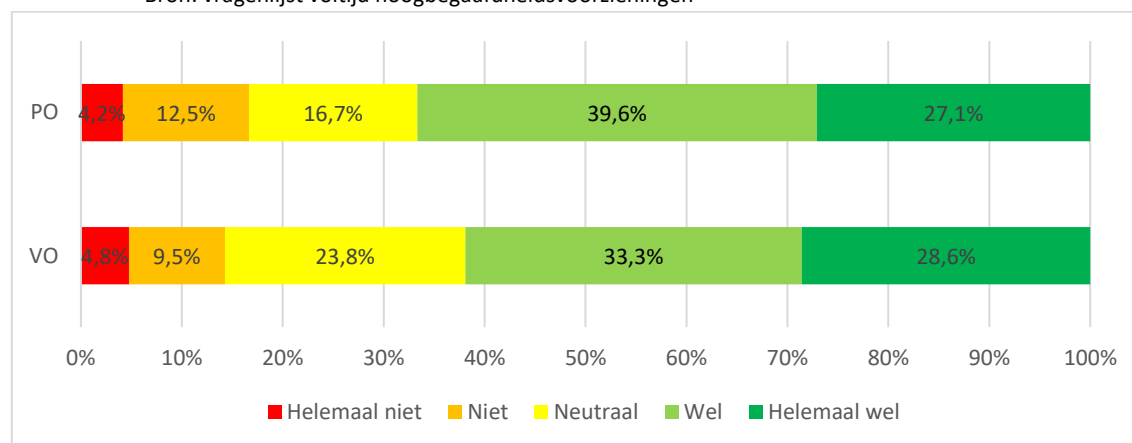
Soort voltijd voorziening	Aantal swv'en	Gem. aantal scholen	Gem. aantal groepen	Gem. aantal leerlingen	Min aantal leerlingen	Max aantal leerlingen
In regulier onderwijs	49	1,86	3	55,5	6	154
Op aparte school	28	0,9	2,25	91,7	11	128
In gespecialiseerd onderwijs	14	1	1,33	13,3	8	32

Expertisefunctie

In de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen vroegen we in hoeverre de voorziening een expertisefunctie heeft in de regio. Een groot deel van zowel de voorzieningen in het po als in het vo geven aan een expertiserol te hebben. Voor voorzieningen in het po geldt dit iets vaker (66,7%) dan in het vo (61,9%). Zie figuur 2.7.

Figuur 2.7 In hoeverre heeft uw voorziening een expertisefunctie in de regio? (po: n=48, vo: n=21).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

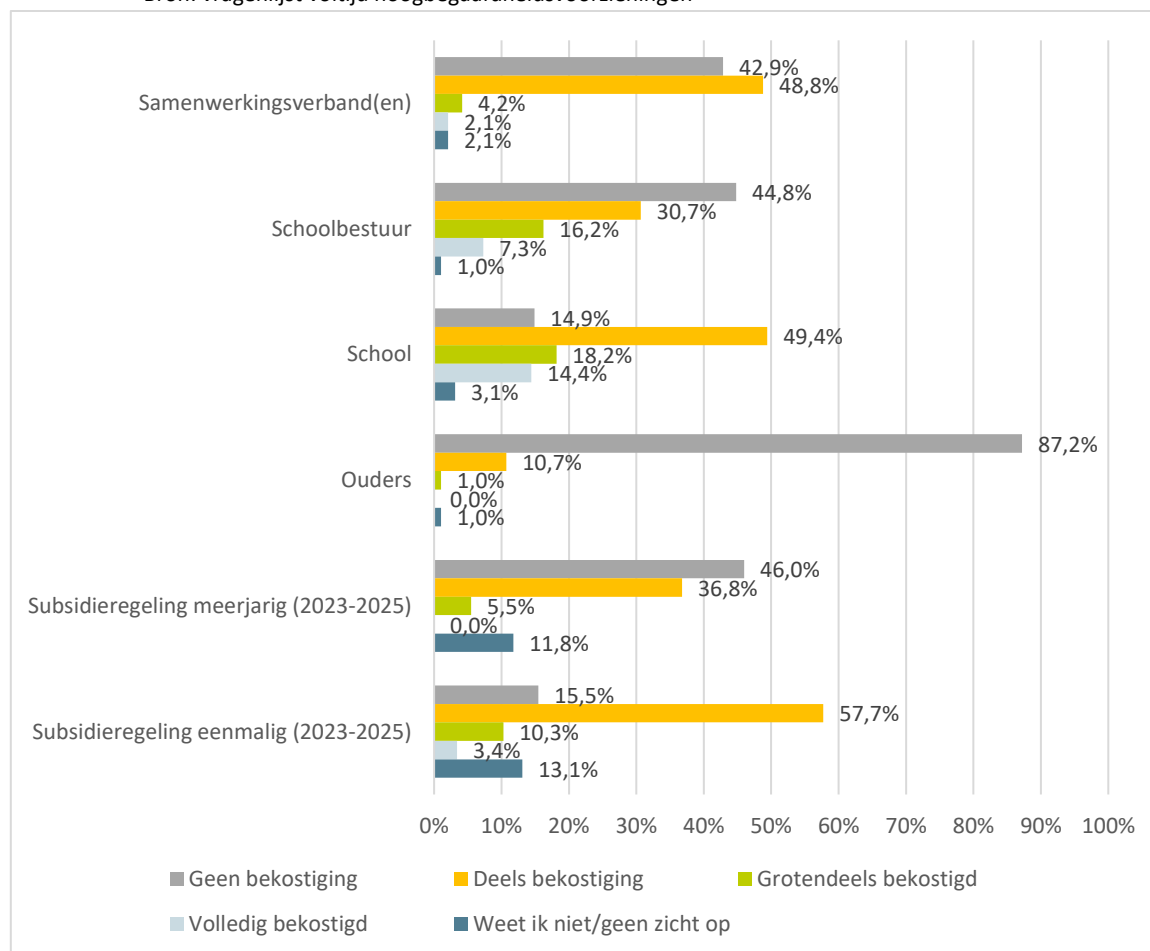
Bekostiging

In het voorjaar van 2025 is aan vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen gevraagd op welke manier hun voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening wordt bekostigd. In figuur 2.8 is te zien dat voorzieningen voornamelijk worden bekostigd door de eigen school (bijvoorbeeld vanuit de

lumpsum) en vanuit het schoolbestuur. Daarnaast wordt ongeveer de helft van de voorzieningen (groten)deels bekostigd door samenwerkingsverbanden. Ongeveer een tiende van de vertegenwoordigers heeft onvoldoende zicht op de bekostiging vanuit de subsidieregelingen. 42% van de respondenten die wel zicht hebben op de bijdrage vanuit deze subsidiemiddelen geven aan (groten)deels bekostigd te worden uit de meerjarige subsidieregeling, en twee derde worden (groten)deels bekostigd vanuit de eenmalige subsidiemiddelen. Twee voorzieningen worden volledig bekostigd vanuit de eenmalige subsidie. Vier voorzieningen worden daarnaast deels bekostigd vanuit een gemeentebijdrage of -subsidie.

Figuur 2.8 Bekostiging van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen, meerdere antwoorden mogelijk (po: n=48, vo: n=21).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

2.1.4 Beoogde plannen voor de besteding van de subsidiemiddelen

In hun subsidieaanvragen hebben samenwerkingsverbanden beknopt hun beoogde plannen voor de besteding van de subsidiemiddelen beschreven (onderzoeksvraag 2).

Doelen

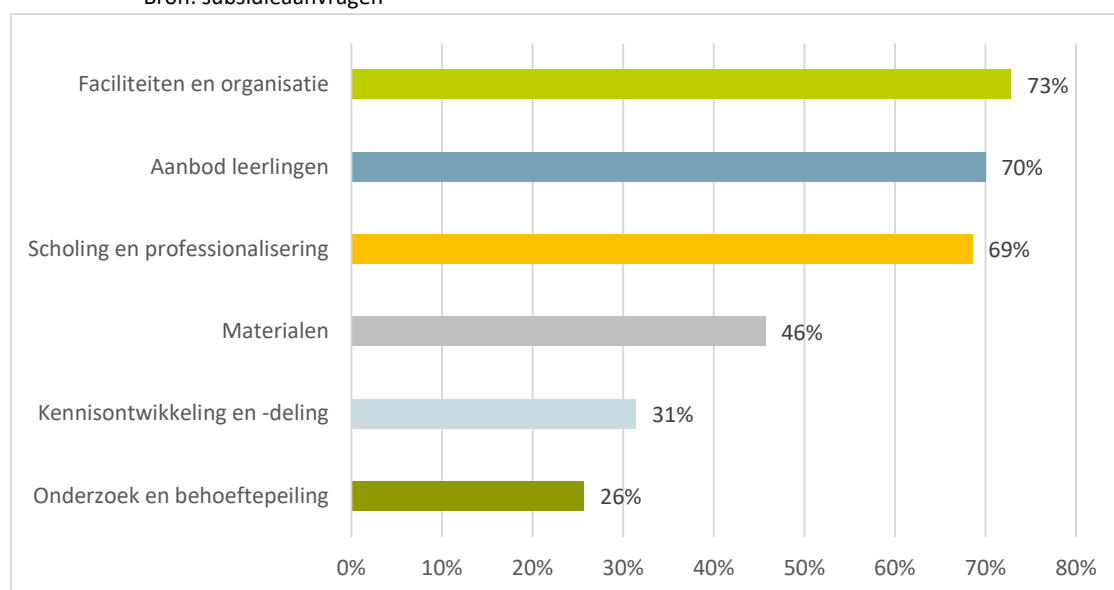
Op basis van de motieven voor het indienen van de subsidieaanvraag en de hoofdthema's die samenwerkingsverbanden hebben opgenomen in hun aanvraag kunnen we een aantal conclusies trekken over de doelen van de eenmalige subsidie. Zoals eerder genoemd heeft het grote merendeel van de samenwerkingsverbanden aangegeven met de subsidie activiteiten rondom voltijd

hoogbegaafdheidsonderwijs te willen borgen en/of continueren. Ook het realiseren van een passender onderwijs- en ondersteuningsaanbod is een veelgenoemd doel.

Uit de analyse van de hoofdthema's die genoemd werden in de subsidieaanvragen blijkt daarnaast dat de meeste samenwerkingsverbanden subsidiemiddelen besteden aan faciliteiten en organisatie (73%) met als doel de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen te versterken (zie figuur 2.9). Denk daarbij aan het faciliteren van onderwijspersoneel en inzet van extra professionals, met als doel activiteiten voort te kunnen zetten. Ook het creëren van aanbod voor leerlingen (70%) en scholing en professionalisering van professionals (69%) zijn veelgenoemde thema's in de aanvragen.

Figuur 2.9 Percentage van het totaal aantal samenwerkingsverbanden dat tenminste één of meerdere activiteiten binnen het hoofdthema organiseert (n=70).

Bron: subsidieaanvragen

Doelgroepen

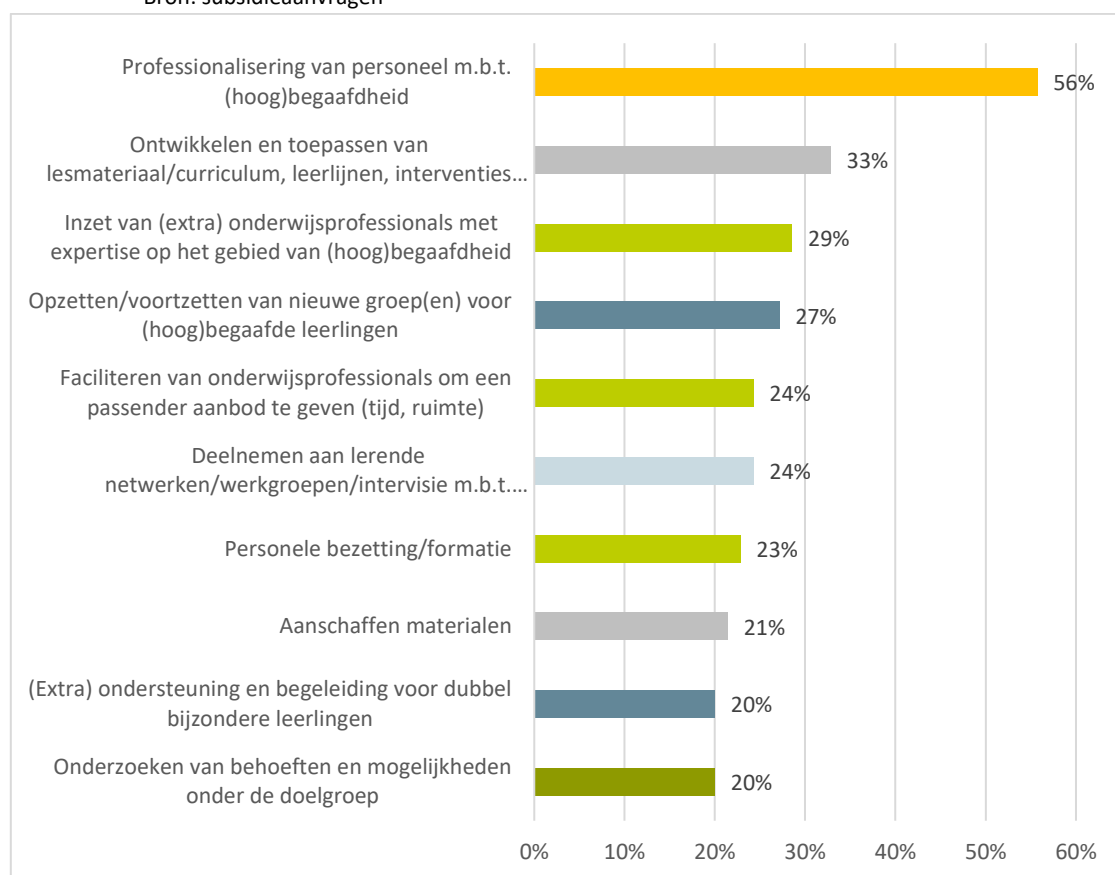
In de subsidieaanvragen wordt een aantal doelgroepen genoemd waar voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen zich met hun activiteiten op richten. De meeste aanvragen noemen (hoog)begaafde leerlingen in het algemeen als doelgroep. In vijftien aanvragen noemt het samenwerkingsverband dubbel bijzondere leerlingen als specifieke doelgroep waar zij de subsidiegelden voor in willen zetten, meestal naast andere activiteiten voor de algemene doelgroep. Vier van de 70 samenwerkingsverbanden geven aan met de eenmalige subsidie (ook) arrangementen te bekostigen voor (hoog)begaafde leerlingen die dreigen uit te vallen.

Activiteiten ter versterking van voltijd hoogbegaafdenvoorzieningen

Gemiddeld hebben samenwerkingsverbanden in hun subsidieaanvraag ongeveer vier aparte activiteiten ter versterking van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in hun regio genoemd. In figuur 2.10 zetten we de tien meest genoemde activiteiten op een rij. In Figuur C1 in Bijlage C staan alle genoemde activiteiten op een rij. Ruim de helft (56%) van de samenwerkingsverbanden zet de eenmalige subsidiemiddelen in voor activiteiten op het gebied van professionalisering van personeel op het vlak van (hoog)begaafdheid. Een derde van de samenwerkingsverbanden noemt daarnaast in hun subsidieaanvraag dat zij het ontwikkelen en toepassen van lesmateriaal, een curriculum, leerlijnen, interventies en hulpmiddelen voor de doelgroep bekostigen met het subsidiegeld. Ook inzet van (extra) onderwijsprofessionals met expertise op het gebied van (hoog)begaafdheid binnen de voorziening is een relatief veelgenoemde activiteit (29%). Naast deze veelvoorkomende activiteiten besteden

samenwerkingsverbanden de subsidie aan een grote verscheidenheid aan activiteiten. Zo noemen samenwerkingsverbanden in hun aanvraag het verkleinen van klassen (11%), een klassikaal aanbod door een externe partij (3%), het aanscherpen of aanpassen van de intake- en aanmeldingsprocedure (11%), de inrichting van lokalen (9%), en het versterken van de verbinding tussen voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs, speciaal en regulier onderwijs (17%).

Figuur 2.10 Percentage van samenwerkingsverbanden dat de activiteit ten minste één keer in de subsidieaanvraag noemt⁸ (n=70). Kleuren verwijzen naar hoofdthema's (lichtgroen: faciliteiten en organisatie, donkerblauw: aanbod leerlingen, oranje: scholing en professionalisering, grijs: materialen, lichtblauw: kennisontwikkeling en -deling, donkergroen: onderzoek en behoeftepeiling). Bron: subsidieaanvragen

Monitor- en evaluatieactiviteiten

Met betrekking tot activiteiten rondom monitoring en evaluatie hebben samenwerkingsverbanden in de subsidieaanvragen geen gerichte informatie opgenomen. Dit is daarom in de vragenlijst in het voorjaar van 2025 onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen uitgevraagd (zie paragraaf 2.2).

2.2 Realisatie plannen

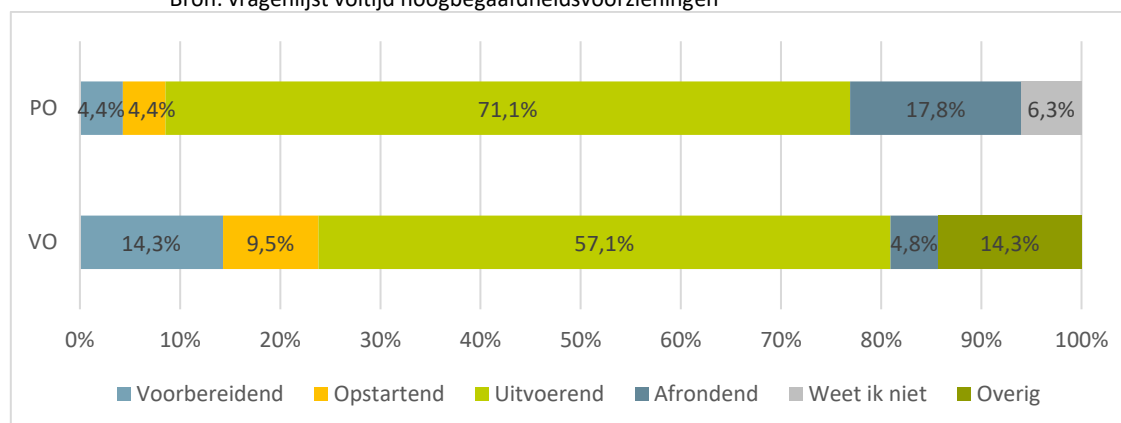
⁸ Kleuren verwijzen naar hoofdthema's onder figuur 2.9.

2.2.1 Fase van uitvoering

Het grootste deel van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in zowel het po als vo bevinden zich in het voorjaar van 2025 in de uitvoerende fase en zijn gestart met de meeste activiteiten (zie figuur 2.11). Enkele voorzieningen zijn in de voorbereidende of opstartende fase van de besteding van de subsidie middelen. Dit geldt relatief iets vaker voor voorzieningen in het vo in vergelijking met voorzieningen in het po. Drie scholen in het vo geven aan zich in een andere fase te bevinden: één school is in de verkennende fase voor het opzetten van een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening, voor één school geldt dat de subsidie het mogelijk heeft gemaakt om bestaande activiteiten te verbreden en een grotere doelgroep te bereiken. Daarnaast is er één voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening op een reguliere vo-school die aangaf nog geen subsidie middelen te hebben ontvangen vanuit het samenwerkingsverband. De vertegenwoordiger van de school geeft aan dat er weinig helderheid omtrent de aanvraag en de besteding van de subsidie was. Hetzelfde geldt voor een zelfstandige voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening voor po, die nog geen subsidie heeft ontvangen. Beide scholen hebben de aanvraag wel ondertekend. Eén voorziening geeft aan dat in overleg met het samenwerkingsverband en de andere hoogbegaafdheidsvoorzieningen binnen de regio is afgesproken dat het volledige subsidiebedrag naar het samenwerkingsverband gaat voor het opzetten van een nieuwe voorziening.

Figuur 2.11 Welke fase past het beste bij de besteding van de subsidie middelen binnen uw school/voorziening op dit moment (voorjaar 2025)? (n=69).

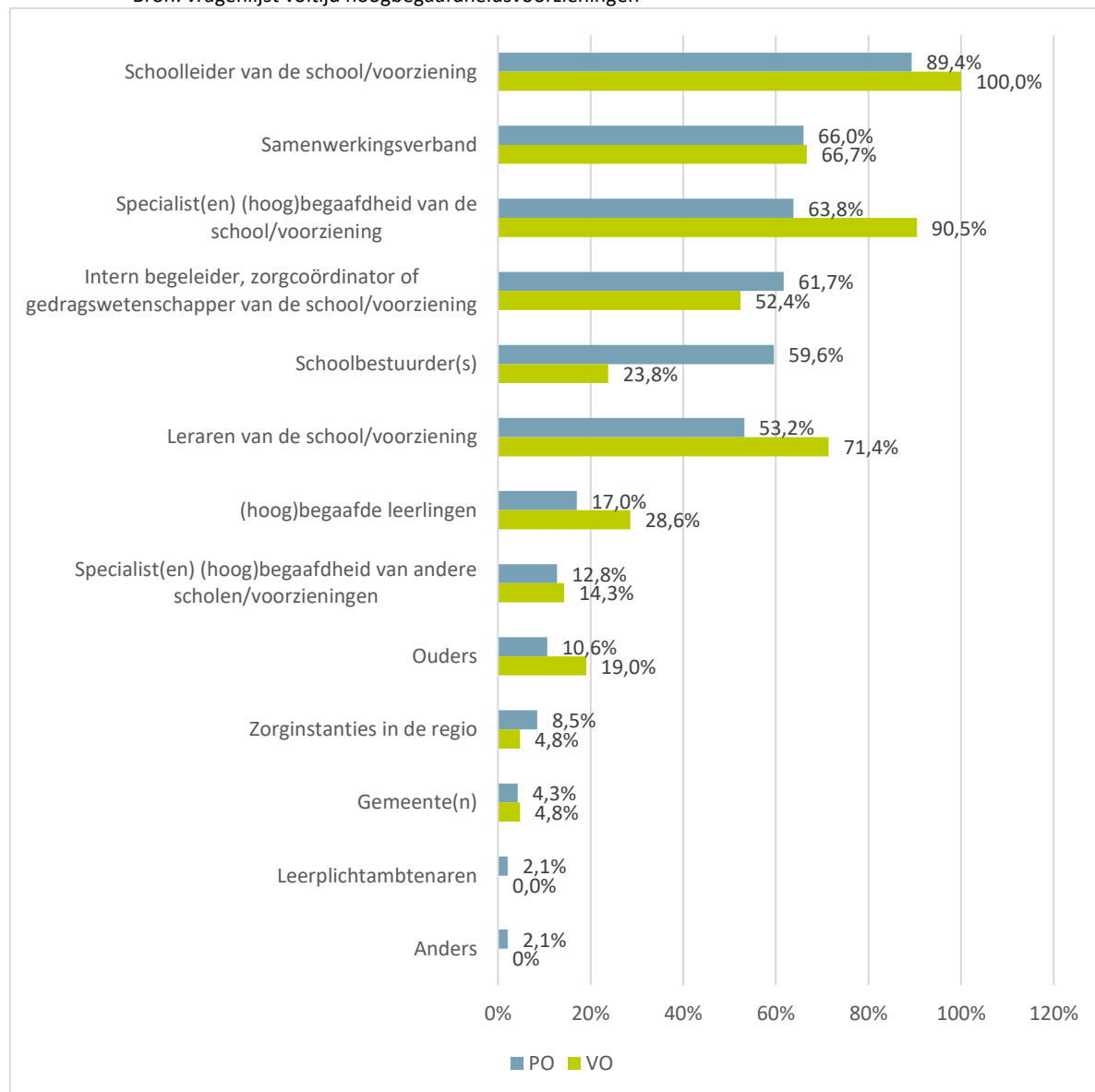
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

2.2.2 Betrokkenheid bij uitvoering subsidieactiviteiten

Bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten zijn voornamelijk schoolleiders, specialisten (hoog)begaafdheid vanuit de school/voorziening en het samenwerkingsverband betrokken, geven respondenten aan in de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen (figuur 2.12). Ook leraren, intern begeleiders en zorg/ondersteuningscoördinatoren zijn vaak bij de besteding van de middelen betrokken. In veel mindere mate zijn specialisten (hoog)begaafdheid vanuit het samenwerkingsverband, ouders, (hoog)begaafde leerlingen betrokken bij uitvoering van subsidieactiviteiten. Gemeenten, leerplichtambtenaren en zorginstanties in de regio zijn vrijwel nergens betrokken.

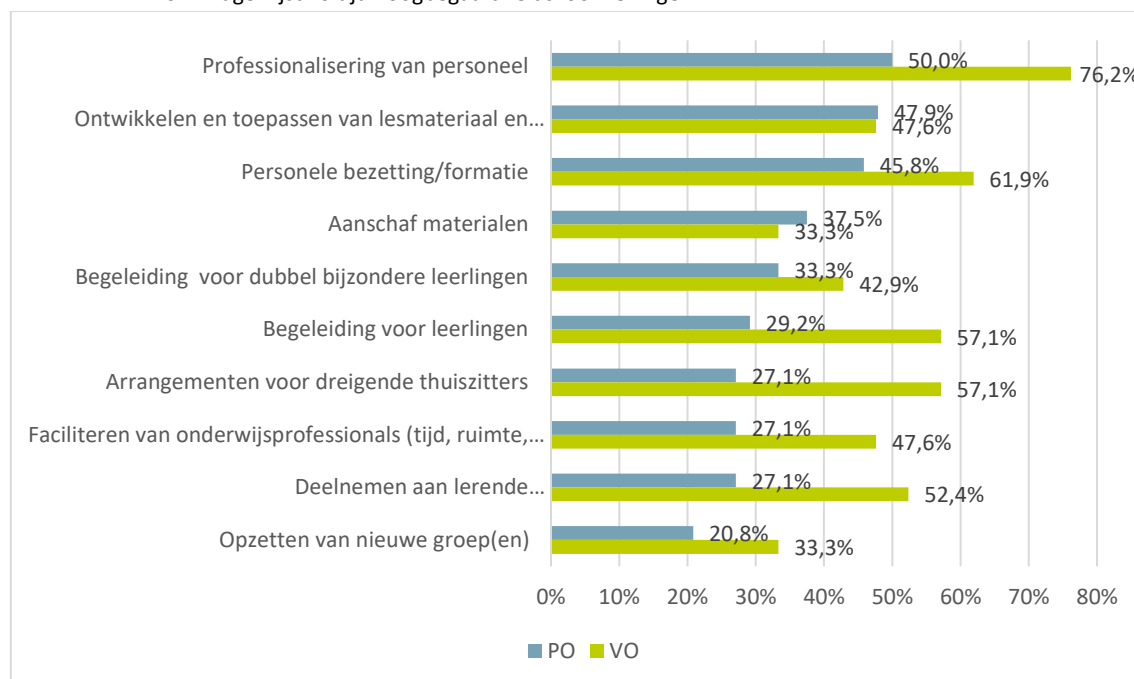
Figuur 2.12 Betrokkenheid van verschillende partijen bij de besteding van de subsidiemiddelen. (n=69).
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

2.2.3 Subsidieactiviteiten

Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in zowel het po als het vo besteden de eenmalige subsidie het vaakst aan professionalisering van personeel met betrekking tot (hoog)begaafdheid, blijkt uit de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen (zie figuur 2.13). Ook het ontwikkelen en toepassen van lesmateriaal/curriculum, interventies en hulpmiddelen voor de doelgroep en de personele bezetting zijn zaken waar de eenmalige subsidie vaak aan wordt besteed. Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in het vo organiseren daarnaast met name extra (individuele) begeleiding voor leerlingen en arrangementen voor (hoog)begaafde leerlingen die dreigen uit te vallen of thuiszitten.

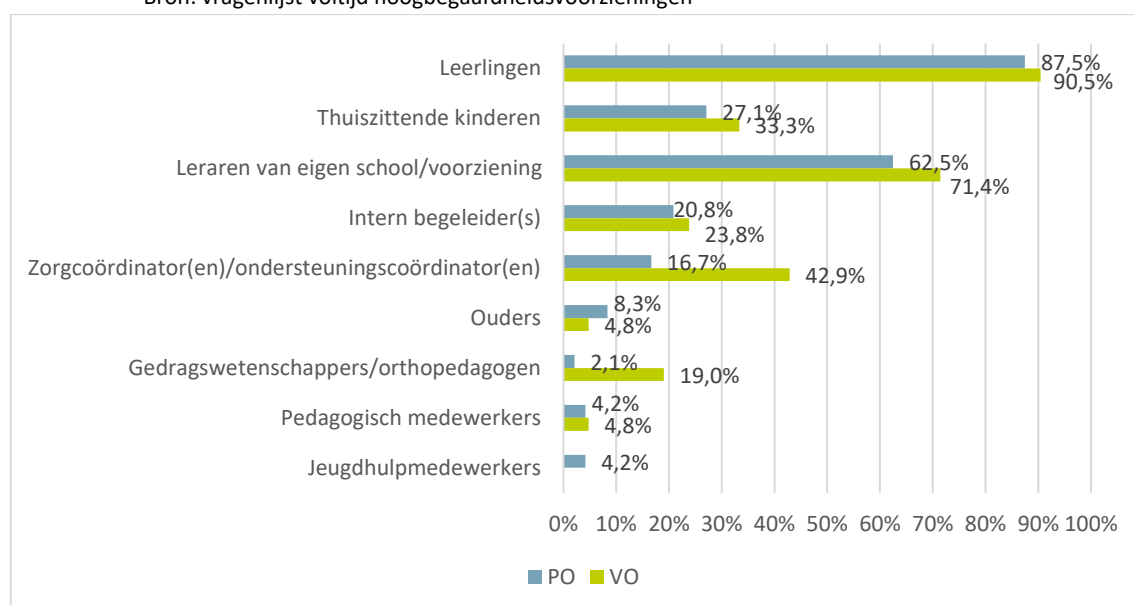
Figuur 2.13 Activiteiten die vanuit de eenmalige subsidie worden georganiseerd op scholen. Top 10. (n=69).
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Doelgroep

Op de meeste voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen vormen leerlingen en leraren van de eigen school de doelgroep van de subsidieactiviteiten (zie figuur 2.14). In het vo worden de subsidie middelen relatief vaker dan in het po ingezet voor activiteiten gericht op zorg-/ondersteuningscoördinatoren en gedragswetenschappers/orthopedagogen.

Figuur 2.14 Percentage van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen die subsidieactiviteiten gericht op verschillende doelgroepen organiseren. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. (n=69).
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Aan voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen die subsidieactiviteiten organiseren gericht op leerlingen, is in de vragenlijst gevraagd op welke specifieke groepen (hoog)begaafde leerlingen de activiteiten zich richten. Voorzieningen zetten, vanuit de eenmalige subsidie, activiteiten voornamelijk in voor leerlingen met ondersteuningsbehoefte op het gebied van stimuleren van executieve functies, ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling en bij mentaal welbevinden. Iets minder vaak richten subsidieactiviteiten zich op leerlingen met een ondersteuningsbehoefte op het gebied van cognitieve uitdaging en ondersteuning bij het ontmoeten van peers. Zie ook tabel 2.5.

Tabel 2.5. Uitsplitsing van leerlingen als doelgroep van subsidieactiviteiten, meerdere antwoorden mogelijk (n=69). Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Leerlingen met ondersteuningsbehoefte op het gebied van...	po	vo
stimuleren van executieve functies	88,1%	84,2%
ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling	85,7%	84,2%
ondersteuning bij mentaal welbevinden	83,3%	84,2%
ondersteuning bij het leren leren	73,8%	78,9%
cognitieve uitdaging (o.a. verdieping, verbreding en versnelling)	57,1%	78,9%
ondersteuning bij het kunnen ontmoeten van peers	42,9%	63,2%

Verloop van de uitvoering

Aan vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen is gevraagd hoe de uitvoering van de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen verloopt. Voor de meeste activiteiten geldt dat de uitvoering grotendeels verloopt zoals beschreven is in de subsidieaanvraag (zie tabel 2.6). Voornamelijk de realisatie van subsidieactiviteiten op het gebied van faciliteiten en organisatie, kennisontwikkeling en -deling en aanbod voor leerlingen verlopen helemaal of op grote lijnen zoals beschreven in de aanvraag. Een kwart van de subsidieactiviteiten op het gebied van onderzoek en behoeftepeilingen zijn nog niet gerealiseerd, geven vertegenwoordigers aan. Ook activiteiten rondom het ontwikkelen of inzetten van materiaal zijn in sommige gevallen nog niet gerealiseerd (12%).

Tabel 2.6. De mate waarin de uitvoering van de subsidieactiviteiten verloopt zoals beoogd en beschreven in de subsidieaanvraag (n=66).
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen.

	zoals beschreven in de aanvraag	op grote lijnen zoals beschreven, maar met een aantal wijzigingen	op een aantal punten aanzienlijk anders dan beschreven	grotendeels gewijzigd	(nog) niet gerealiseerd
Aanbod voor leerlingen	56%	33%	3%	1%	7%
Materiaal	67%	21%	0%	0%	12%
Scholing en professionalisering	69%	16%	5%	0%	9%
Onderzoek/behoeftepeiling	37%	37%	0%	0%	26%
Faciliteiten en organisatie	74%	16%	3%	0%	6%
Kennisontwikkeling en deling	72%	22%	0%	0%	6%

Aan scholen die hebben aangegeven dat de uitvoering niet gaat zoals beschreven in de aanvraag is gevraagd welke veranderingen hebben plaatsgevonden in de uitvoering van de subsidieactiviteiten ten opzichte van de subsidieaanvraag (Tabel 2.6a). 23% van de vertegenwoordigers geeft daarbij aan dat de intensiteit van de activiteit is veranderd. Daarnaast geeft 20% aan dat de activiteit voor meer leerlingen beschikbaar is, en heeft 19% van de voorzieningen die afwijken van de beoogde plannen de activiteit op een ander moment gerealiseerd. Tussen de verschillende soorten activiteiten en tussen sectoren is er enig verschil in de wijzigingen die hebben plaatsgevonden. Zo zijn activiteiten op het gebied van aanbod voor leerlingen vaker veranderd in hun intensiteit in het po ten opzichte van het vo (47% ten opzichte van 13%). In het vo zijn deze activiteiten vaker voor meer leerlingen beschikbaar wanneer er een wijziging is (43% ten opzichte van 20%). De wijzigingen in activiteiten op het gebied van materiaalontwikkeling en -inzet betreffen voornamelijk dat activiteiten op een ander moment plaatsvinden. Van zowel activiteiten op het gebied van faciliteiten en organisatie als op het vlak van kennisontwikkeling en deling zijn er vooral in het vo wijzigingen. Dit zijn in het grootste deel van de gevallen veranderingen op het vlak van de intensiteit van de activiteit.

Tabel 2.6a. Wijzigingen wanneer de uitvoering van de subsidieactiviteiten niet verloopt zoals beschreven in de subsidieaanvraag.

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen.

	Intensiteit anders	Voor meer leerlingen beschikbaar	Inhoud veranderd	Ander moment	Andere vorm	Anders
Aanbod voor leerlingen (n=38)	26%	34%	5%	16%	3%	16%
Materiaal (n=12)	8%	25%	0%	42%	8%	17%
Scholing en professionalisering (n=10)	30%	0%	20%	20%	10%	20%
Onderzoek/behoeftepeiling (n=7)	29%	0%	14%	14%	29%	14%
Faciliteiten en organisatie (n=17)	29%	12%	0%	18%	29%	12%
Kennisontwikkeling en deling (n=7)	0%	0%	14%	0%	14%	0%

Redenen voor wijzigingen

Er worden verschillende redenen genoemd waarom de subsidieactiviteiten zijn veranderd. De voornaamste reden die door de vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen wordt genoemd is dat er onvoldoende middelen zijn om alle activiteiten uit te voeren zoals beoogd. Daarnaast zijn er ook enkele scholen die op dit moment nog geen subsidiemiddelen ontvangen en die dus nog niet zijn begonnen met het uitvoeren van de activiteiten. Ook wordt genoemd dat de subsidie vooral is gebruikt om gaten te dichten, voor crisisplaatsing of voor het rondkrijgen van de bezetting, waardoor andere activiteiten nog niet zijn gestart. Er zijn daarnaast twee voorzieningen die nog in de opstartfase zitten.

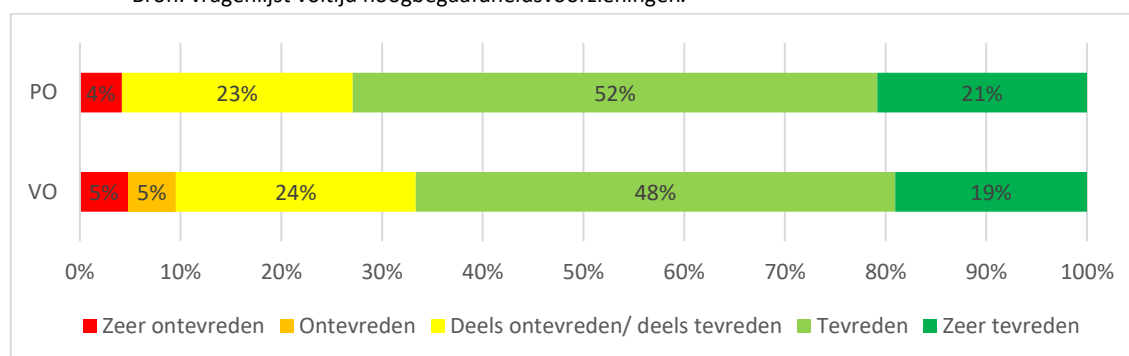
Tevredenheid besteding eenmalige subsidiemiddelen

Uit de vragenlijst onder vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen blijkt dat het grootste deel (po: 73%, vo: 67%) van de respondenten tevreden of zeer tevreden is over de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen (figuur 2.15). Respondenten lichten toe dat de middelen met name ruimte geven voor doorontwikkeling, duurzaamheid en versterking van het voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Het is daarnaast beter mogelijk om te voorzien in de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en de middelen geven de mogelijkheid tot het bundelen en uitbreiden van kennis en expertise. Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan deels

ontevreden en deels tevreden te zijn met de besteding van de eenmalige middelen. Sommige vertegenwoordigers ervaren nog wat onduidelijkheid over de begroting en vinden dat de middelen gericht hadden kunnen worden ingezet. Daarbij komt ook naar voren dat er behoefte is aan structurele middelen, omdat de kwaliteitsslag weliswaar is gemaakt, maar er problemen worden verwacht wanneer de eenmalige subsidie wegvalt. Een klein deel (po: 4%, vo: 10%) van de respondenten is (zeer) ontevreden over de besteding van de middelen. Deze respondenten geven aan (nog) geen middelen te hebben ontvangen of niet betrokken te zijn bij de besteding van de middelen. Eén school heeft daarom de plannen rondom professionalisering zelf bekostigd.

Figuur 2.15. Tevredenheid over de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen (po: n=48, vo: n=21).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen.

2.3 Opbrengsten

2.3.1 Deelname aan subsidieactiviteiten

Uit de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen blijkt dat het grootste deel van de leerlingen die in de subsidieaanvraag beoogd waren ook daadwerkelijk deel neemt aan de subsidieactiviteiten (zie tabel 2.7). In het vo zijn enkele voorzieningen waarbij minder dan de helft van de beoogde leerlingen deelneemt aan activiteiten.

Tabel 2.7. Percentage dat deelneemt aan de subsidieactiviteiten (po: n=42; vo: n=19).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

	po	vo
75-100% van de beoogde leerlingen	71,4%	84,2%
50-75% van de beoogde leerlingen	11,9%	0,0%
25-50% van de beoogde leerlingen	0,0%	5,3%
0-25% van de beoogde leerlingen	0,0%	5,3%

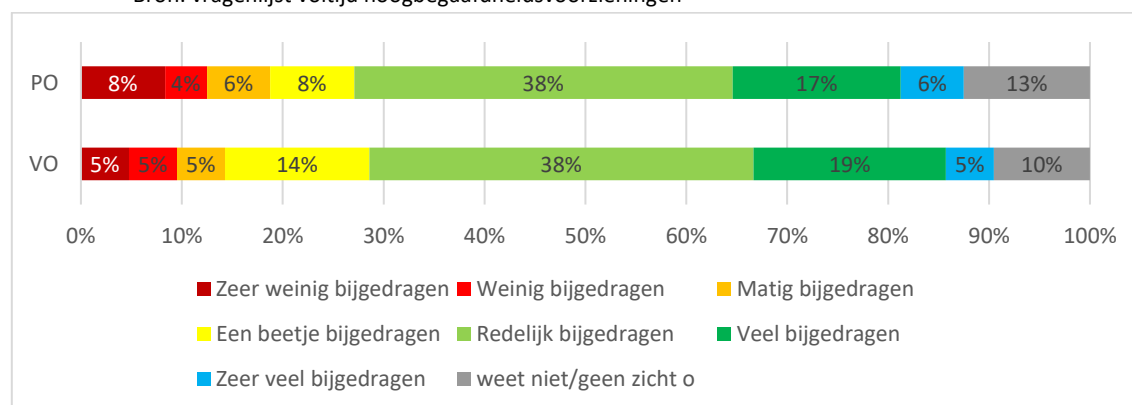
2.3.2 Ervaren opbrengsten

Ruim de helft van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen (po: 61%, vo: 62%) geeft aan dat de eenmalige subsidieregeling redelijk tot zeer veel heeft bijgedragen aan de versterking van het voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs (figuur 2.16). Respondenten geven aan dat het door de middelen onder andere beter mogelijk is om kennis uit te wisselen en te verbreden, individuele begeleiding en maatwerk aan leerlingen te bieden, nieuwe groepen op te zetten en meer leerlingen op te kunnen vangen. Ook heeft de eenmalige subsidie gezorgd voor meer continuïteit en borging van het onderwijs en spreken

respondenten van een positieve invloed op het welbevinden en gedrag van leerlingen door de activiteiten die worden georganiseerd. De fysieke leeromgeving is beter passend bij de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en er zijn meer geschoolde leerkrachten binnen de school. Er zijn daarnaast ook respondenten die in mindere mate opbrengsten ervaren van de eenmalige subsidie middelen. Een deel van hen geeft aan geen of weinig zicht te hebben van de opbrengsten voor hun eigen locatie of leerlingen of nog in de opstartende fase te zitten. Ook zijn er respondenten die (nog) geen middelen hebben ontvangen en dus geen opbrengsten ervaren van de subsidieregeling. Ten slotte wordt ook hier de tijdelijkheid van de middelen genoemd, waardoor opbrengsten op sommige scholen niet structureel zijn.

Figuur 2.16. Mate waarin eenmalige subsidie heeft bijgedragen aan de ervaren opbrengsten (n=69).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

De activiteiten die volgens vertegenwoordigers van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen het meest hebben bijgedragen aan de ervaren opbrengsten zijn voor het po voornamelijk het inzetten op de personele bezetting/formatie (19%) en de professionalisering van personeel met betrekking tot (hoog)begaafdheid (13%). Vertegenwoordigers uit het vo noemen het opzetten van nieuwe groep(en) voor (hoog)begaafde leerlingen (19%), het ontwikkelen en toepassen van lesmateriaal/curriculum, interventies en hulpmiddelen voor de doelgroep (19%) en professionalisering van personeel (14%).

2.3.3 Mate waarin middelen toereikend zijn

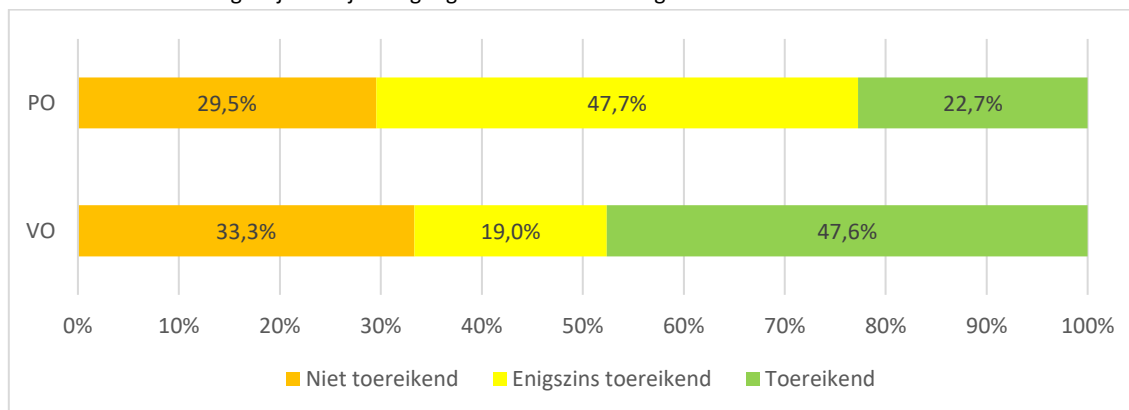
Vervolgens is gevraagd of de eenmalige subsidie middelen toereikend zijn om alles volgens plan uit te voeren (zie figuur 2.17). In zowel het po als het vo geeft ongeveer een derde van de vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen aan dat de middelen niet toereikend zijn. In het po geeft ongeveer de helft van de vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen aan dat de middelen enigszins toereikend zijn, terwijl dit deel in het vo veel lager is (19%). Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in het vo vinden de middelen het vaakst toereikend.

De vertegenwoordigers die aangaven dat de beschikbare enigszins toereikend of niet toereikend zijn konden ook uitleggen waarom ze dat vonden. Een vaak genoemde reden is dat voorzieningen behoefte hebben aan structurele bekostiging om in de basisondersteuning en aanbod op te kunnen zetten. De kosten voor de uitvoering van activiteiten zijn hoger dan de middelen die voorzieningen op dit moment ontvangen. Daardoor zijn de eenmalige subsidie middelen nu vaak alleen voldoende voor tijdelijke activiteiten, die zouden stoppen als de middelen op zijn. Voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen willen ook graag een breder en passender aanbod organiseren, maar de eenmalige subsidie middelen zijn daarvoor niet toereikend. Op dit moment gaat voornamelijk in het po een groot deel van de middelen naar de inzet van personeel, waardoor er onvoldoende ruimte is om andere activiteiten te organiseren.

Vertegenwoordigers geven bovendien aan dat de vraag naar voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs groeit en hun ondersteuningsbehoeften steeds diverser worden, waardoor er meer middelen nodig zijn.

Figuur 2.17 Mate waarin de eenmalige subsidiemiddelen toereikend zijn (n=69).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

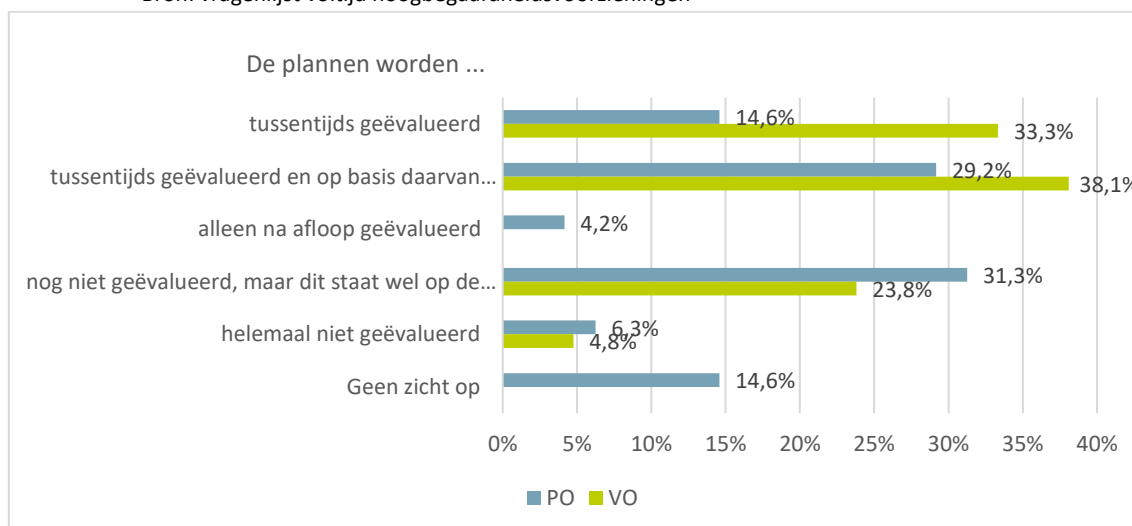

2.3.4 Evaluatie van de plannen

Aan voorzieningen/scholen die voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs aanbieden is gevraagd in hoeverre de plannen rondom de besteding van de middelen geëvalueerd worden (figuur 2.18). In het vo blijken vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen vaker geen zicht te hebben op de evaluatie van plannen in vergelijking met het po. In de meeste regio's worden de plannen tussentijds geëvalueerd, geven vertegenwoordigers aan. In het vo is dit vaker het geval dan in het po (po: 44%; vo: 71%). Niet alle evaluaties leiden ook tot bijstelling van de plannen. Voor de voorzieningen waar de plannen niet geëvalueerd worden, staat dit meestal wel op de planning. Slechts in enkele gevallen worden plannen alleen na afloop of helemaal niet geëvalueerd.

Figuur 2.18 Mate waarin plannen rondom de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen worden geëvalueerd (n=69).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

Bij de evaluatie van de plannen is vrijwel altijd de schoolleider van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening betrokken (po: 91%; vo: 95%). Ook de specialist (hoog)begaafdheid van

de voorziening (po: 65%; vo: 95%), het samenwerkingsverband (po: 70%; vo: 55%) en intern begeleiders of zorg-/ondersteuningscoördinatoren van de voorziening (po: 70%; vo: 60%) zijn vaak bij de evaluatie van de plannen betrokken. Gemeenten, leerplichtambtenaren en zorginstanties in de regio zijn vrijwel nooit betrokken volgens de vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen.

2.3.5 Borging

De activiteiten die in het kader van de eenmalige subsidie worden georganiseerd worden door het grootste deel van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen vastgelegd in het beleid (figuur 2.19). Voor het vo geldt dit iets vaker dan voor het po. Dit verschil is ook te zien in het faciliteren van professionals in tijd om activiteiten te borgen, waarbij dit in het vo vaker gebeurt dan in het po. In het po komt het relatief vaker voor dat nog niet bekend is op welke wijze activiteiten zullen worden geborgd. Dit geldt voor ruim een kwart van de voorzieningen in het po, ten opzichte van 1 op de 10 voorzieningen in het vo.

Figuur 2.19 Manieren waarop subsidieactiviteiten worden geborgd (n=63).

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

2.4 Factoren van invloed op de uitvoering

Verschillende factoren kunnen van invloed zijn op de uitvoering van de subsidieactiviteiten. In de vragenlijst onder voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen hebben we gevraagd welke belemmerende en welke succesfactoren vertegenwoordigers ervaren in de besteding van de middelen.

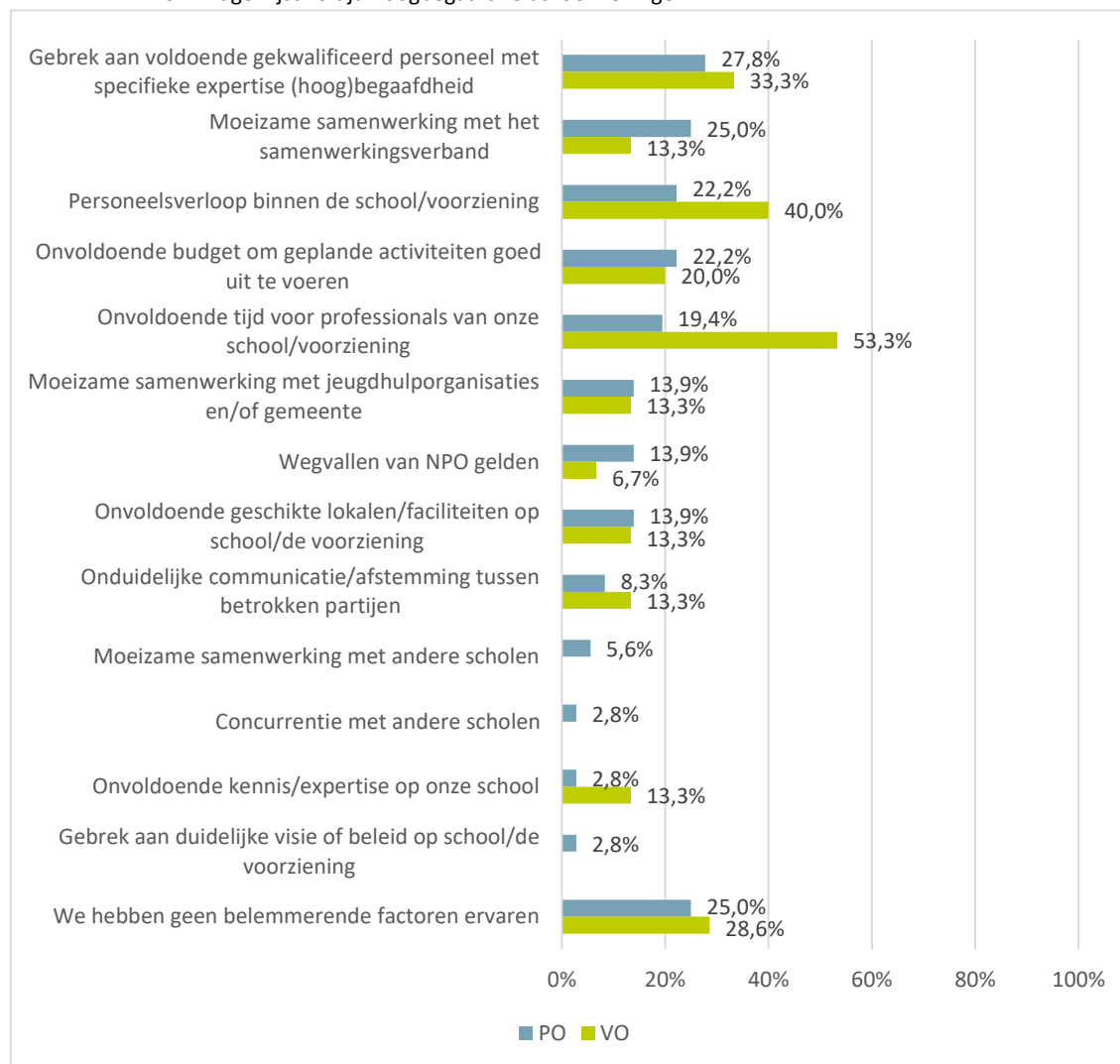
Belemmerende factoren

Ongeveer drie kwart van de vertegenwoordigers ervaart enige negatieve invloed van verschillende belemmerende factoren op de uitvoering van subsidieactiviteiten (figuur 2.20). Voor voorzieningen in het po is de meest genoemde belemmerende factor een gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel met specifieke expertise met betrekking tot (hoog)begaafdheid (27,8%). Ook in het vo wordt deze uitdaging vaak genoemd als belemmerend (33,3%), hoewel personeelsverloop (40%) en een gebrek aan tijd voor professionals (53,3%) nog vaker worden ervaren. Daarnaast worden ook onvoldoende budget (po: 22,2%; vo: 20%) en een moeizame samenwerking met het samenwerkingsverband (po: 25%; vo: 13,3%) vaak genoemd. In de toelichting geeft een aantal

voorzieningen ook aan dat onderwijshuisvesting zorgt voor uitdagingen rondom het uitvoeren van activiteiten.

Figuur 2.20 Ervaren belemmerende factoren in de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen (po: n=46, vo: n=20)

Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

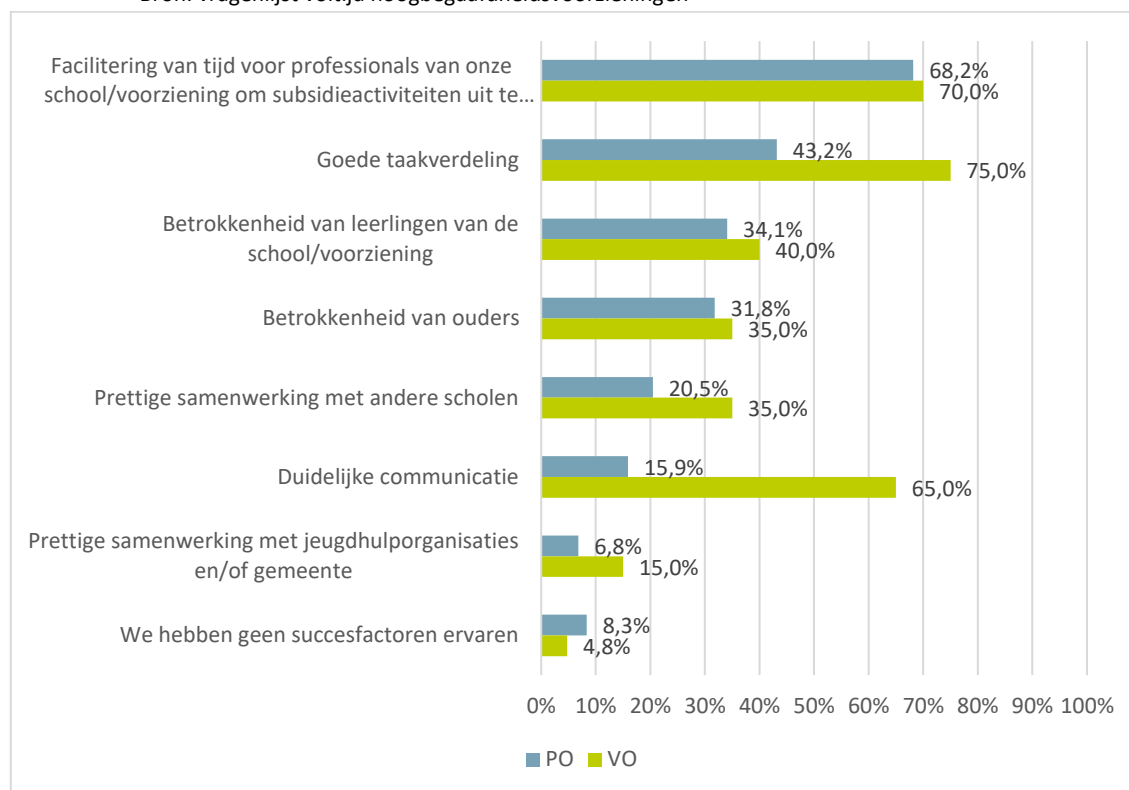

Succesfactoren

Bij de vraag naar wat de succesfactoren zijn (geweest) bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten geeft een meerderheid van de vertegenwoordigers van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen aan dat professionals gefaciliteerd worden in hun tijd (po: 68,2%; vo: 70%) (figuur 2.21). Opvallend is dat een goede taakverdeling en duidelijke communicatie veel vaker als succesfactor worden ervaren in het vo dan in het po (resp. po: 43,2% en 15,9%; vo: 75% en 65%). Een groot deel van de voorzieningen noemt daarnaast betrokkenheid van leerlingen (po: 34,4%; vo: 40%) en ouders (po: 31,8%; vo: 35%) en samenwerking met andere scholen (po: 20,5%; vo: 35%) als succesfactoren. Een klein deel van de voorzieningen ervaart geen succesfactoren in de uitvoering van de subsidieactiviteiten.

Aanvullend geven voorzieningen nog aan dat er goede samenwerking is met het samenwerkingsverband en met andere scholen en dat er binnen de school veel expertise en kennis is.

Figuur 2.21 Ervaren succesfactoren in de besteding van de eenmalige subsidiemiddelen (po: n=46, vo: n=20)
Bron: vragenlijst voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

3 Meerjarige subsidie – subsidieplannen

In dit hoofdstuk bespreken we de subsidieplannen van de meerjarige subsidie 2023-2025 en beantwoorden we de onderzoeksvragen 1 t/m 6. We maken gebruik van de uitkomsten van de analyse van subsidieplannen met betrekking tot de meerjarige subsidie 2023-2025 en de vragenlijsten die begin 2024 zijn afgenomen onder samenwerkingsverbanden. Eerst bespreken we in paragraaf 3.1 de kenmerken van de deelnemende samenwerkingsverbanden. In paragraaf 3.2 gaan we in op de factoren die van invloed zijn op de planvorming. Vervolgens beschrijven we wie betrokken zijn bij de subsidieplannen (paragraaf 3.3) en de inhoud van plannen (paragraaf 3.4).

3.1 Kenmerken deelnemende samenwerkingsverbanden

In deze paragraaf gaan we in op de kenmerken van samenwerkingsverbanden en scholen die wel en niet deelnemen aan de *meerjarige* subsidieregeling voor extra ondersteuning van begaafde leerlingen (onderzoeksvragen 1 t/m 8). Er zijn in totaal 143 subsidieplannen ingediend voor de meerjarige subsidie binnen de regeling ‘Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025’, waarvan er 139 toegekend zijn. De verdeling tussen samenwerkingsverbanden in het primair en in het vo is vrijwel gelijk (zie tabel 3.1). In totaal hebben 138 samenwerkingsverbanden en één EOZ (Bonaire) de meerjarige subsidie 2023-2025 ontvangen. Voor de leesbaarheid verwijzen we steeds naar een totaal van 139 samenwerkingsverbanden.

Tabel 3.1. Overzicht van het aantal subsidieplannen dat is toegekend of afgewezen of teruggetrokken.
Bron: meerjarige subsidieplannen

	Aantal subsidieplannen po	Aantal subsidieplannen vo	Aantal subsidieplannen combinatie po&vo	Totaal aantal plannen
Toegekende subsidieplannen	68	69	2 (inclusief EOZ Bonaire)	139
Afgewezen	2	2	0	4

Onder de samenwerkingsverbanden die de meerjarige subsidie hebben ontvangen, hanteert ruim de helft een decentraal (school) model, waar de scholen en/of schoolbesturen doorgaans aan zet zijn en geld ontvangen van het samenwerkingsverband om passend onderwijs in te richten. Een derde van de samenwerkingsverbanden met een toegekend subsidieplan hanteert een hybride model, en een klein deel past een centraal (expertise) model toe, waarin weinig diensten rondom passend onderwijs worden aangeboden vanuit het samenwerkingsverband. In Tabel 3.2 is de verdeling van subsidieplannen per gehanteerd verdeelmodel weergegeven.

Tabel 3.2. Overzicht van het aantal subsidieplannen dat is toegekend per verdeelmodel (n=126).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Model	Aantal	%
Decentraal/ school	66	52%
Hybride/midden	40	32%
Centraal/expertise	20	16%

3.1.1 Deelname andere subsidieregelingen

Van de 139 samenwerkingsverbanden die de meerjarige subsidie hebben ontvangen, hebben 131 ook de subsidie 2019-2023 ontvangen. 64 van de 139 samenwerkingsverbanden ontvangen naast de meerjarige subsidie 2023-2025 ook de eenmalige subsidie ter versterking van voorzieningen voor voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs (zie ook hoofdstuk 2). Zes samenwerkingsverbanden hebben noch de subsidie 2019-2023, noch de eenmalige subsidie ontvangen, maar hebben wel de huidige subsidie 2023-2025 toegekend gekregen.

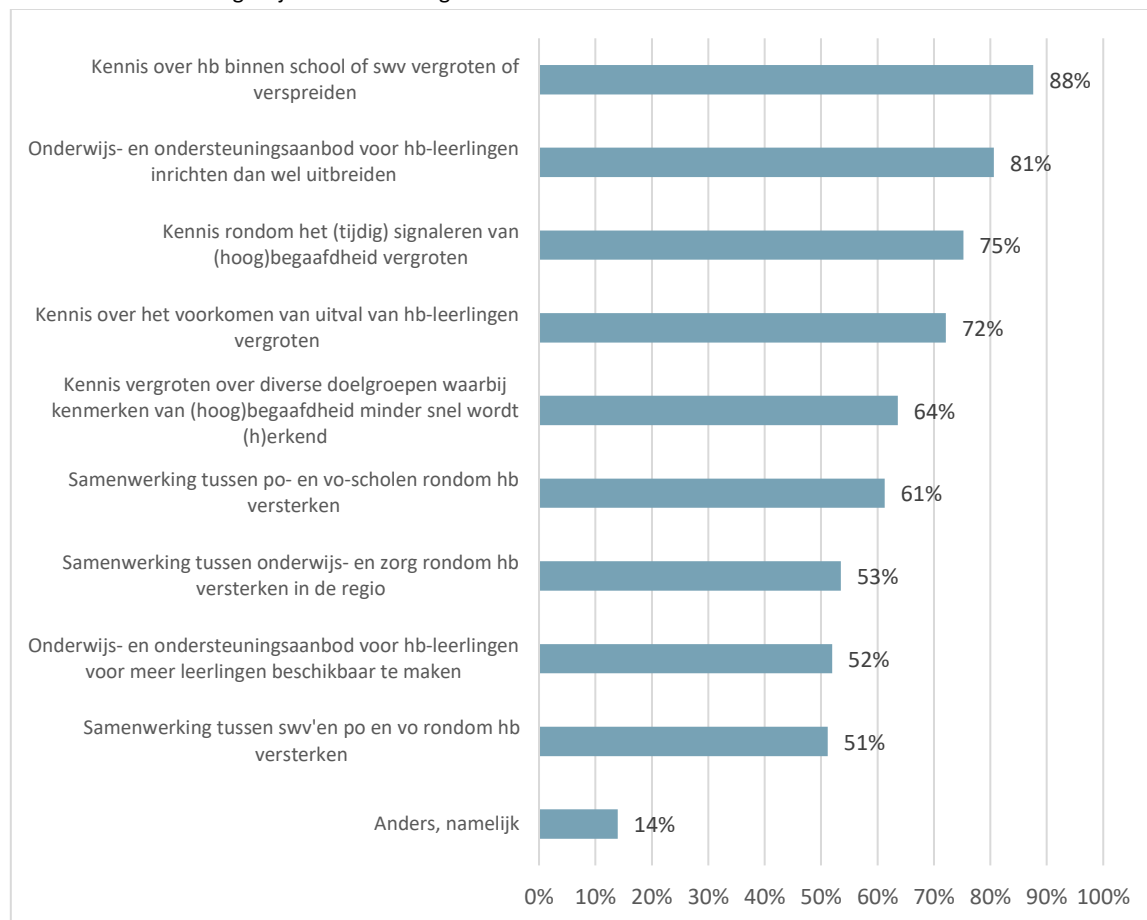
Redenen om geen meerjarige subsidie aan te vragen

Negen samenwerkingsverbanden die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben geen subsidieplan ingediend. Bij drie van deze samenwerkingsverbanden was er wel behoefte aan subsidie, maar zij hadden onvoldoende tijd om het subsidieplan te schrijven. Voor twee samenwerkingsverbanden geldt dat er onvoldoende cofinanciering was, terwijl er wel behoefte was aan de subsidie. De overige vier samenwerkingsverbanden gaven aan dat schoolbesturen ervoor kozen geen plan in te dienen, dat (hoog)begaafdheid al was opgenomen in de meerjarenbegroting, dat er al veel samenwerking plaatsvond rond dit thema, of dat de subsidie niet aansloot bij de doelstellingen van het samenwerkingsverband.

Redenen om wel meerjarige subsidie aan te vragen

Voor de 129 samenwerkingsverbanden die in de vragenlijst hebben aangegeven waarom zij wel een plan hebben ingediend was de voornaamste reden het vergroten en verspreiden van kennis over (hoog)begaafdheid binnen scholen en het samenwerkingsverband (zie figuur 3.1). Ook het inrichten of uitbreiden van het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen en het vergroten van kennis rondom signalering van (hoog)begaafdheid werden door het grootste deel van de samenwerkingsverbanden als reden aangegeven.

Figuur 3.1 Redenen voor aanvraag van meerjarige subsidie, meerdere antwoorden mogelijk (n=129).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

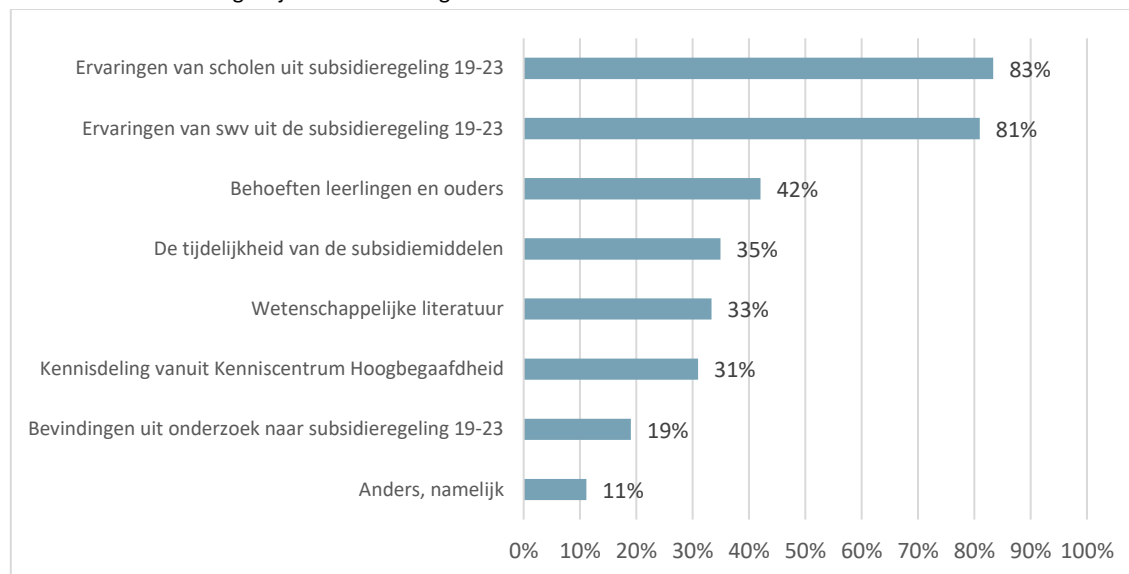

3.2. Factoren van invloed op planvorming

In de vragenlijst vroegen we samenwerkingsverbanden naar factoren die van invloed waren op hun plannen rondom de besteding van de middelen uit de subsidieregeling (Figuur 3.2). Voor het grootste deel van de samenwerkingsverbanden speelden voornamelijk ervaringen van scholen en het samenwerkingsverband zelf mee in de plannen die zij opstelden. In iets mindere mate speelden ook behoeften van leerlingen en ouders (42%), de tijdelijkheid van de subsidiemiddelen (35%), wetenschappelijke literatuur (33%) en kennis vanuit het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid⁹ (31%) mee als input voor de planvorming. Ook eigen onderzoek van samenwerkingsverbanden en de behoeften die nog bestonden na afloop van de vorige subsidieregeling speelden mee, gaven samenwerkingsverbanden aan.

⁹ Het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid is ingericht in opdracht van OCW. Zie ook <https://kenniscentrumhb.nl/>

Figuur 3.2 Factoren die van invloed waren op de planvorming (n=126).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

3.3. Betrokken stakeholders

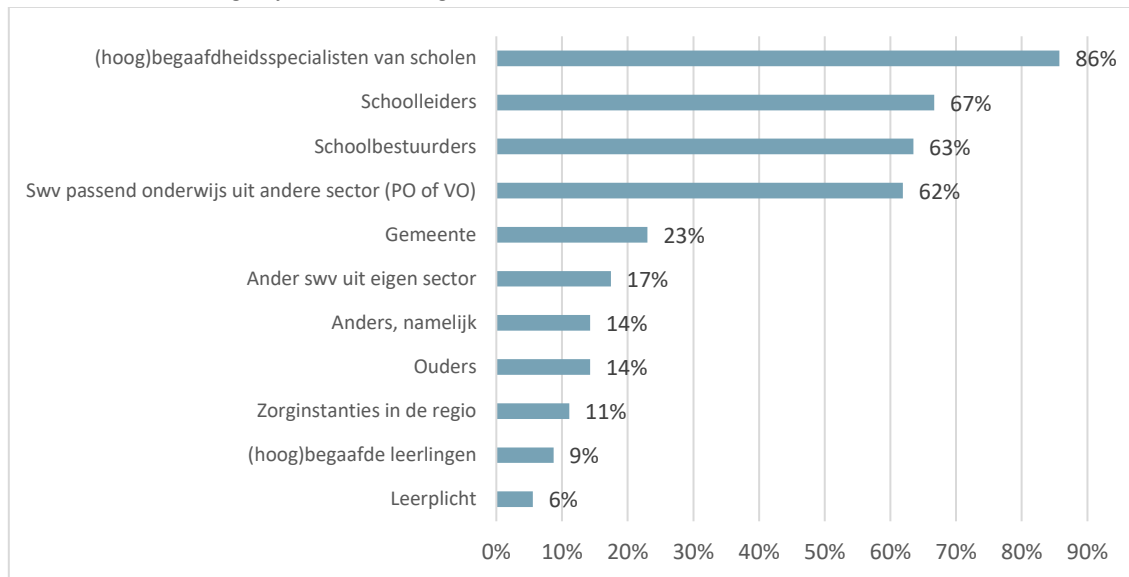
3.3.1 Subsidiebedragen en cofinanciering

Ruim de helft (56%) van de samenwerkingsverbanden stelt subsidiemiddelen beschikbaar aan alle scholen binnen het samenwerkingsverband. In de overige samenwerkingsverbanden ontvangen de meeste (21%) of een aantal (20%) scholen middelen.

3.3.2 Betrokkenheid stakeholders

In het grootste deel van de samenwerkingsverbanden (86%) waren (hoog)begaafdheidsspecialisten van de scholen in de regio betrokken bij de planvorming (zie figuur 3.3). In ongeveer twee derde van de gevallen leverden schoolleiders, schoolbestuurders en samenwerkingsverbanden uit een andere sector input op de planvorming. (Hoog)begaafde leerlingen en leerplichtambtenaren van de gemeente waren slechts in een paar samenwerkingsverbanden ook betrokken bij de planvorming voor besteding van de subsidiemiddelen, altijd in combinatie met (hoog)begaafdheidsspecialisten, schoolleiders of schoolbestuurders.

Figuur 3.3 Betrokken partijen bij de planvorming (n=126).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

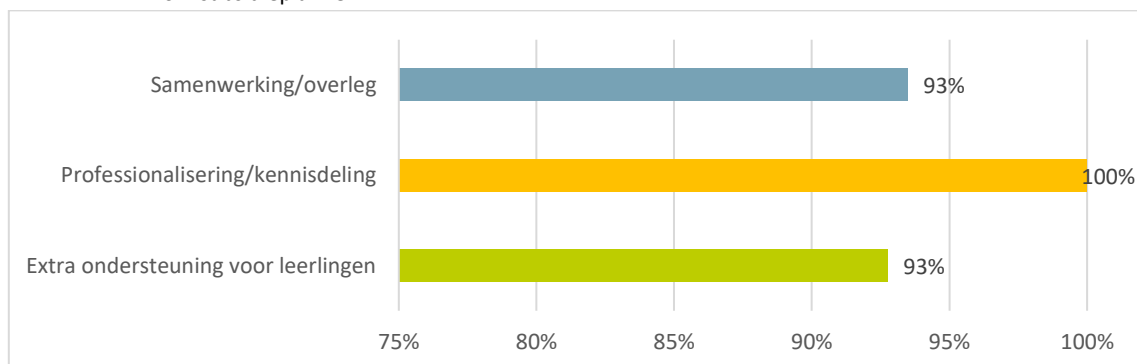

In de subsidieplannen konden samenwerkingsverbanden partners noemen die betrokken zullen zijn bij de uitvoering van de activiteiten. 71 van de 139 samenwerkingsverbanden hebben in hun plan één of meerdere partners genoemd. Dit zijn voornamelijk scholen en/of schoolbesturen en samenwerkingsverbanden in de regio, maar ook bijvoorbeeld expertisecentra en gemeenten.

3.4 Beoogde plannen voor de besteding van subsidie middelen

In hun subsidieplannen hebben samenwerkingsverbanden de beoogde plannen voor de besteding van de subsidie middelen beschreven (onderzoeksvraag 2). Uit de analyse van de subsidieplannen blijkt dat, in overeenstemming met de redenen voor aanvraag, het grootste deel van de activiteiten (60%) die worden beschreven valt onder de categorie professionalisering en kennisdeling, waarbij alle samenwerkingsverbanden in ieder geval één activiteit hebben beschreven die hieronder valt (zie Figuur 3.4). Ook hebben de meeste samenwerkingsverbanden ten minste één activiteit op het gebied van samenwerking en overleg en op het gebied van extra ondersteuning voor leerlingen beschreven.

Figuur 3.4. Percentage van het totaal aantal samenwerkingsverbanden dat tenminste één of meerdere activiteiten binnen het hoofdthema organiseert (n=138).
Bron: subsidieplannen

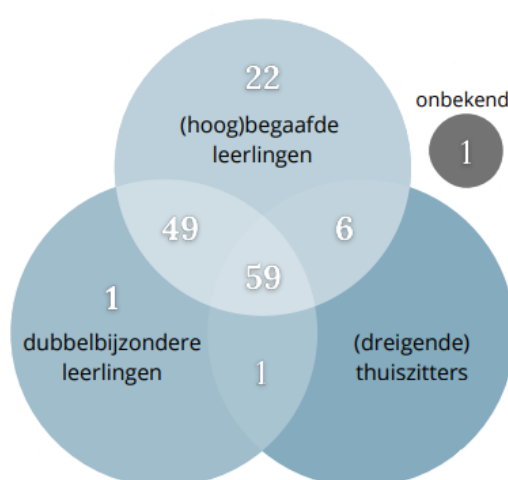

3.4.1 Doelgroep

In vrijwel alle subsidieplannen hebben samenwerkingsverbanden beschreven op welke doelgroepen zij zich met de subsidieactiviteiten gaan richten. Bijna de helft (42%) van de samenwerkingsverbanden geeft in hun plan aan zich te richten op diverse doelgroepen namelijk (hoog)begaafde leerlingen, dubbel bijzondere leerlingen en (dreigende) thuiszitters. Daarnaast is er ook een aanzienlijk deel (35%) dat zich vooral richt op (hoog)begaafde leerlingen en dubbel bijzondere leerlingen. De overige samenwerkingsverbanden richten zich voornamelijk op (hoog)begaafde leerlingen in het algemeen, of in combinatie met (dreigende) thuiszitters. Zie figuur 3.5.

Figuur 3.5. Doelgroepen beschreven in subsidieplannen, overlap betekent een combinatie van doelgroepen (n=139).

Bron: subsidieplannen

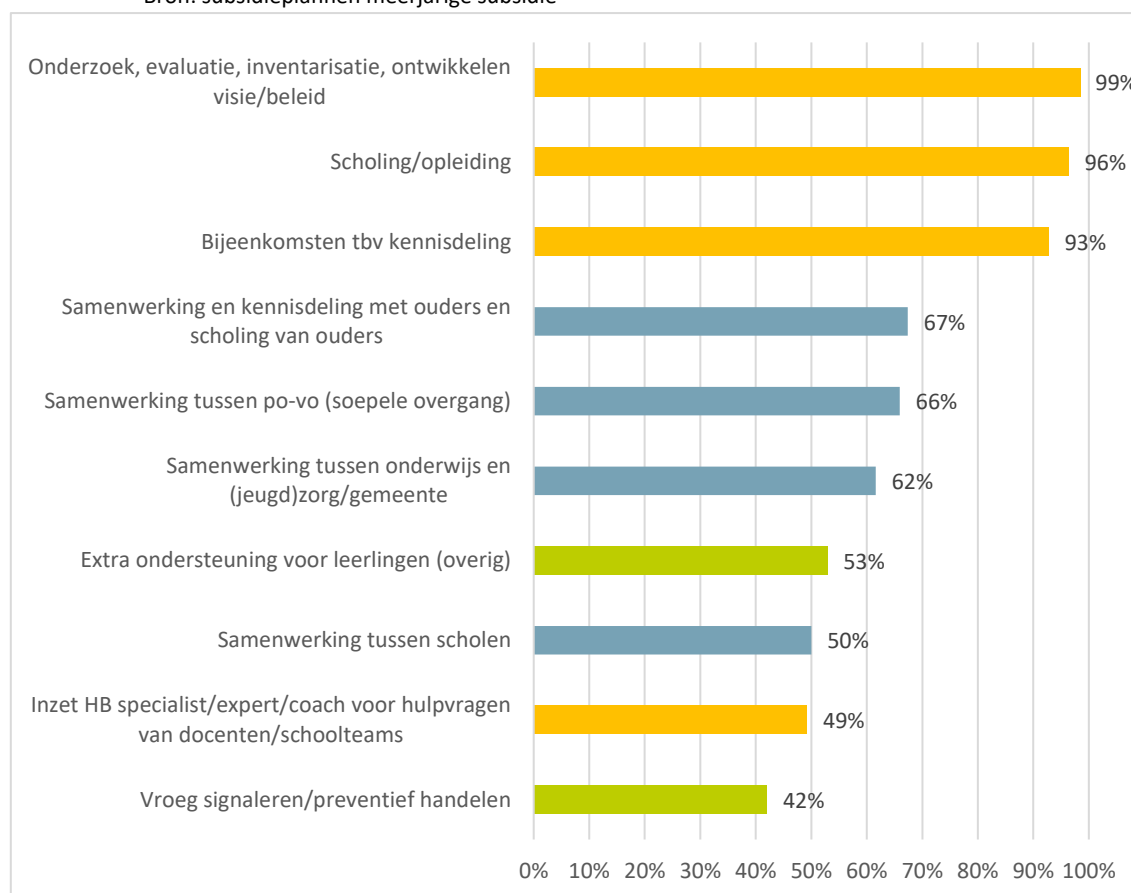
3.4.2 Activiteiten

Samenwerkingsverbanden hebben een groot aantal subsidieactiviteiten beschreven in hun plannen. Gemiddeld beschreven samenwerkingsverbanden 20 unieke activiteiten die ze van plan zijn te organiseren in het kader van de meerjarige subsidieregeling. In figuur 3.6 zetten we de tien meest genoemde activiteiten op een rij. In figuur C2 in bijlage C zijn alle genoemde activiteiten uit de subsidieplannen te vinden. Vrijwel elk samenwerkingsverband (99%) zet de subsidiemiddelen in voor activiteiten op het gebied van onderzoek, evaluatie, inventarisatie en het ontwikkelen van visie of beleid op het gebied van (hoog)begaafdheid. Ook activiteiten op het gebied van scholing en opleiding van onderwijsprofessionals (96%) en het organiseren of bijwonen van bijeenkomsten ten behoeve van kennisdeling (93%) wordt door het grootste deel van de samenwerkingsverbanden genoemd. Twee derde van de samenwerkingsverbanden geeft aan daarnaast middelen te besteden aan activiteiten om de samenwerking met ouders, de samenwerking tussen po en vo en de samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg te bevorderen.

Het minst vaak worden activiteiten op het gebied van samenwerking tussen beleidsmedewerkers van het samenwerkingsverband (11%), hulp bij mentale/internaliserende/sociaal-emotionele problematiek of faalangst voor leerlingen (10%) of versnellen (lesstof, leerjaar of examen) (7%) genoemd in de plannen.

Figuur 3.6 Top 10 activiteiten, percentage van samenwerkingsverbanden dat de activiteit ten minste één keer in het subsidieplan noemt (n=138). Kleuren verwijzen naar hoofdthema's onder figuur 3.5.

Bron: subsidieplannen meerjarige subsidie

3.4.3 Monitor- en evaluatieactiviteiten

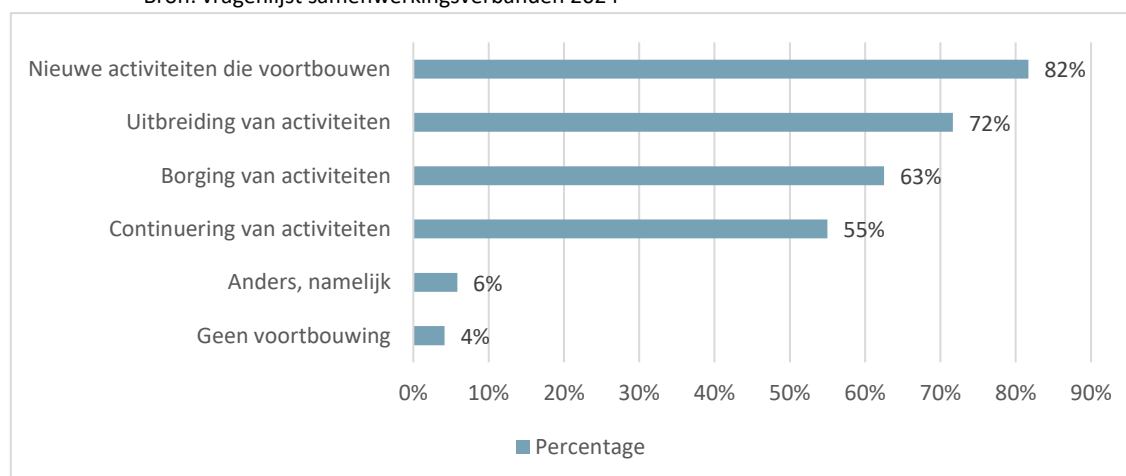
Met betrekking tot activiteiten rondom monitoring en evaluatie hebben samenwerkingsverbanden in de subsidieplannen geen gerichte informatie opgenomen.

3.4.4 Verband eerdere subsidieregelingen

Het grootste deel van de samenwerkingsverbanden maakte ook gebruik van de subsidieregeling 2019-2023. De meeste samenwerkingsverbanden (82%) geven aan dat zij in het kader van de subsidieregeling 2023-2025 nieuwe activiteiten organiseren die voortbouwen op activiteiten uit de vorige subsidieperiode. Daarnaast breidt een groot deel van de samenwerkingsverbanden activiteiten uit (72%), zet in op borging (63%) of continuering van activiteiten (55%).

Figuur 3.7 Verband tussen de activiteiten onder de huidige meerjarige subsidieregeling en de vorige subsidieregeling (2019-2023) (n=120).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

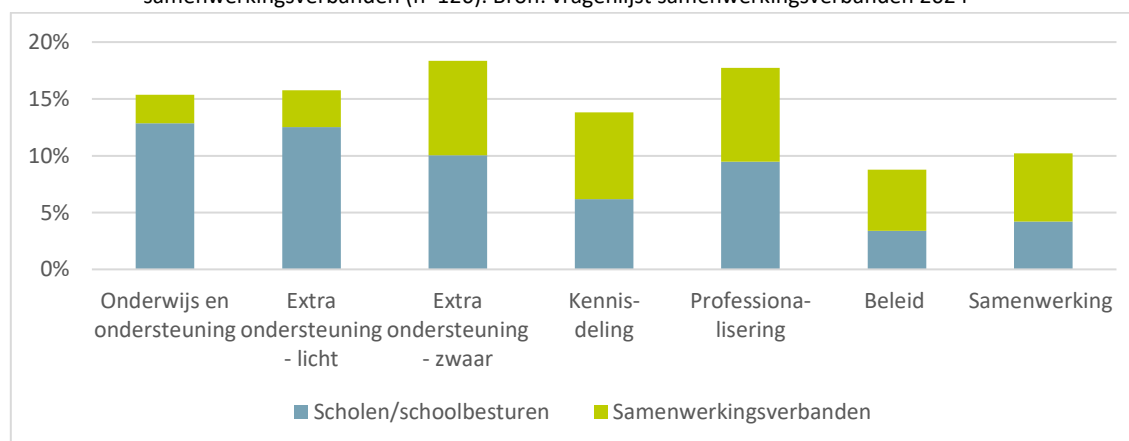

3.4.5 Verdeling van de middelen

In het subsidieplan hebben samenwerkingsverbanden aangegeven voor hoeveel (hoog)begaafde leerlingen zij de extra ondersteuning en/of het extra onderwijsaanbod verwachten te organiseren of verbeteren. De opgegeven aantallen verschillen sterk onder de samenwerkingsverbanden: variërend van 48 tot 53.801 (hoog)begaafde leerlingen. In totaal gaat het om 343.316 (hoog)begaafde leerlingen verdeeld over 139 samenwerkingsverbanden.

Samenwerkingsverbanden hebben de middelen op verschillende manieren verdeeld over activiteiten en organisatielagen. Relatief gaat het grootste deel (49%) van de middelen naar onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen (zie figuur 3.8). Om dit te organiseren krijgen met name scholen en schoolbesturen het grootste deel van de middelen die voor deze activiteiten in worden gezet. Gemiddeld gaat een derde van de subsidie middelen naar activiteiten op het gebied kennisdeling en professionalisering, ongeveer gelijk verdeeld onder samenwerkingsverbanden en scholen/schoolbesturen. Voor activiteiten rondom beleid en samenwerking geldt dat een iets groter deel van de middelen bij samenwerkingsverbanden blijft, maar er gaat toch ook ruim een derde naar scholen en/of schoolbesturen.

Figuur 3.8 Verdeling van de subsidie middelen, per soort activiteit, uitgesplitst naar scholen/schoolbesturen en samenwerkingsverbanden (n=126). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

4 Meerjarige subsidie – realisatie plannen en opbrengsten

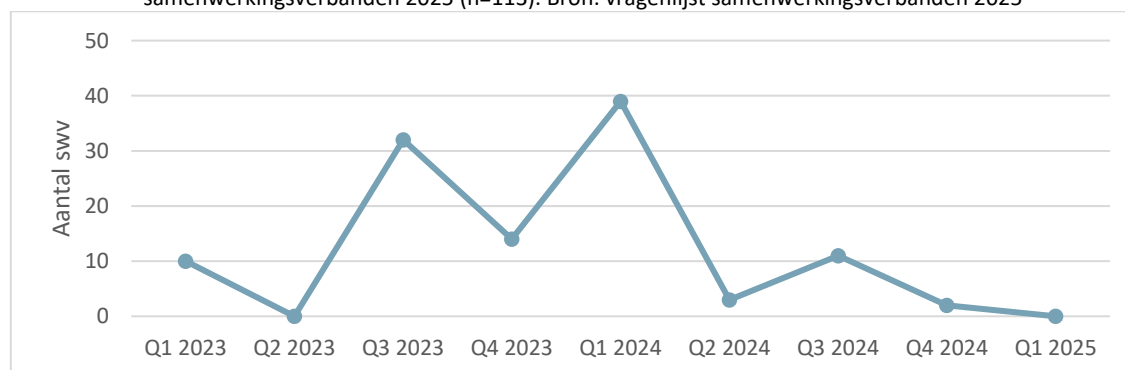
Dit hoofdstuk beschrijft de realisatie en opbrengsten van de subsidieplannen in het kader van de meerjarige subsidie voor extra ondersteuning van begaafde leerlingen (onderzoeksvragen 7 t/m 21). We maken gebruik van de uitkomsten uit de vragenlijsten die begin 2024 (nulmeting) en begin 2025 (eindmeting) zijn afgenomen onder samenwerkingsverbanden. Waar nuttig vergelijken we de uitkomsten met die van de voorgaande subsidieperiode (2019 – 2023). Eerst bespreken we in paragraaf 4.1 de realisatie van de subsidieplannen. We behandelen het opstarten en uitvoeren van de plannen, het verloop van de activiteiten en de mate van tevredenheid hierover. Ook de mate van deelname aan, betrokkenheid bij en besteding van middelen aan de plannen wordt besproken. Daarna gaan we in dit hoofdstuk in op de drie doelstellingen van de subsidieregeling: het verbeteren van een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod (paragraaf 4.2), het vergroten van kennisdeling en professionalisering (paragraaf 4.3) en het versterken van samenwerking rondom (hoog)begaafdheid (paragraaf 4.4). Hierbij bespreken we per subsidiedoel in sub-paragrafen het aanbod, het behalen van het subsidiedoel, de ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode en het oordeel rondom de doeltreffendheid van de subsidie. De monitoring en borging van de subsidieactiviteiten komt in paragraaf 4.5 aan bod. Ten slotte bespreken we in paragraaf 4.6 de doelmatigheid van de subsidie.

4.1 Realisatie subsidieplannen

4.1.1 Start uitvoering subsidieplannen

Samenwerkingsverbanden zijn op verschillende momenten begonnen met de uitvoering van de subsidieplannen. Twee periodes vallen op, waarin relatief veel regio's van start gingen, zoals te zien is in figuur 4.1. Bij aanvang van het schooljaar 2023/2024 ging 20% van de samenwerkingsverbanden van start, en in januari 2024 begon 28%.

Figuur 4.1 (Geschatte) startdatum uitvoering subsidieplannen meerjarige subsidie, vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025 (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

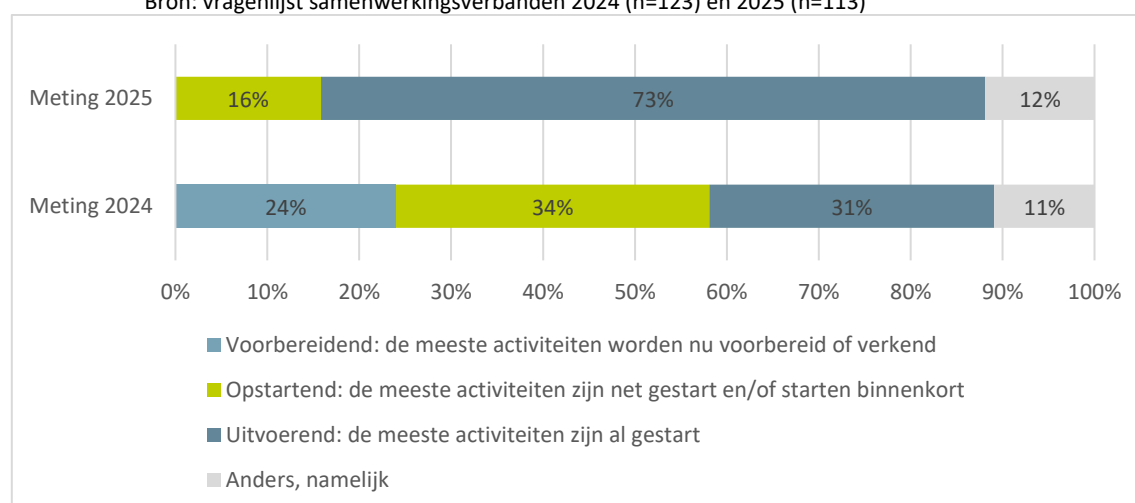

In figuur 4.2 is te zien dat in het voorjaar van 2024, tijdens de eerste meting van het monitoronderzoek naar de meerjarige subsidie, de meeste samenwerkingsverbanden zich nog in de voorbereidende (24%) of opstartende fase bevonden (34%). In het voorjaar van 2025 is dit aandeel gedaald: geen enkel samenwerkingsverband bevindt zich nog in de voorbereidende fase en 16% geeft aan in de opstartende fase te verkeren, waarbij de activiteiten net zijn begonnen of binnenkort van start gaan. Aangezien de subsidieregeling loopt tot eind 2025, is het niet verrassend dat sommige samenwerkingsverbanden zich

nog in de opstartende fase bevinden. Het overgrote deel, ongeveer driekwart van de samenwerkingsverbanden (73%) bevindt zich momenteel in de uitvoerende fase.

Het percentage samenwerkingsverbanden dat aangeeft zich in een andere fase te bevinden, is bij de eerste en tweede meting vergelijkbaar. In 2024 hadden deze samenwerkingsverbanden (11%) zowel activiteiten in voorbereiding als in uitvoering. In 2025 verkeren sommige samenwerkingsverbanden (12%) zich inmiddels in de afsluitende fase.

Figuur 4.2 Fase van uitvoering van het meerjarig subsidieplan 2023-2025 binnen het samenwerkingsverband.
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 (n=123) en 2025 (n=113)

4.1.2 Het verloop van de subsidieactiviteiten

De meeste samenwerkingsverbanden (45%) geven aan dat de uitvoering van de onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten gaat zoals beschreven in het subsidieplan ofwel dat deze in grote lijnen gaat zoals beschreven, maar met een aantal wijzigingen ten opzichte van het subsidieplan (47%). Dit geldt ook voor de kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten (44% en 43%). Bij deze activiteiten geeft 10% van de samenwerkingsverbanden aan dat de uitvoering op een aantal punten aanzienlijk anders is dan beschreven en bij 3% is de uitvoering grotendeels gewijzigd ten opzichte van het subsidieplan (zie tabel 4.1).

Bij activiteiten met betrekking tot samenwerking en beleid geeft een meerderheid van de samenwerkingsverbanden (52%) aan dat de uitvoering op grote lijnen gaat zoals beschreven in het subsidieplan, maar wel met een aantal wijzigingen. Ruim een op de drie (38%) geeft aan dat de uitvoering gaat zoals beschreven. Een kleine groep geeft aan dat de uitvoering op een aantal punten aanzienlijk anders loopt dan beschreven of dat de uitvoering grotendeels gewijzigd is ten opzichte van het subsidieplan.

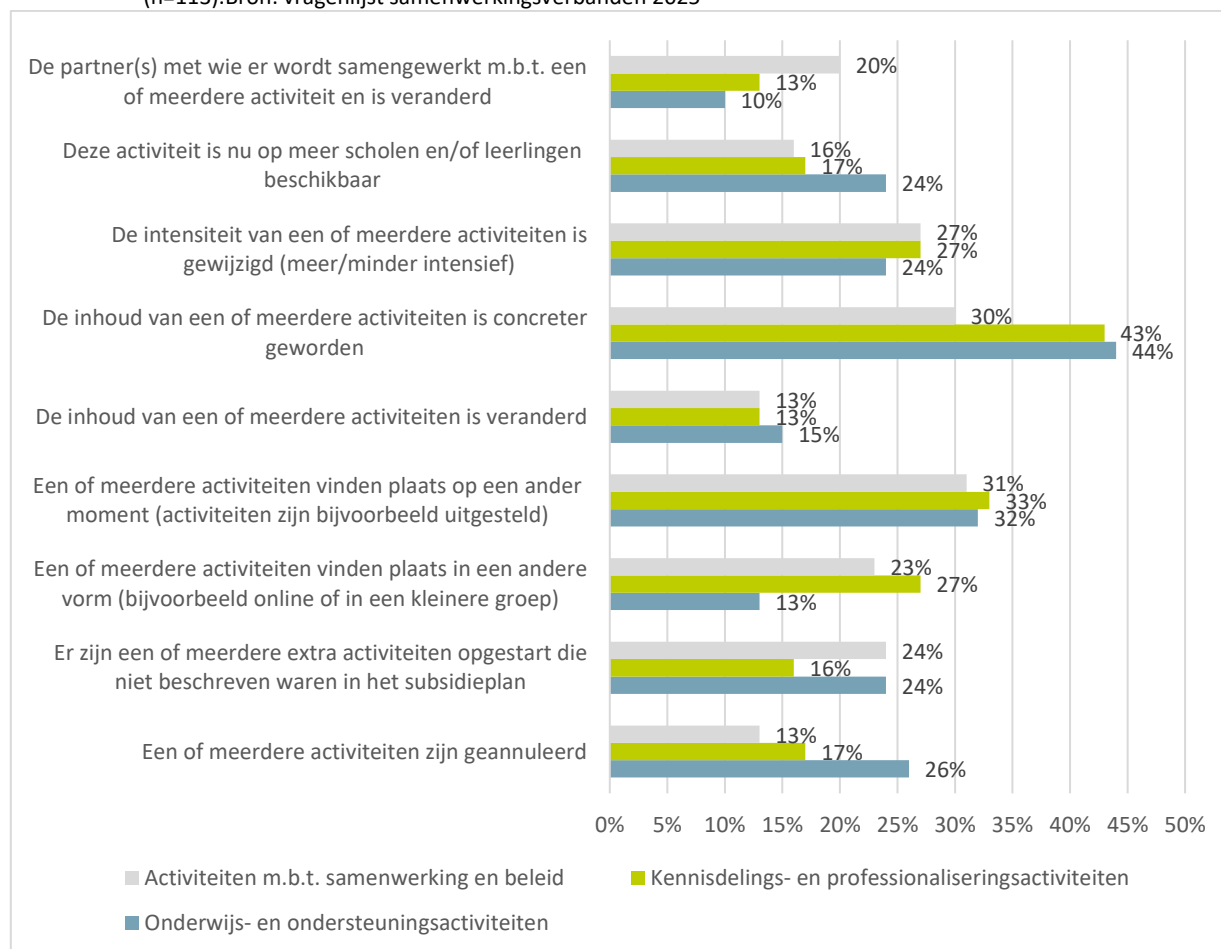
Tabel 4.1 Het verloop van de uitvoering van de activiteiten voor (hoog)begaafde leerlingen zoals beoogd en beschreven in het subsidieplan? (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

	De uitvoering gaat zoals beschreven in het subsidieplan	De uitvoering op grote lijnen zoals beschreven, maar met een aantal wijzigingen	De uitvoering op een aantal punten aanzienlijk anders dan beschreven	De uitvoering is grotendeels gewijzigd
Onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten	45%	47%	5%	3%
Kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten	44%	43%	10%	3%
Activiteiten m.b.t. samenwerking en beleid	38%	52%	7%	3%

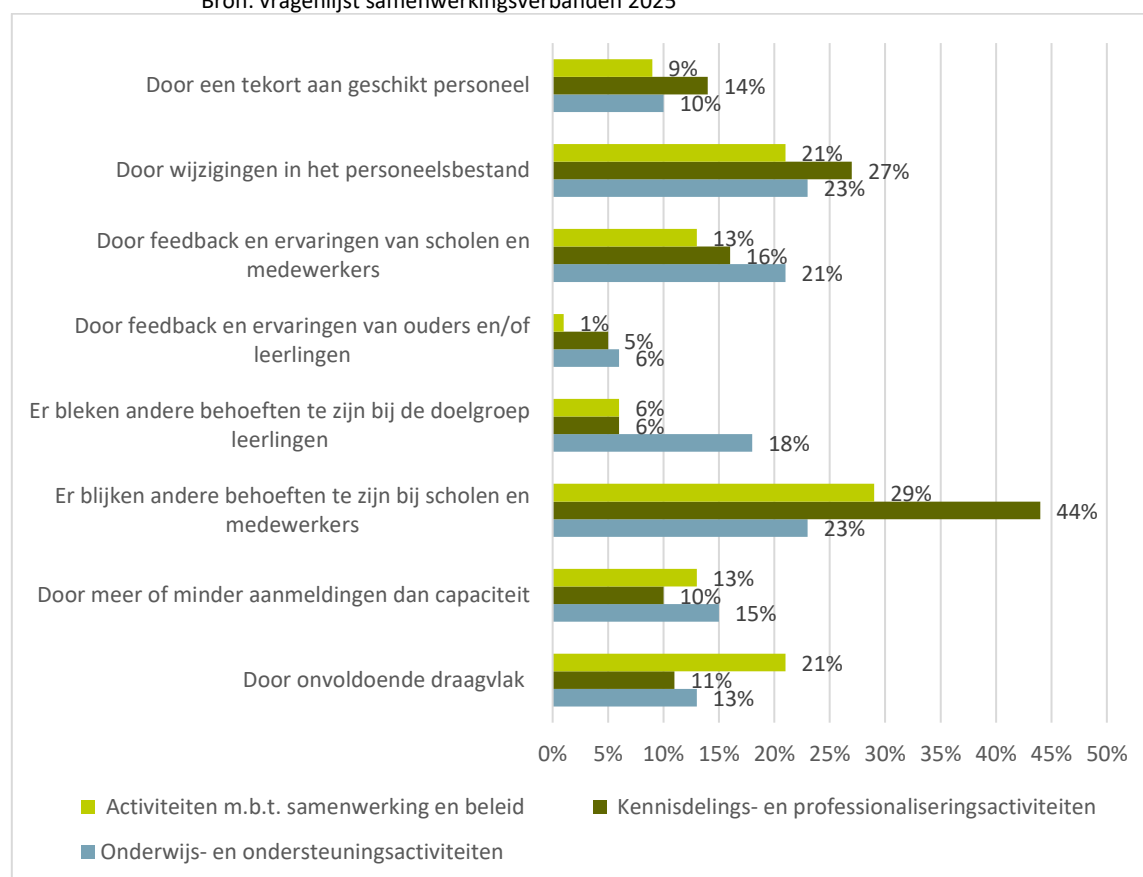
Bij de vraag welke veranderingen er dan hebben plaatsgevonden bij de verschillende activiteiten, geeft een groot deel van de samenwerkingsverbanden aan dat de inhoud van één of meerdere activiteiten concreter is geworden. Ook geeft een groot deel van de samenwerkingsverbanden aan dat de activiteiten op een ander moment of in een andere vorm plaatsvinden. Daarnaast veranderde soms de intensiteit of inhoud van een activiteit.

Figuur 4.3 De veranderingen in activiteiten die hebben plaatsgevonden volgens samenwerkingsverbanden (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Zoals te zien in figuur 4.4, worden er verschillende redenen genoemd waarom de subsidieactiviteiten zijn aangepast gedurende de uitvoeringsperiode. De voorkomende reden die door de samenwerkingsverbanden wordt genoemd, is dat er andere behoeften zijn bij scholen en medewerkers. Daarnaast hebben veranderingen in de samenstelling van het team invloed op de subsidieactiviteiten, zoals wijzigingen in het personeelsbestand en een tekort aan geschikt personeel. Ook zijn feedback en ervaringen van zowel scholen en medewerkers als ouders en leerlingen redenen geweest voor het wijzigen van subsidieactiviteiten. Daarnaast worden het aantal aanmeldingen in verhouding tot de capaciteit en het hebben van onvoldoende draagvlak genoemd als redenen.

Figuur 4.4 De redenen waarom activiteiten volgens samenwerkingsverbanden zijn veranderd (n=113).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

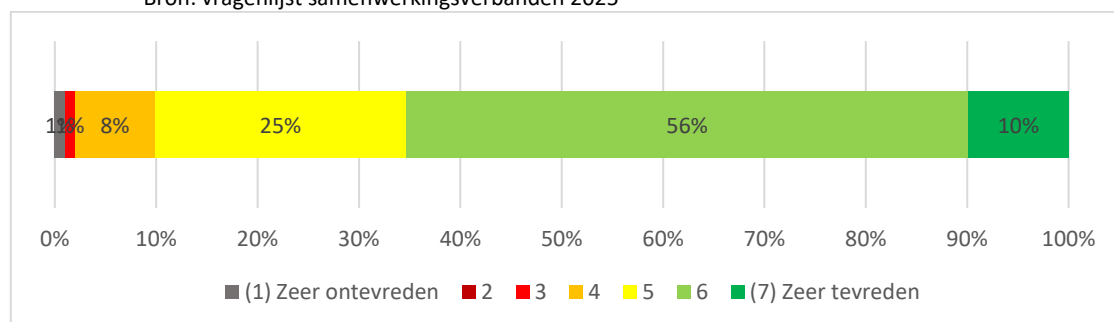

4.1.3 Tevredenheid realisatie subsidieplannen

De tevredenheid van samenwerkingsverbanden over de realisatie van de subsidieplannen is overwegend positief. Een ruime meerderheid van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat ze (zeer) tevreden zijn over de realisatie van de subsidieplannen (66%). Een kwart van de samenwerkingsverbanden geeft aan enigszins tevreden te zijn met de realisatie van de subsidieplannen en een kleine groep samenwerkingsverbanden is neutraal hierin. Enkele samenwerkingsverbanden (2%) geven aan enigszins ontevreden of zeer ontevreden te zijn.

Figuur 4.5 De mate van tevredenheid van het samenwerkingsverband over de realisatie van de subsidieplannen 2025 (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

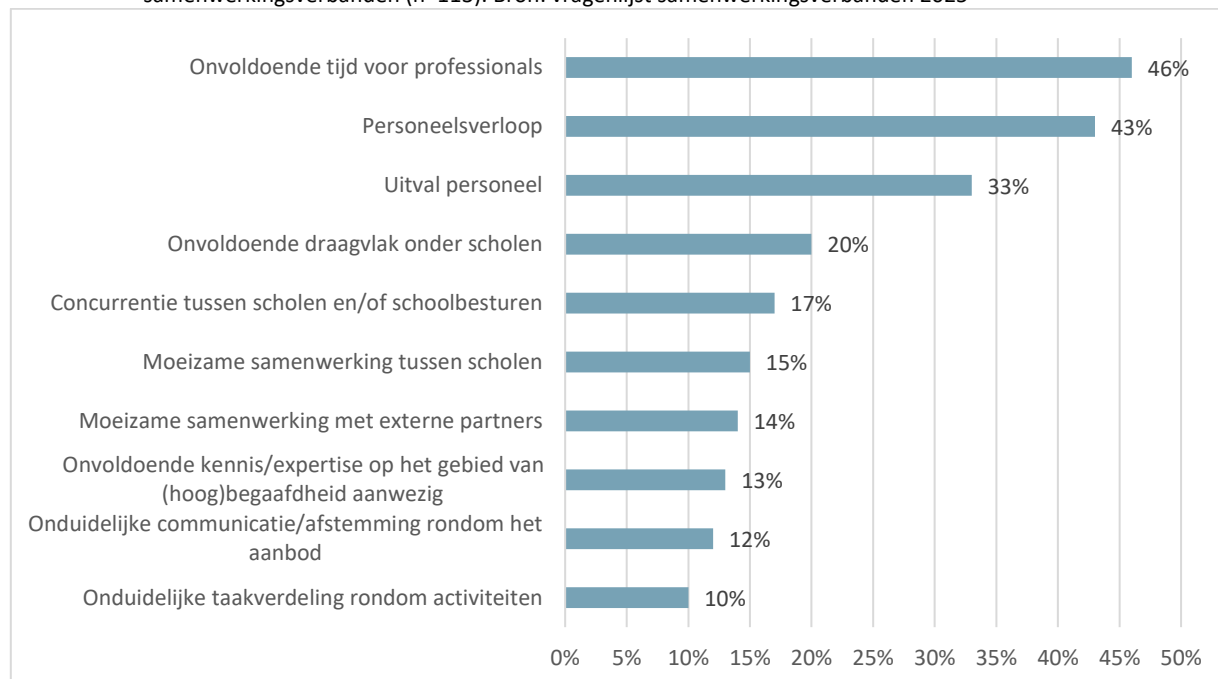

Samenwerkingsverbanden die (enigszins) tevreden of zeer tevreden zijn geven in een toelichting aan dat zij op schema lopen en dat de uitvoering van de plannen gaat zoals gepland. De plannen zijn volgens sommige samenwerkingsverbanden goed uitvoerbaar en concreet. Ook is de samenwerking binnen samenwerkingsverbanden volgens sommige samenwerkingsverbanden verbeterd en kunnen scholen elkaar steeds beter vinden. Enkele samenwerkingsverbanden benoemen dat ook is ingezet op professionalisering. Dit bevordert het delen van en het versterken en/of het vermeerderen van kennis, doordat scholen van elkaars ervaringen kunnen leren. Samenwerkingsverbanden die (enigszins) tevreden of zeer tevreden zijn stellen ook dat het aanbod van activiteiten en interventies aansluit op de behoeften van leerlingen. Samenwerkingsverbanden geven aan dat scholen vaak enthousiast zijn en vol inzetten op de uitvoering van de plannen. Wel wordt door enkele samenwerkingsverbanden gesteld dat er verscheidenheid is wat betreft de uitvoering en fase waarin scholen zich bevinden. Een verklaring hiervoor is dat het vertrekpunt van scholen kan verschillen. Samenwerkingsverbanden die enigszins ontevreden zijn geven verschillende redenen hiervoor aan. In enkele gevallen geven samenwerkingsverbanden aan dat de samenwerking stroef verloopt, de kennisdeling fragiel is en dat personeelstekorten en druk op de kwaliteit en de uitvoering van subsidieplannen onder spanning zet.

Factoren van invloed op uitvoering

Bij het uitvragen van factoren die van invloed zijn (geweest) op de uitvoering van de subsidieactiviteiten, wordt een onderscheid gemaakt tussen belemmerende factoren (Figuur 4.6) en succesfactoren (Figuur 4.7). Wat betreft belemmerende factoren blijkt problematiek rondom het personeel veel voorkomend. Bijna de helft van de samenwerkingsverbanden (46%) benoemt een tekort aan tijd onder professionals als belemmerende factor. Ook worden personeelsverloop (43%) en uitval van personeel (33%) vaak benoemd.

Figuur 4.6 Factoren die belemmerend zijn (geweest) voor de uitvoering van de activiteiten volgens samenwerkingsverbanden (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Bij de vraag naar wat de succesfactoren zijn (geweest) bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten geeft een meerderheid van de samenwerkingsverbanden aan dat er voldoende kennis en expertise op het gebied van (hoog)begaafdheid aanwezig is (58%) en dat er een goede samenwerking is tussen scholen (55%). Ook wordt door een groot deel van de samenwerkingsverbanden genoemd dat er voldoende draagvlak is onder scholen (47%), er een goede samenwerking is met externe partners (43%) en dat er duidelijke communicatie en afstemming is rondom het aanbod (43%).

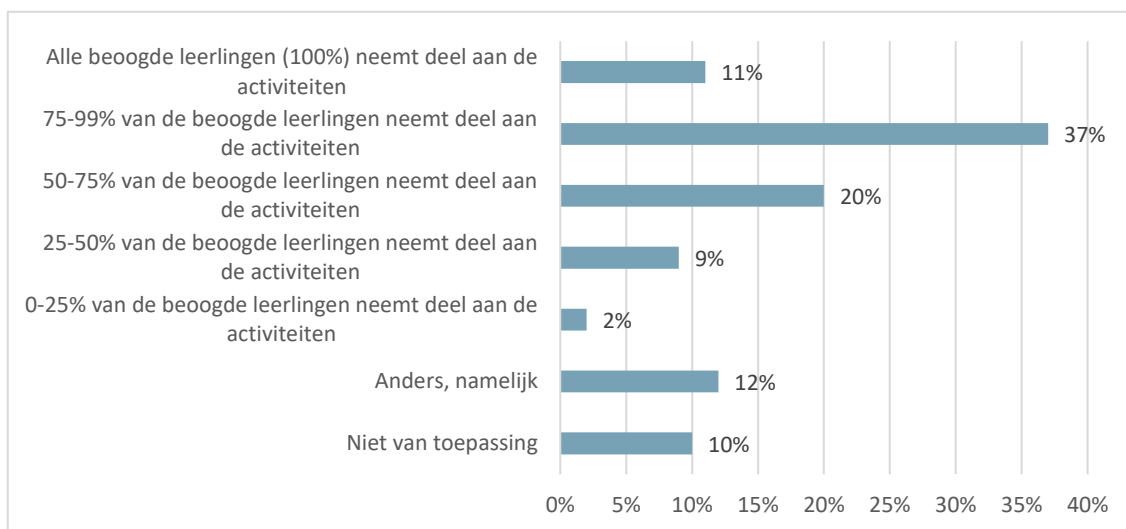
Figuur 4.7 Factoren die succesvol zijn (geweest) voor de uitvoering van de activiteiten volgens samenwerkingsverbanden (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.1.4 Deelname aan subsidieactiviteiten

De meerderheid van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat meer dan 50% van de beoogde leerlingen deelneemt aan de subsidieactiviteiten. Hiervan geeft 37% aan dat 75-99% van de beoogde leerlingen deelneemt en 20% geeft aan dat 50 tot 75% van de beoogde leerlingen deelneemt (zie ook figuur 4.8). Van de samenwerkingsverbanden geeft 11% aan dat alle beoogde leerlingen deelnemen aan de subsidieactiviteiten. Een aantal (12%) samenwerkingsverbanden geeft aan dat het lastig is om een percentage leerlingen te benoemen dat daadwerkelijk deelneemt omdat zij hier geen zicht op hebben of omdat het beoogde leerlingaantal niet in de plannen is vastgesteld. Ook geven sommigen aan dat de focus niet ligt op leerling activiteiten maar op professionalisering en het versterken van (hoog)begaafdheidsbeleid en aanbod waardoor het deelnamepercentage niet relevant is.

Figuur 4.8 Het aantal beoogde leerlingen in het subsidieplan dat momenteel deelneemt aan onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen in het voorjaar 2025 (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

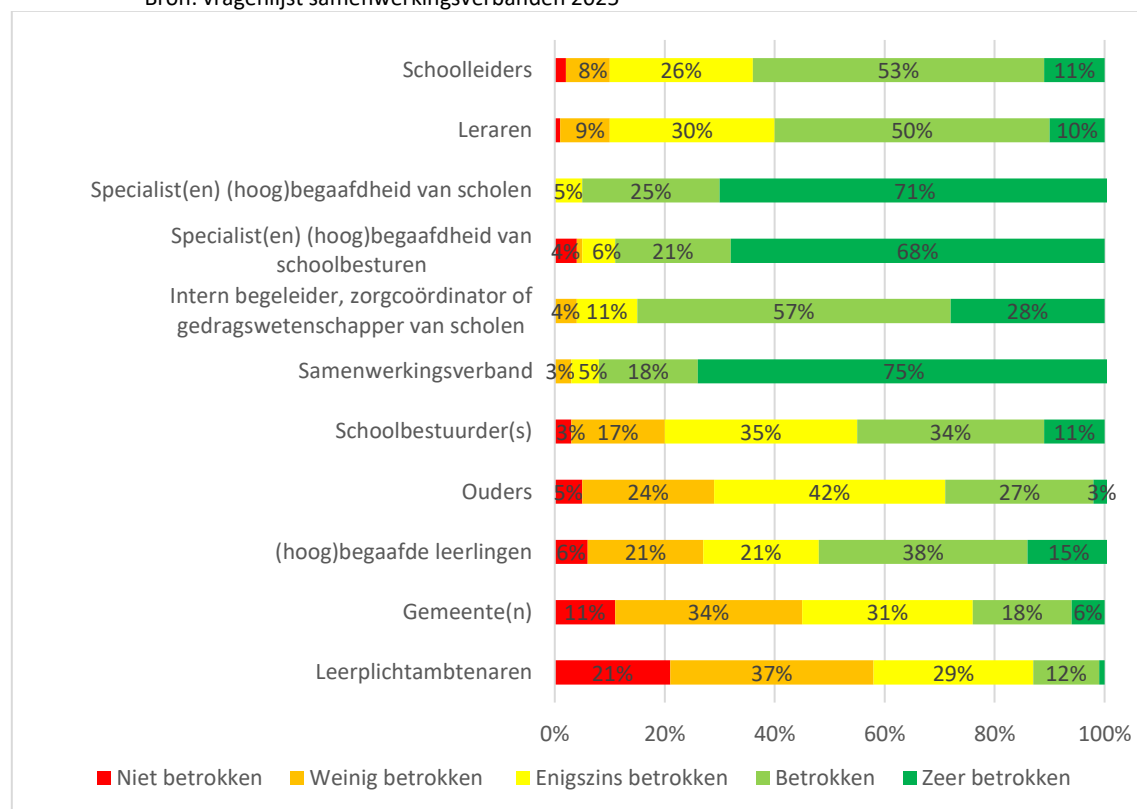
Samenwerkingsverbanden geven aan dat (hoog)begaafde leerlingen die (tijdelijk) geen onderwijs volgen, leerlingen in het vo en dubbel bijzondere leerlingen het vaakst (deels) niet deelnemen aan subsidieactiviteiten. De complexe problematiek van zowel thuiszitters als andere niet-deelnemende leerlingen vormt een belangrijke belemmering voor hun deelname aan deze activiteiten. Daarnaast stellen samenwerkingsverbanden dat zowel de samenwerkingsverbanden als de scholen tekortschieten in het signaleren van leerlingen met ondersteuningsbehoeften, waardoor deze leerlingen geen gebruikmaken van de subsidieactiviteiten. Verder spelen problemen met het personeelsbestand, zoals tekorten en/of uitval, en een gebrek aan kennis en middelen een rol. Ook procesfactoren, zoals vertraging, worden genoemd: door een late start zijn nog niet alle beoogde leerlingen bereikt. Ten slotte sluit het aanbod van de activiteiten niet altijd aan bij de behoeften van de leerlingen en is niet iedere leerling bereid om deel te nemen.

4.1.5 Betrokkenheid partners bij subsidieactiviteiten

Samenwerkingsverbanden geven aan dat voornamelijk specialisten (hoog)begaafdheid van scholen en schoolbesturen, intern begeleiders, zorgcoördinatoren en gedragswetenschappers van scholen en samenwerkingsverbanden (zeer) betrokken worden bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten (Figuur 4.9). Ook geeft ruim de helft van de samenwerkingsverbanden aan dat leraren en schoolleiders (zeer)

betrokken zijn bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten. Gemeenten en leerplichtambtenaren worden het minst betrokken bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten.

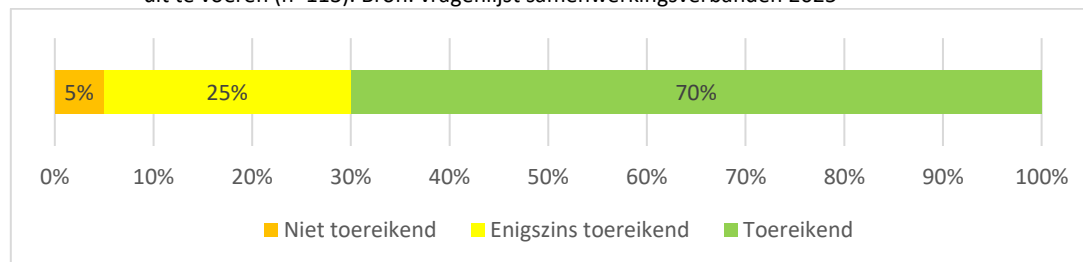
Figuur 4.9 De mate waarin partners worden betrokken bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten (n=113).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.1.6 Besteding middelen

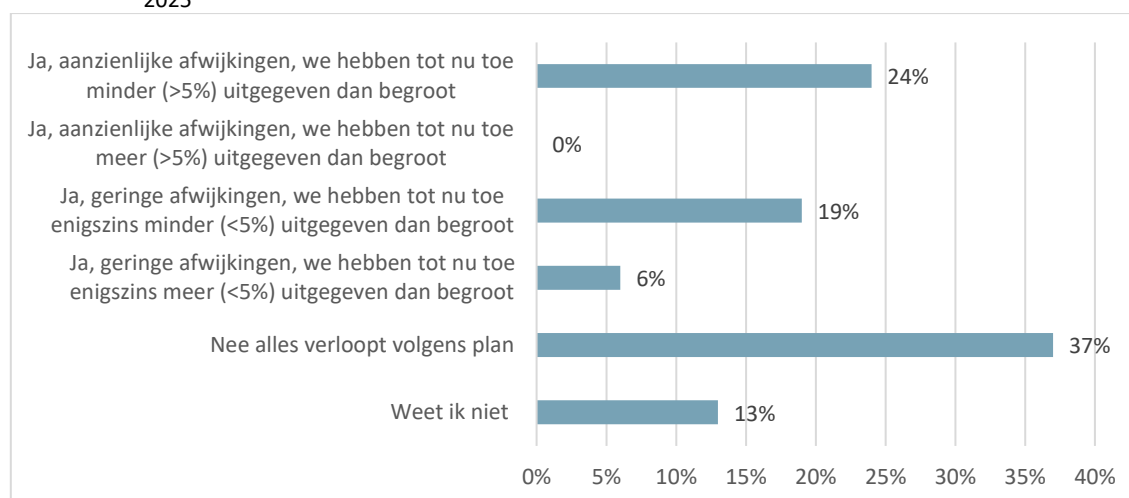
Aan samenwerkingsverbanden is gevraagd of de beschikbare middelen toereikend zijn om alles volgens plan uit te voeren. Een grote meerderheid, namelijk 70%, geeft aan dat de beschikbare middelen toereikend zijn. Een kwart geeft aan dat de middelen enigszins toereikend zijn. De kleinste groep (5%) geeft aan dat de middelen niet toereikend zijn. De samenwerkingsverbanden die aangaven dat de beschikbare middelen enigszins toereikend of niet toereikend zijn konden ook uitleggen waarom ze dat vonden. Een vaak voorkomende reden is dat samenwerkingsverbanden niet over genoeg inzetbaar personeel beschikken om de subsidieplannen uit te voeren. Daarnaast zijn de personeelskosten gestegen. Ook andere kosten zijn gestegen volgens samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld doordat projecten duurder zijn dan verwacht of doordat het aantal leerlingen dat gebruikmaakt van de voorzieningen stijgt.

Figuur 4.10. De mate waarin de beschikbare middelen (incl. cofinanciering) toereikend zijn om alles volgens plan uit te voeren (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

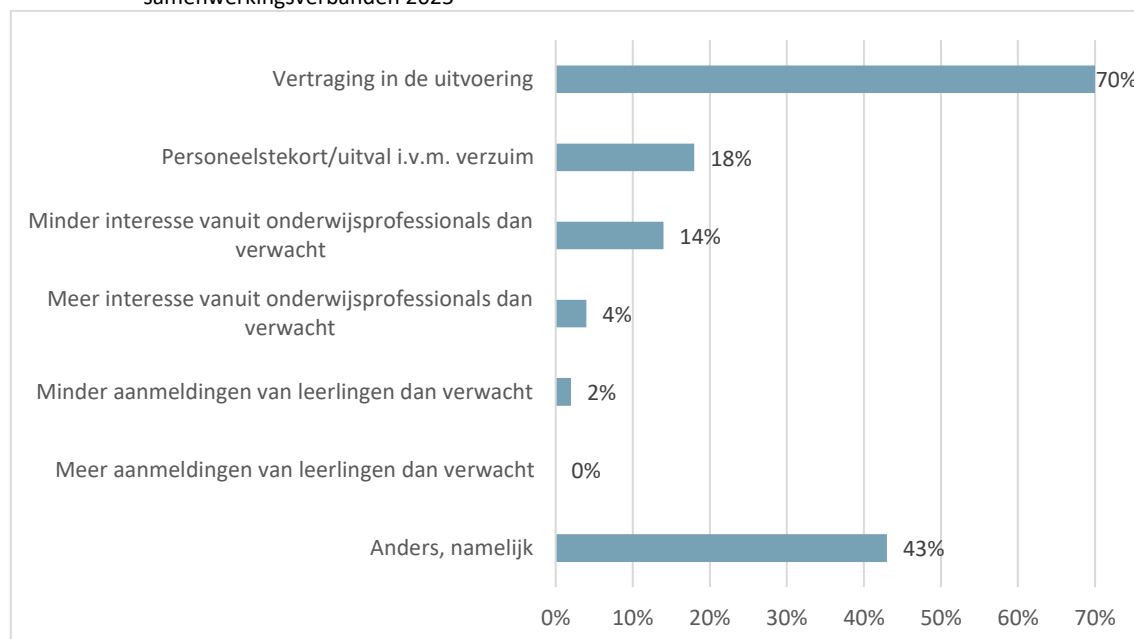
De besteding van de middelen is binnen de meeste samenwerkingsverbanden volgens de begroting verlopen, maar er zijn ook enkele afwijkingen benoemd waarbij het overwegend gaat om gevallen waarin minder is besteed dan begroot (zie ook Figuur 4.11). Het grootste deel (37%) van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat zij in het voorjaar van 2025 geen afwijkingen van de begroting hebben (gehad) en dat alles volgens plan verloopt. Een kwart meldt dat er geringe afwijkingen zijn (geweest) en 24% heeft aanzienlijke afwijkingen (gehad) van de begroting. Hierbij gaat het vooral om afwijkingen waarbij er minder is uitgegeven dan begroot. Van de 25% geringe afwijkingen, heeft 19% minder uitgegeven en 6% meer. In alle gevallen (24%) waarin samenwerkingsverbanden aanzienlijke afwijkingen hebben (gehad), is er minder uitgegeven dan begroot.

Figuur 4.11 De mate waarin er in het voorjaar 2025 afwijkingen zijn in de besteding van de middelen (incl. cofinanciering) ten opzichte van de begroting (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

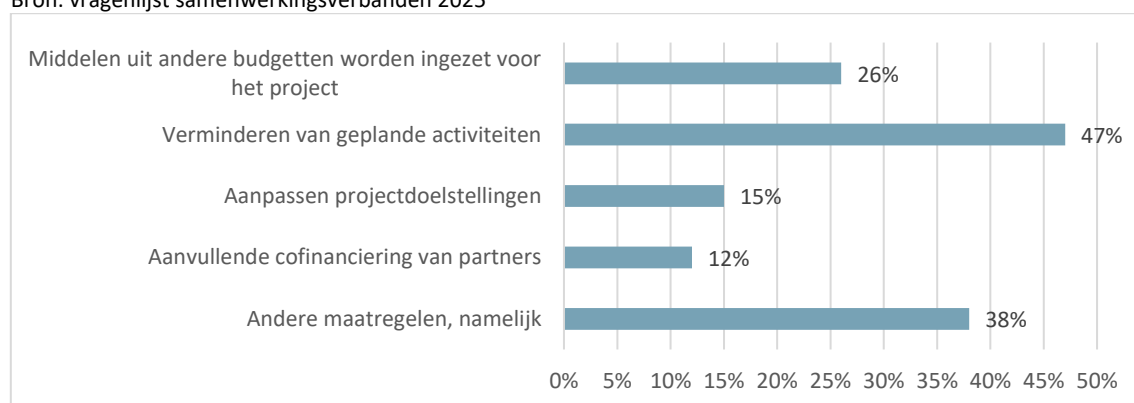
Wanneer samenwerkingsverbanden de oorzaak van een afwijking van de begroting toelichten benoemt het grootste deel (70%) dat er vertraging is (geweest) in de uitvoering van de subsidieactiviteiten (zie ook Figuur 4.12). Samenwerkingsverbanden geven aan dat het tijd kost om beleid neer te zetten, draagvlak te creëren, behoeften te onderzoeken en vervolgens een duurzaam plan op te stellen. Ook personele wisselingen en personeelstekorten worden als oorzaak gegeven.

Figuur 4.12. De oorzaak van de afwijking in de besteding van de middelen (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Verder is gevraagd welke maatregelen getroffen worden om het tekort aan subsidiemiddelen op te vangen (zie Figuur 4.13). Het verminderen van geplande activiteiten is de meest genoemde maatregel (47%). Verder geven samenwerkingsverbanden (26%) ook aan dat middelen uit andere budgetten worden ingezet voor het project. Een groot deel van de samenwerkingsverbanden (38%) heeft ook nog andere maatregelen genoemd. De meeste samenwerkingsverbanden geven daarbij aan dat er de komende tijd gesprekken worden gevoerd tussen scholen, besturen en samenwerkingsverbanden om te kijken welke middelen nodig zijn voor een doorloop van activiteiten uit eigen budget.

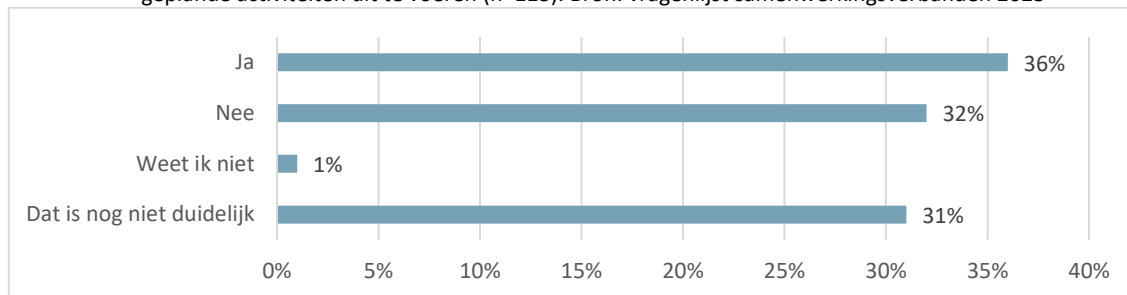
Figuur 4.13 De maatregelen die worden genomen om het tekort aan subsidiemiddelen op te vangen (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Tot slot is in het kader van de besteding van middelen gevraagd of samenwerkingsverbanden voldoende tijd tot eind 2025 hebben om de geplande activiteiten uit te voeren (zie Figuur 4.14). Hierbij geeft 36% aan voldoende tijd te hebben, 32% ervaart te weinig tijd en 1% weet het niet. Voor 31% van de samenwerkingsverbanden is dit nog niet duidelijk, waarbij de grootste groep aangeeft dat er waarschijnlijk extra tijd nodig zal zijn aangezien (een deel van) de activiteiten nog in ontwikkeling is. Een

kwart daarvan benoemt specifiek dat er vertraging is door personeelwisselingen- en tekorten, waardoor er mogelijk onvoldoende tijd is om geplande activiteiten uit te voeren. De overige samenwerkingsverbanden hebben genoeg tijd te om door te gaan met de lopende projecten en ondersteuning maar zijn momenteel bezig duidelijkheid te krijgen in de vervolgstappen.

Figuur 4.14 De mate waarin samenwerkingsverbanden voldoende tijd (tot eind december 2025) heeft om de geplande activiteiten uit te voeren (n=113). Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.2 Activiteiten en opbrengsten rondom een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod

Eén van de doelstellingen van de subsidieregeling betreft het stimuleren van een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Dit houdt in dat het aanbod passend moet zijn bij de ondersteuningsbehoeften van *alle* (hoog)begaafde leerlingen. In deze paragraaf gaan we in op de mate waarin samenwerkingsverbanden ervaren dat er een beter passend aanbod is voor begaafde leerlingen binnen de regio (onderzoeksvraag 13d).

4.2.1 Aangeboden activiteiten rondom onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen

In de afgelopen jaren hebben samenwerkingsverbanden een brede variatie aan onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten aangeboden aan (hoog)begaafde leerlingen (zie figuur 4.15)¹⁰. Deze activiteiten werden volledig, deels of niet vanuit de subsidie (hoog)begaafde leerlingen betaald (zie figuur 4.16). We zien dat het merendeel van de samenwerkingsverbanden in 2025 activiteiten aanbiedt ten behoeve van een soepele overgang van po naar vo, individuele begeleiding voor (hoog)begaafden en specifieke arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen of (dreigende) thuiszitters aanbieden en deeltijd groepsonderwijs voor (hoog)begaafden. Er zijn slechts kleine verschillen te zien in het aanbod vergeleken bij de eerste meting in 2024, maar geen van deze verschillen is significant¹¹. Er lijkt iets meer voltijd groep gebonden onderwijs op een aparte school en deeltijd onderwijs aan (hoog)begaafden te worden aangeboden. Daarnaast lijkt er een kleine toename te zijn in het aantal samenwerkingsverbanden dat specifieke arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen of (dreigende) thuiszitters aanbiedt en dat activiteiten aanbiedt ten behoeve van een soepele overgang van po naar vo. Dit komt overeen met de vraag welke activiteiten volledig of deels vanuit subsidie worden betaald (zie figuur 4.16) en met de beoogde plannen van samenwerkingsverbanden voor activiteiten voor leerlingen. In ruim een derde van de subsidieplannen voor de meerjarige subsidie wordt aangegeven dat er activiteiten worden geboden op het gebied van

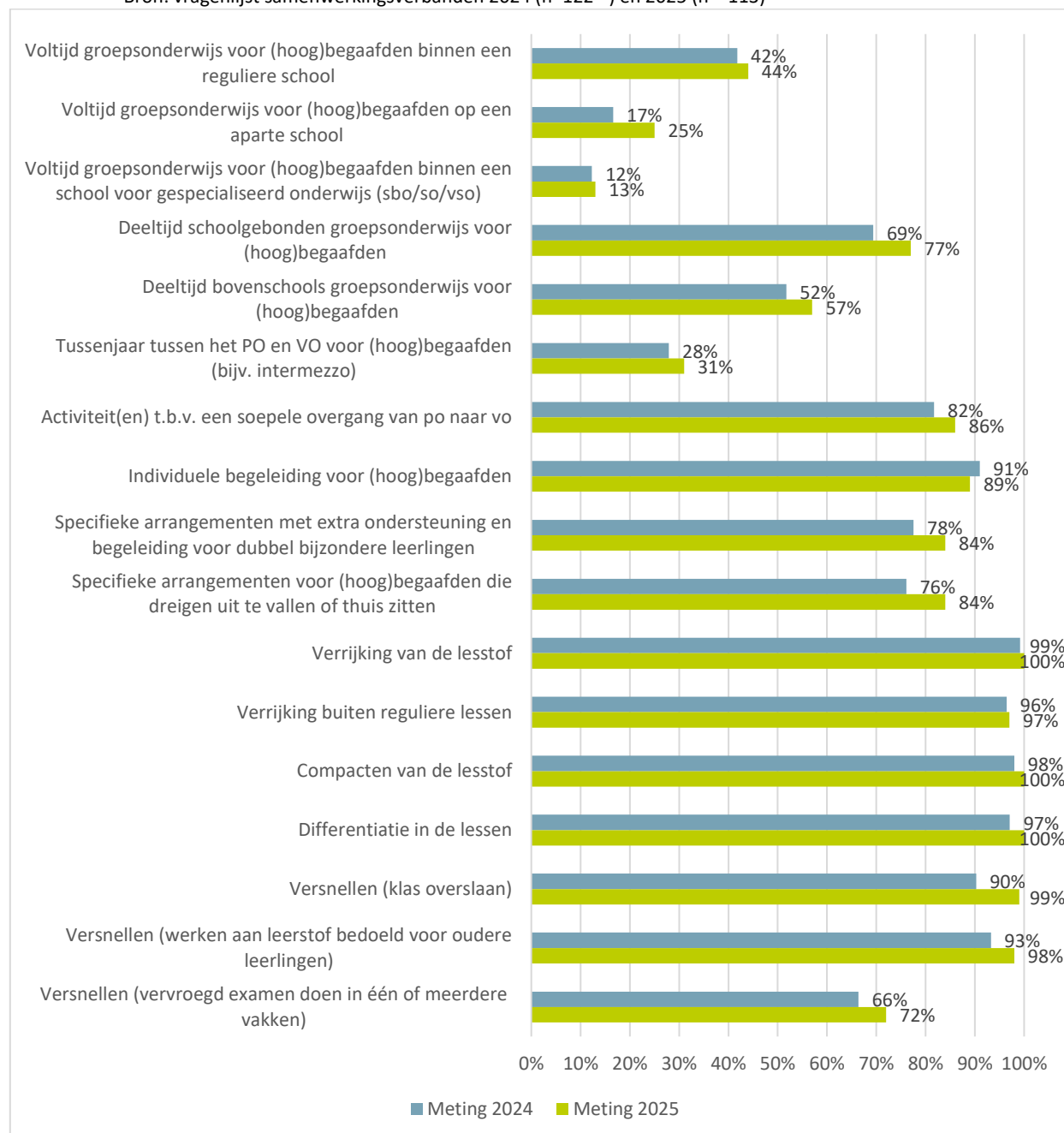
¹⁰ Zie figuur C3 in Bijlage C voor de vergelijking met de metingen in het kader van de vorige subsidieregeling van 2019-2023.

¹¹ Blijkt uit gepaarde t-testen.

arrangementen/begeleiding/maatwerk, de po-vo overgang, deeltijd groepsonderwijs. In een vijfde van de subsidieplannen wordt aangegeven dat subsidie wordt ingezet voor voltijd groepsonderwijs (zie figuur C2 in Bijlage C).

Figuur 4.15 Aangeboden onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen, volgens samenwerkingsverbanden in vergelijking met de vorige meting.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 (n=122¹²) en 2025 (n = 113)

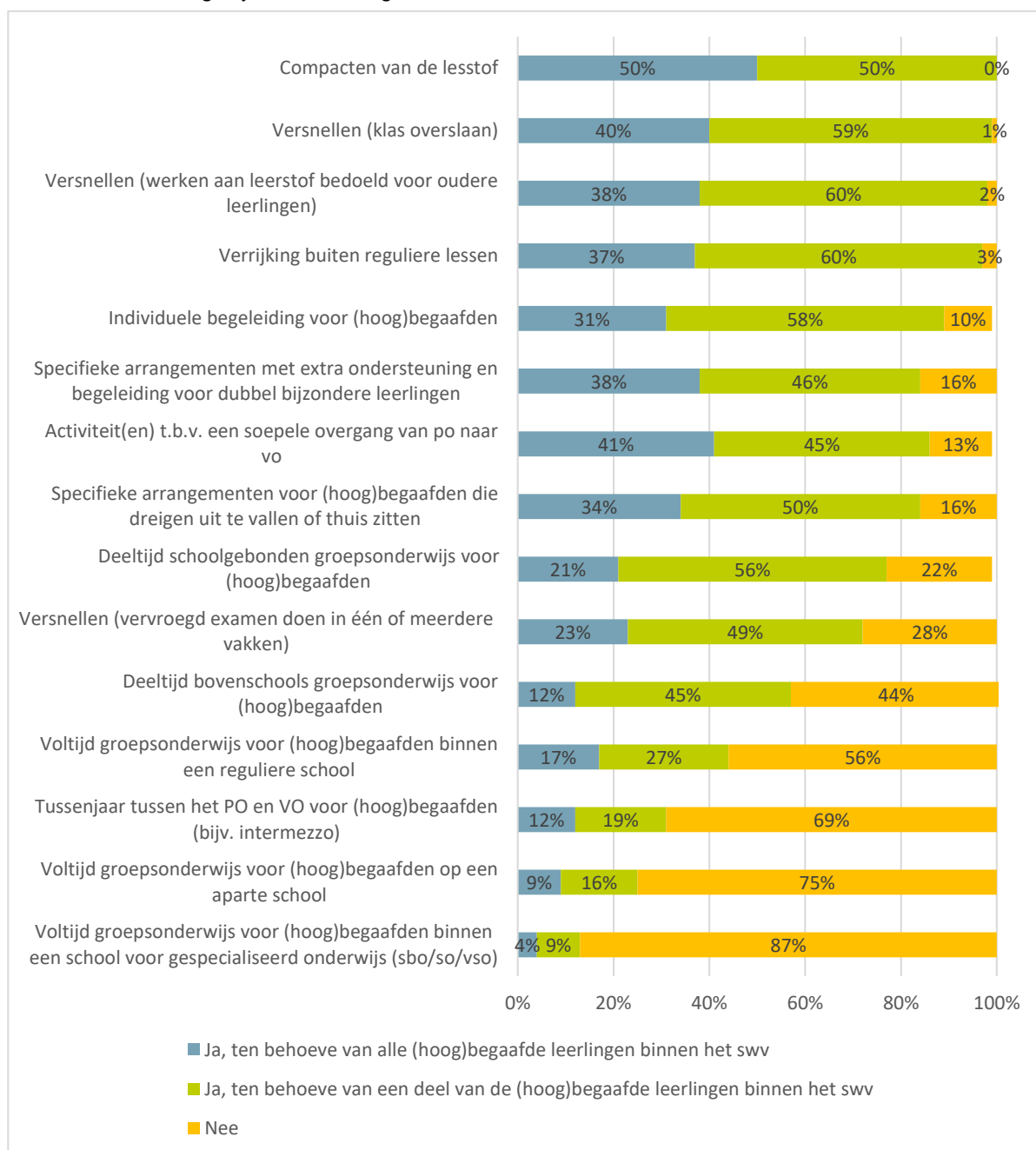

¹² Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

Bij de vraag of onderstaande onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten in het voorjaar van 2025 voor (hoog)begaafde leerlingen aangeboden worden binnen de samenwerkingsverbanden, zien we dat voor de meeste activiteiten geldt dat ze ofwel aan alle (hoog)begaafde leerlingen worden aangeboden of aan een deel van hen (zie figuur 4.16).

Figuur 4.16 Aangeboden onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen, volgens samenwerkingsverbanden (n=113).

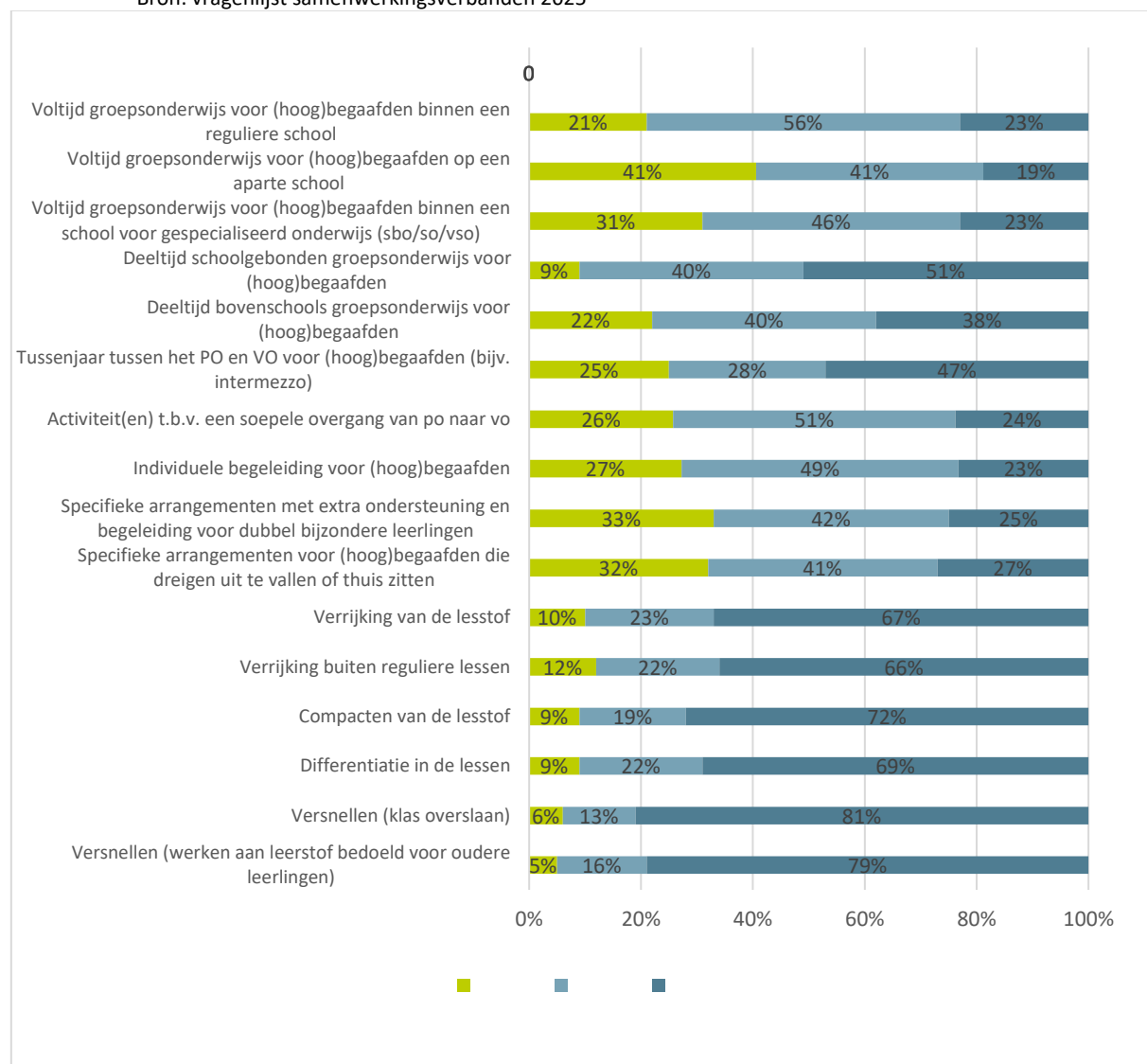
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Tevens is aan samenwerkingsverbanden gevraagd of dit aanbod van onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten vanuit de meerjarige subsidie 2023-2025 wordt gefinancierd. Uit de antwoorden (zie figuur 4.17) blijkt dat er voor elke activiteit ook andere middelen worden ingezet. Dit geldt vooral voor het verrijken, compacten en versnellen van de lesstof.

Figuur 4.17 De mate waarin deze activiteiten worden gefinancierd vanuit de subsidie voor (hoog)begaafdheid (n verschilt per activiteit).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Op de vraag hoeveel procent van de scholen in het samenwerkingsverband een deeltijd voorziening aanbiedt voor (hoog)begaafde leerlingen verschillen de samenwerkingsverbanden in hun inschattingen (zie Tabel 4.2). In totaal geven 68 samenwerkingsverbanden een percentage op, waarbij het gemiddelde percentage 47,6% is met een standaarddeviatie van 30,61. Dit betekent dat samenwerkingsverbanden gemiddeld inschatten dat ongeveer de helft van de scholen binnen hun samenwerkingsverband, al dan niet gezamenlijk met andere scholen, een deeltijdvoorziening voor (hoog)begaafde leerlingen biedt.

Tabel 4.2. Het percentage van de scholen in de samenwerkingsverbanden dat, al dan niet gezamenlijk met andere scholen, **een deeltijd voorziening** voor (hoog)begaafde leerlingen biedt (n=68).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

% scholen met deeltijd voorziening	n
Nvt, geen deeltijd voorziening binnen swv	45
1%-10%	11
11%-20%	6
21%-30%	6
31%-40%	7
41%-50%	5
51%-60%	7
61%-70%	6
71%-80%	11
81%-90%	3
91%-100%	6

Binnen de meeste samenwerkingsverbanden (85%) is een specialist (hoog)begaafdheid werkzaam waar scholen een beroep op kunnen doen. Bij 61% van de samenwerkingsverbanden is deze specialist gerealiseerd vanuit de subsidie. Bij 24% van de samenwerkingsverbanden is dit niet het geval. Tot slot geeft 15% van de samenwerkingsverbanden aan dat zij geen specialist in dienst hebben.

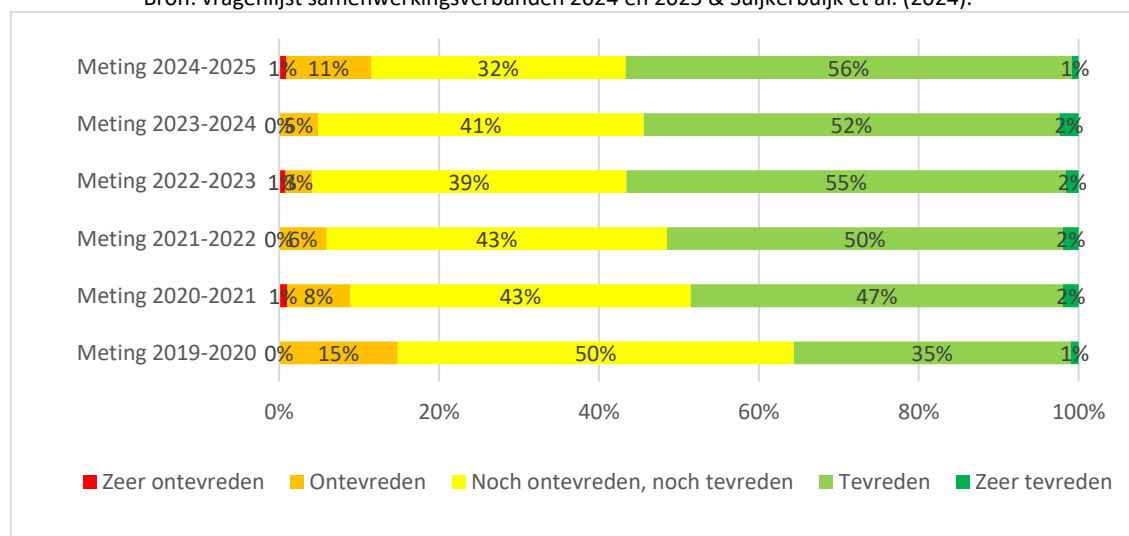
Tevredenheid over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen

De tevredenheid van de samenwerkingsverbanden over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen is in de afgelopen jaar weinig veranderd (zie figuur 4.18). Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden geeft bij de laatste meting aan (zeer) tevreden te zijn met het ondersteunings- en onderwijsaanbod in de regio. Dit percentage is vergelijkbaar met vorig jaar. Vergeleken bij de meting van vorig jaar lijkt een groter aantal samenwerkingsverbanden ontevreden (11%) over het aanbod, het verschil tussen beide metingen is niet significant¹³. Eén samenwerkingsverband is zeer ontevreden met het huidige ondersteunings- en onderwijsaanbod.

¹³ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(100) = -1.136$, $p = .259$

Figuur 4.18. Mate waarin samenwerkingsverbanden tevreden zijn over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in vergelijking met eerdere metingen¹⁴.

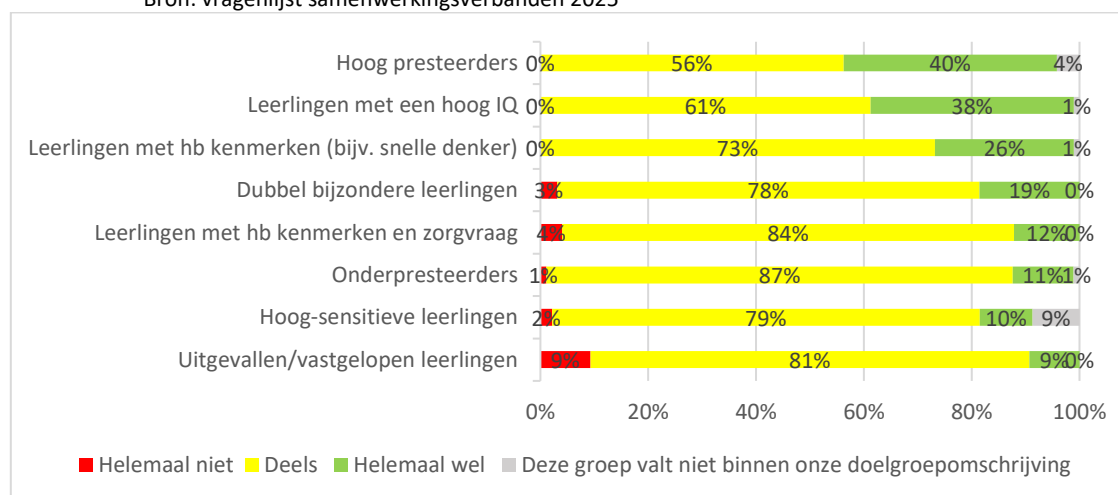
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024).

Om beter zicht te krijgen op de mate waarin het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen dekkend is, hebben we diepgaander uitgevraagd voor welke verschillende doelgroepen er momenteel een passend en dekkend aanbod is. Voor vrijwel alle doelgroepen is deels of volledig aanbod binnen het samenwerkingsverband (zie figuur 4.19). Opvallend is dat er bij een aantal samenwerkingsverbanden geen regionaal aanbod is voor leerlingen die uitgevallen zijn in het onderwijs. Deze uitkomsten zijn vergelijkbaar met de meting uit het voorjaar 2024.

Figuur 4.19. Oordeel in hoeverre (hoog)begaafde leerlingen uit de onderstaande doelgroepen in voorjaar 2025 een passend en dekkend aanbod binnen samenwerkingsverbanden krijgen (n=112).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

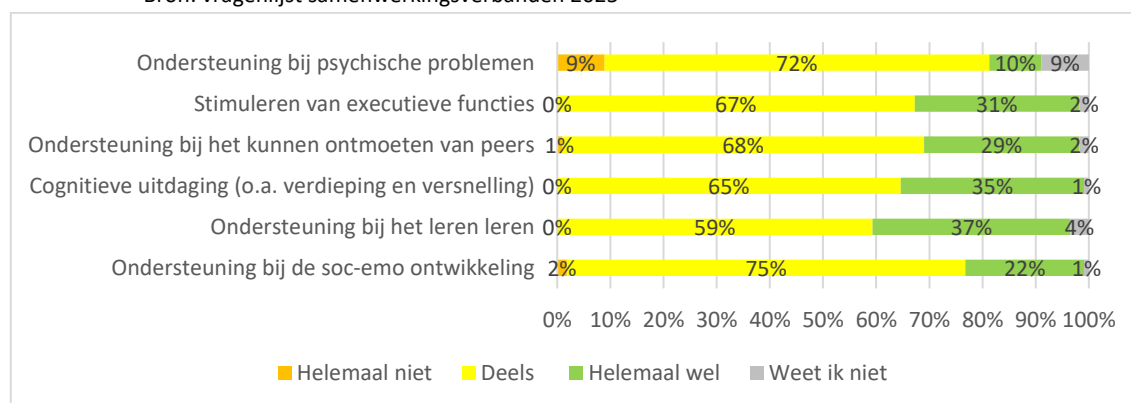
Op een schaal van 'helemaal niet' tot 'helemaal wel' is gevraagd in hoeverre het onderwijs- en ondersteuningsaanbod binnen de samenwerkingsverbanden 'op dit moment' (voorjaar 2025) aansluit

¹⁴ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

bij de ondersteuningsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen (figuur 4.20). Ieder samenwerkingsverband vindt dat het aanbod op zijn minst deels aansluit bij ondersteuningsbehoeften op het gebied van cognitieve uitdaging, het stimuleren van executieve functies en het leren leren. Een klein deel geeft aan dat het aanbod niet aansluit bij psychische problematiek, sociaal-emotionele ontwikkeling en het kunnen ontmoeten van peers.

Figuur 4.20. De mate waarin het onderwijs- en ondersteuningsaanbod binnen samenwerkingsverbanden in voorjaar 2025 aansluit bij diverse ondersteuningsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen (n=113¹⁵).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

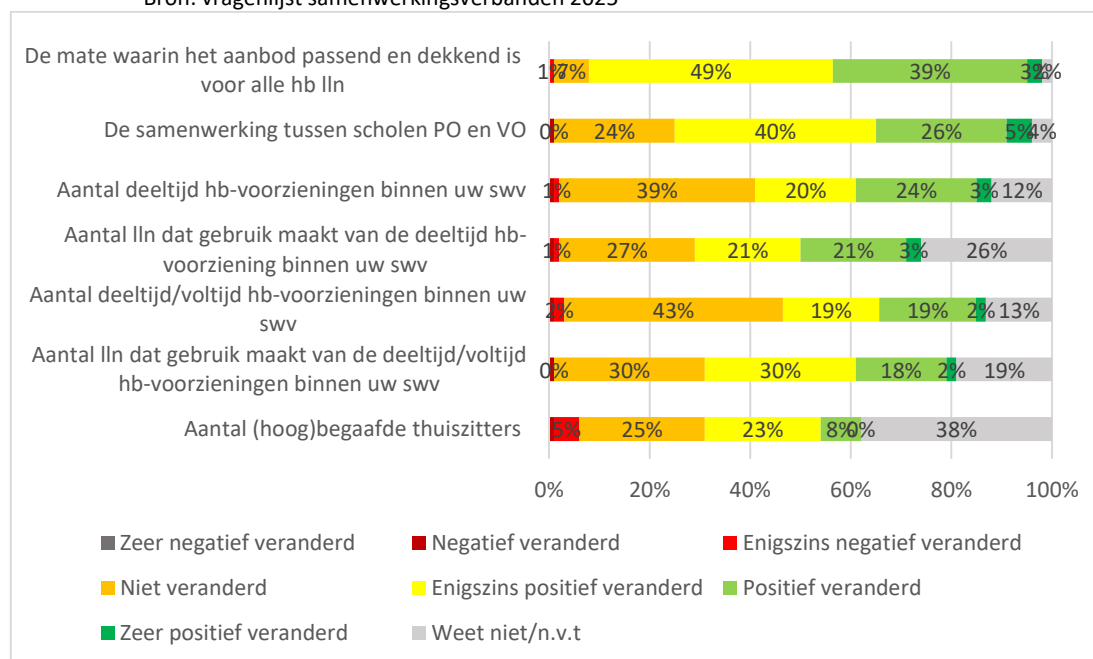

Op de vraag in hoeverre bepaalde aspecten in het voorjaar van 2025 zijn veranderd ten opzichte van de situatie van voor de start van de subsidie geeft de meerderheid van de samenwerkingsverbanden aan dat de samenwerking tussen scholen po en vo enigszins positief tot zeer positief is veranderd (zie figuur 4.21). Dit geldt ook voor de mate waarin het onderwijs- en ondersteuningsaanbod passend en dekkend is voor (hoog)begaafde leerlingen. Verder geeft ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden aan dat het aantal leerlingen dat gebruikt maakt van de deeltijd/volgtijd hoogbegaafdenvoorzieningen en het aantal deeltijd/volgtijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen enigszins positief tot zeer positief zijn veranderd. Een derde van de samenwerkingsverbanden is (enigszins) positief over veranderingen in het aantal (hoog)begaafde thuiszitters. Een derde geeft ook aan dat er niets is veranderd of dat het aantal zelfs enigszins negatief is veranderd.

¹⁵ Samenwerkingsverbanden die bij alle stellingen 'weet niet' hebben ingevuld, zijn niet opgenomen in dit figuur.

Figuur 4.21 In hoeverre onderstaande aspecten in voorjaar 2025 veranderd zijn ten opzichte van de situatie van voor de start van de subsidieperiode (najaar 2023) (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.2.2 Behalen subsidiedoel 'passend en dekkend onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen'

Voor de evaluatie van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen in het po en vo' (2019-2023) en de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' hebben we sinds het schooljaar 2018-2019 samenwerkingsverbanden¹⁶ zes stellingen voorgelegd die toetsen in hoeverre er volgens hen een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod is. Het gaat om stellingen zoals: "met betrekking tot de basisondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen" en "het onderwijs- en ondersteuningsaanbod is dekkend voor vrijwel alle (hoog)begaafde leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften". De stellingen zijn beantwoord op een zeven-puntsschaal van (1) helemaal mee oneens tot (7) helemaal mee eens. De gemiddelde score op de stellingen samen, de zogeheten schaal¹⁷, meet de mate waarin er een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod is.

¹⁶ In 2020-2021 en 2022-2023 zijn tevens scholen bevroegd

¹⁷ Zie bijlage

Samenhang achtergrondkenmerken

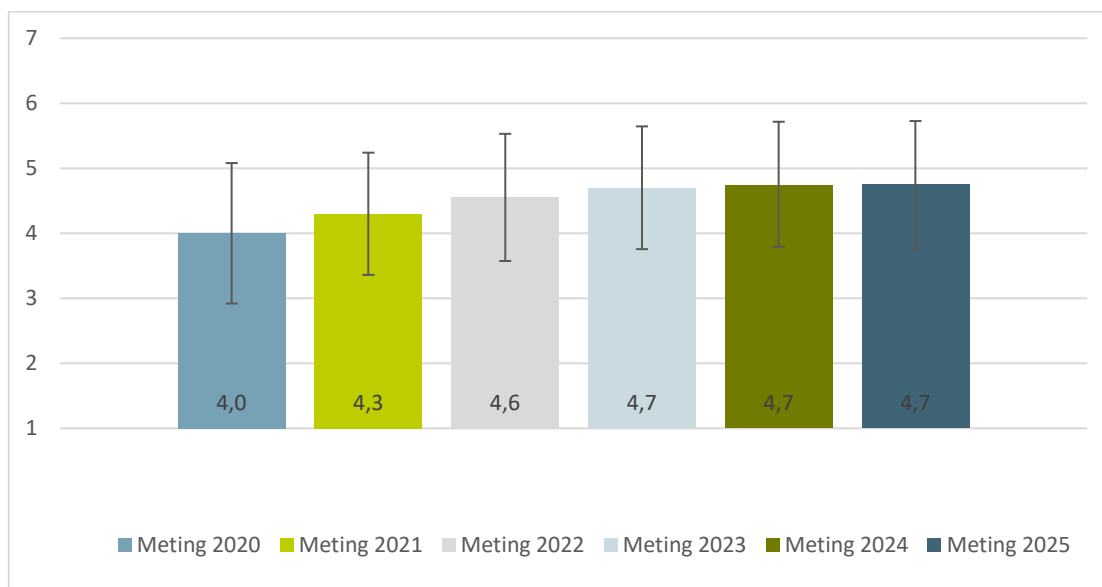
In aanvullende analyses is de schaal 'passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod' getest op de achtergrondkenmerken sector, grootte en het model van sturing binnen het samenwerkingsverband. Hiermee is gekeken of het oordeel van samenwerkingsverbanden over het passend en dekkend aanbod in de regio verschilt tussen samenwerkingsverbanden met verschillende achtergrondkenmerken. De resultaten hiervan worden in dit hoofdstuk beschreven in losstaande kaders.

4.2.3 Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)

Sinds de start van de subsidieregeling in 2023-2024 oordelen samenwerkingsverbanden vergelijkbaar over de mate waarin een passend aanbod is voor (hoog)begaafde leerlingen binnen het samenwerkingsverband en de school. Samenwerkingsverbanden zijn net als vorig jaar gematigd positief over hun onderwijs- en ondersteuningsaanbod. Ze geven een gemiddeld oordeel van een 4,7¹⁸. Bij de eerste meting van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' in 2023-2024, was dit tevens 4,7. Bijna een kwart (23%) van de samenwerkingsverbanden oordeelt beneden-gemiddeld (lager dan een 4) over het onderwijs- en ondersteuningsaanbod in de regio. In de vorige meting oordeelde 19% van de samenwerkingsverbanden beneden-gemiddeld.

Figuur 4.22 Gemiddeld oordeel over passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod in van samenwerkingsverbanden en scholen in vergelijking met eerdere jaren¹⁹.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024)

¹⁸ De mate van een passend en dekkend aanbod loopt van 2 t/m 6.3 (gemiddelde 4,70; mediaan 4,8) met een standaarddeviatie van 0.997.

¹⁹ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

We zien in het oordeel over het passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod verschillen tussen samenwerkingsverbanden onderling (zie figuur 4.23) en tussen de onderlinge stellingen²⁰ van deze schaal. De samenwerkingsverbanden zijn het minst positief over de mate waarin zware ondersteuning beschikbaar is voor (hoog)begaafde leerlingen ($M = 4,2$). Dit is hetzelfde als bij de vorige meting²¹. Samenwerkingsverbanden zijn net als bij de vorige meting het meest positief over het aanbieden van een passend aanbod binnen de basisondersteuning ($M = 5,2$) en binnen de lichte ondersteuning ($M = 5,1$).

Figuur 4.23 Samenwerkingsverbanden: spreiding gemiddeld oordeel over passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod (n = 113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Samenhang met ingezette activiteiten

Uit aanvullende analyses blijkt dat samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten voor (hoog)begaafden die dreigen uit te vallen of thuis zitten significant^a hoger oordelen over het passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod in de regio dan samenwerkingsverbanden zonder dit aanbod. Er is geen samenhang tussen de overige aangeboden activiteiten.

a: b $F(109,1) = 8.079$, $p = .005$ Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen (Gem. = 4.8), zonder (Gem. = 4.2)

Aan samenwerkingsverbanden is gevraagd wat zij als hiaten in een dekkend en passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen ervaren en wat er nodig is om deze hiaten te vullen. Veel samenwerkingsverbanden noemen kennishiaten, specifiek met betrekking tot dubbel-bijzondere leerlingen, leerlingen met complexere ondersteuningsvragen, thuiszitters, zeer hoogbegaafde leerlingen en externaliserend gedrag. Daarnaast benoemen ze dat er aanbod nodig is dat aansluit bij de ondersteuningsbehoeften van deze groep en waarbij er samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg nodig is.

²⁰ Zie bijlage B voor de beschrijvende statistieken per stelling.

²¹ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(99) 2.59$, $p = .797$

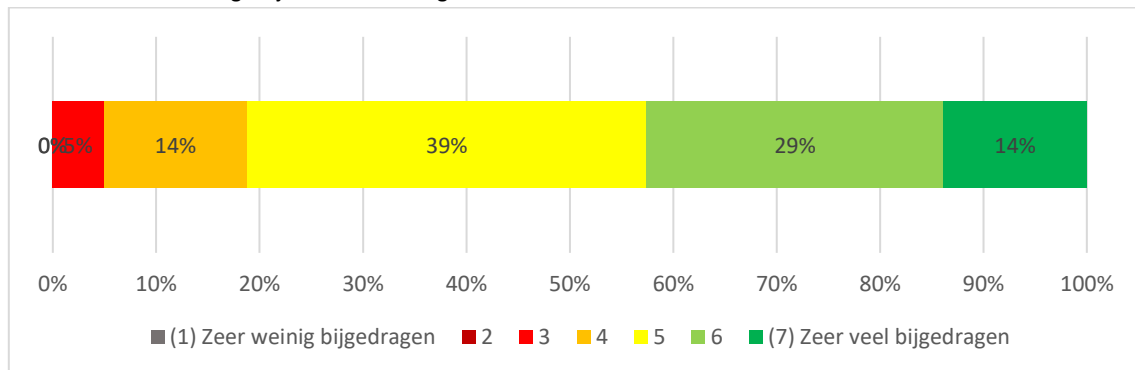
Veel samenwerkingsverbanden wijzen de regionale dekking van passend onderwijs aan als een knelpunt, waardoor niet alle leerlingen toegang hebben tot een passend aanbod. Dit vereist volgens hen een intensieve samenwerking tussen scholen en besturen. Belangrijke aandachtspunten volgens de samenwerkingsverbanden zijn de professionalisering van het personeel, het creëren van tijd voor docenten om deel te nemen aan o.a. netwerkbijeenkomsten, de versterking van de expertise binnen scholen en het op orde krijgen van de basisondersteuning. Het besef van urgentie en een gebrek aan aanwezige kennis worden vaak genoemd als oorzaken van hiaten in de basisondersteuning.

4.2.4 Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten

Op een zeven-puntsschaal van (1) zeer weinig bijgedragen tot (7) zeer veel bijgedragen hebben we samenwerkingsverbanden gevraagd naar de mate waarin zowel de meerjarige subsidie als de eenmalige subsidie heeft bijgedragen aan een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafdheid binnen de regio. In figuur 4.24 over de meerjarige subsidie is te zien dat de meeste samenwerkingsverbanden (overwegend) positief oordelen over de bijdrage van de subsidie, maar enkele samenwerkingsverbanden zijn minder positief over de bijdrage van de subsidie.

Figuur 4.24 Samenwerkingsverbanden: oordeel over bijdrage **meerjarige** subsidie activiteiten aan een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen binnen de regio (n = 113).

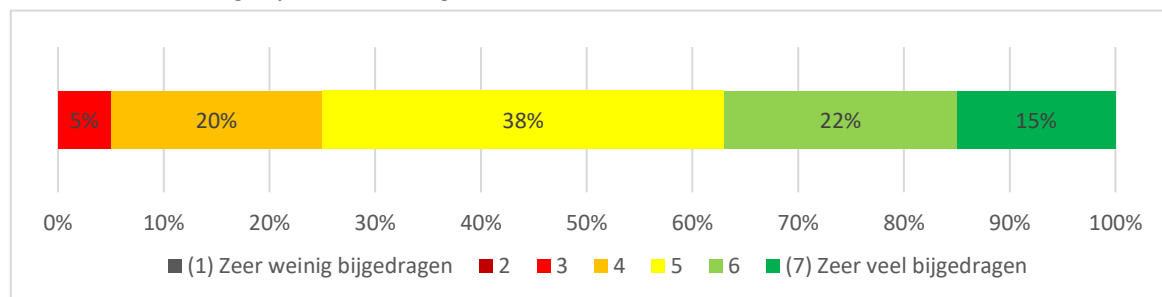
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Ook over de bijdrage van de eenmalige subsidie activiteiten aan een passend en dekkend ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafdheid binnen de regio zijn de meeste samenwerkingsverbanden (overwegend) positief (zie Figuur 4.25). Het percentage samenwerkingsverbanden wat hier minder positief over is, is hoger (25%) in vergelijking met het oordeel over de meerjarige subsidie (19%). De oordelen van samenwerkingsverbanden over de bijdrage van zowel de meerjarige als de eenmalige subsidie hangen niet significant samen met de verschillende achtergrondkenmerken.

Figuur 4.25 Samenwerkingsverbanden: oordeel over bijdrage **eenmalige** subsidie activiteiten aan een passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen binnen de regio (n = 113)

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.3 Activiteiten en opbrengsten rondom kennisdeling en professionalisering

Eén van de doelstellingen van de subsidieregeling is het vergroten en verspreiden van kennis over (hoog)begaafdheid binnen de school en het samenwerkingsverband. In deze paragraaf gaan we in op de mate waarin samenwerkingsverbanden ervaren dat kennis over (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband is vergroot en verspreid (onderzoeksvraag 13f).

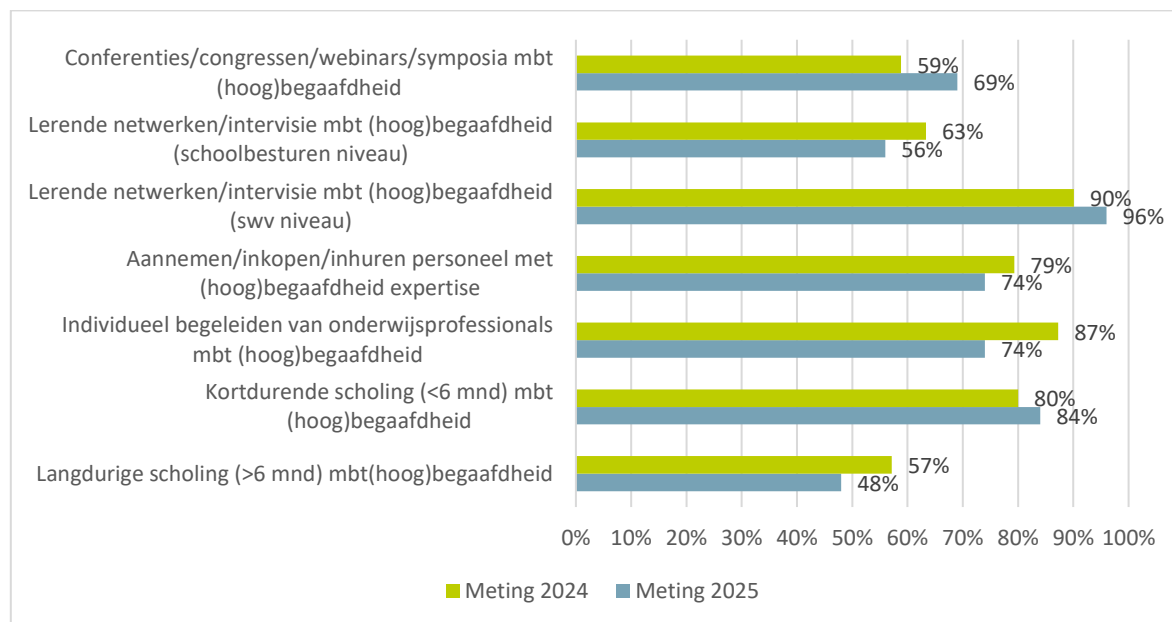
4.3.1 Aangeboden activiteiten rondom kennisdeling en professionalisering

In de afgelopen jaren zetten vrijwel alle samenwerkingsverbanden in op kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten²². In figuur 4.26 is te zien dat samenwerkingsverbanden gedurende de subsidieperiode een aantal activiteiten rondom kennisdeling en professionalisering meer zijn gaan aanbieden. Kennisdelingsactiviteiten waaronder conferenties en congressen vinden inmiddels in 69% van de samenwerkingsverbanden plaats en lerende netwerken wordt bijna overal aangeboden (96%). Ook bieden veel samenwerkingsverbanden kortdurende scholing aan (84%). Het aanbieden van kortdurende scholing en de aanwezigheid van lerende netwerken en werkgroepen rondom (hoog)begaafdheid op het niveau van schoolbesturen zijn ten opzichte van vorig jaar significant toegenomen²³.

²² Zie Bijlage C voor de vergelijking met alle voorgaande metingen.

²³ Blijkt uit gepaarde t-testen, Kortdurende scholing: $T(100) = -2.563$, $p = 0.12$, lerende netwerken: $t(100) = 2.046$, $p = 0.43$. De overige activiteiten verschillen niet significant van elkaar in beide metingen.

Figuur 4.26 De mate waarin kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid worden aangeboden binnen het samenwerkingsverband (ongeacht de financieringsvorm) door de jaren heen. Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 (n = 123²⁴) en 2025 (n = 113)

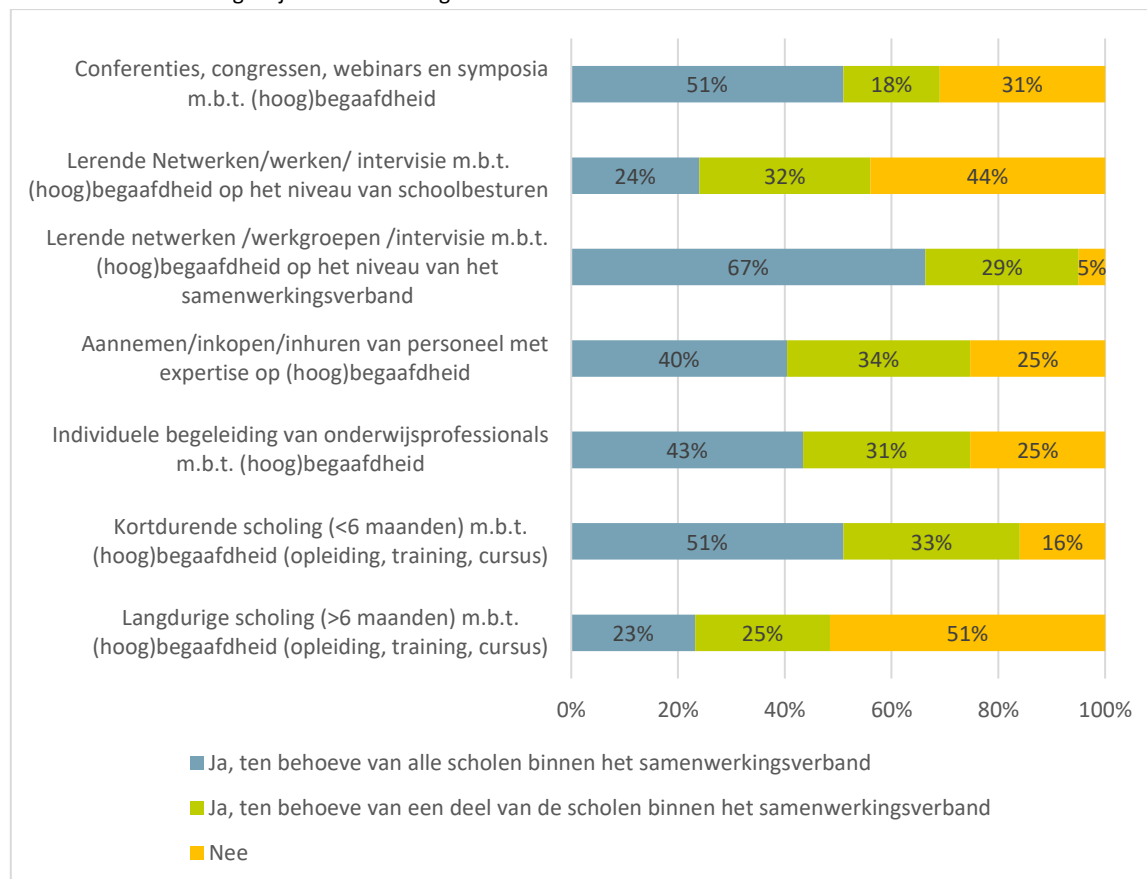

De meeste kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten die worden aangeboden door samenwerkingsverbanden zijn niet voor alle scholen beschikbaar. Bij ongeveer een derde van de samenwerkingsverbanden zijn verschillende activiteiten voor een deel van de scholen beschikbaar (zie Figuur 4.27).

²⁴ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

Figuur 4.27 De mate waarin kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid in het voorjaar 2025 worden aangeboden binnen het samenwerkingsverband (ongeacht de financieringsvorm) (n=113).

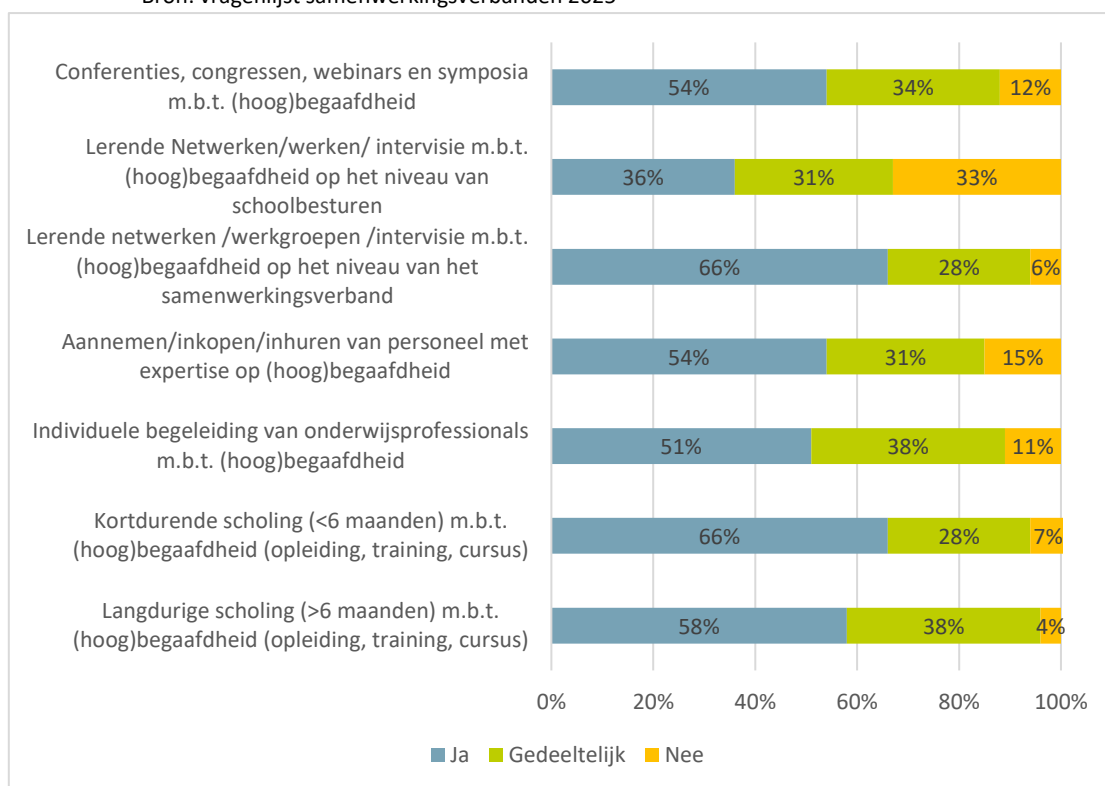
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Vervolgens is gevraagd of deze activiteiten bekostigd worden vanuit de subsidie. In figuur 4.28 is te zien dat de lerende netwerken op het niveau van schoolbesturen het minst vaak worden bekostigd vanuit de subsidie (33%), en lerende netwerken op het niveau van samenwerkingsverbanden het meest (66%). Ook kortdurende scholing wordt in 66% van de samenwerkingsverbanden bekostigd vanuit de subsidie.

Figuur 4.28 De mate waarin kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid in het voorjaar 2025 worden bekostigd met de subsidie (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

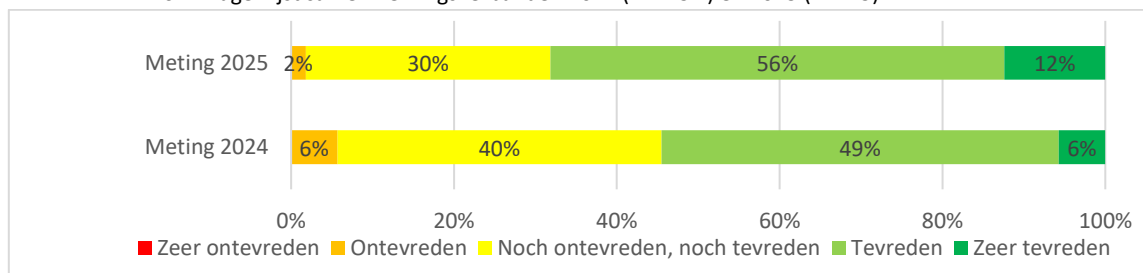

Tevredenheid over de huidige kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten

Een meerderheid van de samenwerkingsverbanden (68%) geeft aan dat zij tevreden of zeer tevreden zijn over de huidige kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten omtrent (hoog)begaafdheid in de regio (zie Figuur 4.29). Daarnaast geeft 30% van de samenwerkingsverbanden aan neutraal te zijn – dus noch tevreden, noch ontevreden – en is 2% van de samenwerkingsverbanden ontevreden. In vergelijking met de vorige meting lijken iets meer samenwerkingsverbanden (zeer) tevreden over het kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten omtrent (hoog)begaafdheid in de regio. Het verschil tussen beide metingen is significant²⁵.

Figuur 4.29 Oordeel over de huidige kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten omtrent (hoog)begaafdheid in de regio.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 (n=123²⁶) en 2025 (n=113)

²⁵ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(100) = -61.636, p < .05$

²⁶ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

4.3.2 Behalen subsidiedoel 'kennisvergroting en -verspreiding rondom (hoog)begaafdheid'

Voor de evaluatie van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen in het po en vo' (2019-2023) en de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' hebben we sinds 2019 samenwerkingsverbanden stellingen voorgelegd die toetsen in hoeverre er volgens hen sprake is van kennisvergroting en -verspreiding op het gebied van (hoog)begaafdheid. Om een beeld te krijgen van het kennisniveau over (hoog)begaafdheid hebben we samenwerkingsverbanden zeven stellingen voorgelegd, bijvoorbeeld: "Vrijwel alle deelnemende scholen zijn in staat om (hoog)begaafde leerlingen (vroegtijdig) te signaleren." en "Er is op vrijwel alle deelnemende scholen voldoende kennis aanwezig over het voorkomen van schooluitval bij (hoog)begaafde leerlingen". Voor het subsidiedoel kennisdeling hebben we samenwerkingsverbanden vijf stellingen voorgelegd om een beeld te krijgen van hun ervaringen of er voldoende kennisdeling rondom (hoog)begaafdheid plaatsvindt in hun regio. Bijvoorbeeld: "Vrijwel alle deelnemende scholen wisselen kennis en ervaringen met elkaar uit op het gebied van (hoog)begaafdheid". De gemiddelde score op de stellingen samen, zogeheten schalen²⁷, meten het kennisniveau en de mate van kennisdeling op het gebied van (hoog)begaafdheid

Samenhang achtergrondkenmerken

In aanvullende analyses zijn de schalen 'kennisniveau' en 'kennisdeling' getest op de achtergrondkenmerken sector, grootte en het model van sturing binnen het samenwerkingsverband. Hiermee is gekeken of het oordeel van samenwerkingsverbanden over het huidige kennisniveau en de mate van kennisdeling in de regio verschilt tussen samenwerkingsverbanden met verschillende achtergrondkenmerken. De resultaten hiervan worden waar relevant vermeldt in losstaande kaders.

4.3.3 Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)

Kennisniveau

Sinds de start van de subsidieregeling in 2023-2024 oordelen samenwerkingsverbanden in het voorjaar van 2025 vergelijkbaar over de kennis rondom (hoog)begaafdheid binnen scholen van het samenwerkingsverband. Samenwerkingsverbanden oordelen hier in 2025 gemiddeld gezien gematigd positief over. Ze geven een gemiddeld oordeel van een 4,9²⁸ (op een schaal van 1 tot 7). Een op de acht samenwerkingsverbanden (13,5%) oordeelt beneden-gemiddeld (lager dan een 4). Dit is vergelijkbaar met de vorige meting in 2024²⁹. In figuur 4.30 is te zien hoe zij gemiddeld oordelen over het kennisniveau.

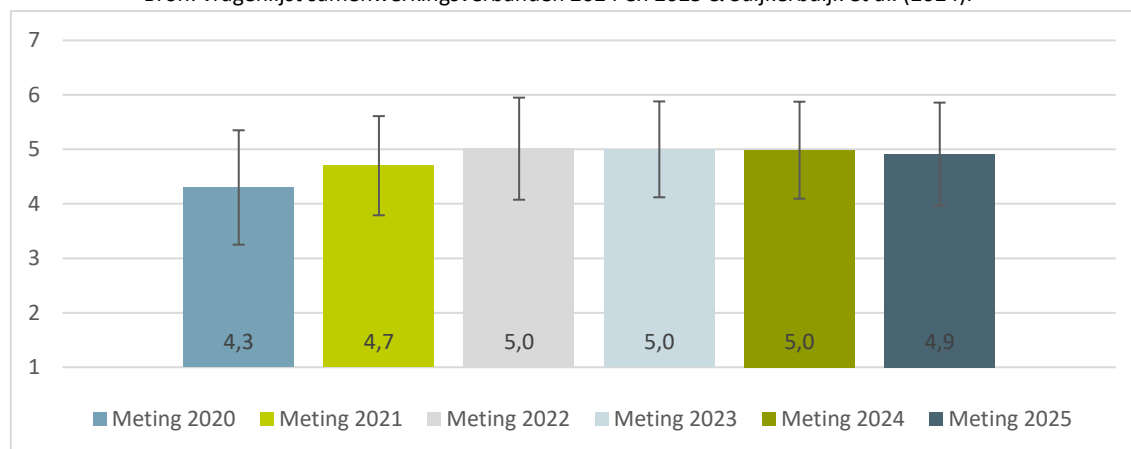
²⁷ Zie bijlage B

²⁸ De mate van kennis over (hoog)begaafdheid loopt van 2 t/m 7 (gemiddelde 4,91; mediaan 5) met een standaarddeviatie van 0.946.

²⁹ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(98) = 1.13$, $p = .260$

Figuur 4.30 Gemiddeld oordeel kennis rondom (hoog)begaafdheid binnen scholen van samenwerkingsverband in vergelijking met eerdere jaren³⁰.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024).

De samenwerkingsverbanden zijn net als vorig jaar het minst positief over de aanwezige kennis over het voorkomen van schooluitval bij leerlingen met (hoog)begaafdheidskenmerken ($M = 4,3$) en het meest positief over het gemak waarmee scholen experts op het gebied van (hoog)begaafdheid kunnen raadplegen ($M = 5,9$)³¹.

Samenhang met ingezette activiteiten

Uit aanvullende analyses blijkt dat samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten met extra ondersteuning en begeleiding voor dubbel bijzondere leerlingen significant^a hoger oordelen over de aanwezige kennis over (hoog)begaafdheid in de regio dan samenwerkingsverbanden zonder dit aanbod. Dit geldt tevens voor samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten voor (hoog)begaafden die dreigen uit te vallen of thuis zitten^b. Is er geen samenhang tussen de overige aangeboden activiteiten. Er is geen samenhang tussen de overige aangeboden activiteiten.

a: $F(105,1) = 9.058$, $p = .003$. Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen (Gem. = 5.0), zonder (Gem. = 4.4)

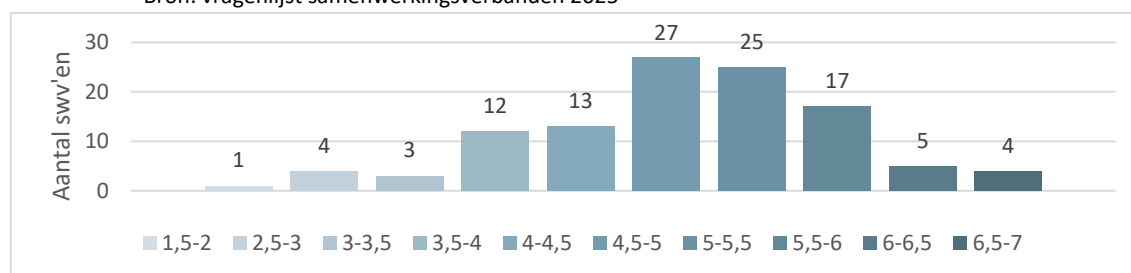
b: $F(106,1) = 8.018$, $p = .006$. Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen (Gem. = 5.0).

³⁰ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

³¹ Zie bijlage B voor de beschrijvende statistieken per stelling.

Figuur 4.31 Samenwerkingsverbanden: spreiding gemiddeld oordeel over kennis rondom (hoog)begaafdheid binnen scholen van samenwerkingsverband (n = 113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Aan de samenwerkingsverbanden hebben we gevraagd wat volgens hen nodig is om de aanwezige kennis over (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband te verbeteren. Hier hebben 108 samenwerkingsverbanden een antwoord op gegeven. Iets minder dan de helft geeft hierbij aan dat meer tijd nodig is voor scholing. Het gaat om het voortzetten van specifieke scholing, bijvoorbeeld over het jonge kind en thuiszitters, of algemene periodieke scholing over (hoog)begaafdheid voor (nieuwe) onderwijsprofessionals binnen de school, waaronder leerkrachten, directeuren en intern begeleiders zonder specifieke interesse in (hoog)begaafdheid. Om deze basisondersteuning te versterken is tijd nodig in de vorm van facilitering van het personeel. De andere helft geeft aan dat er meer uitwisseling binnen schoolnetwerken gewenst is om het professionaliseringsaanbod binnen het netwerk te versterken en kennis- en expertisedeling te vergroten.

Kennisdeling

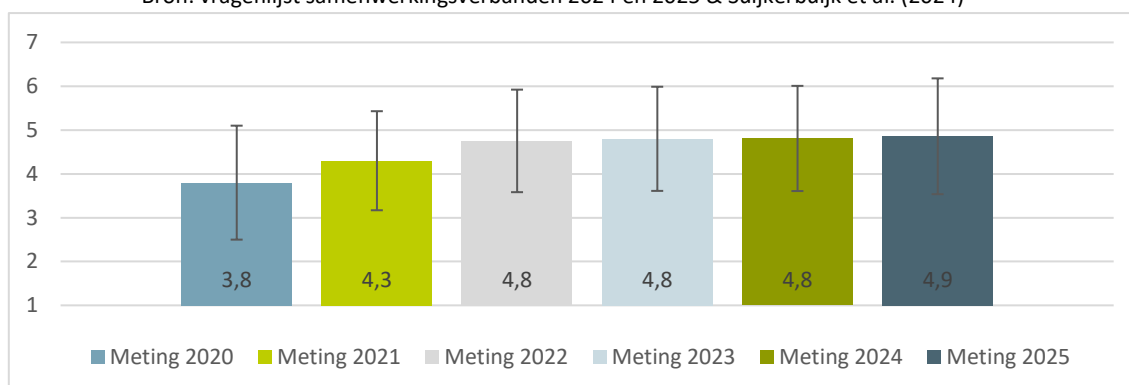
Sinds de start van de subsidieregeling in 2023-2024 oordelen samenwerkingsverbanden in het voorjaar van 2025 vergelijkbaar over de mate waarin kennisdeling over (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband plaatsvindt. Samenwerkingsverbanden zijn in 2025 gemiddeld gezien gematigd positief over de mate van kennisdeling die plaatsvindt in het samenwerkingsverband. In figuur 4.32 presenteren we de spreiding van hun oordelen. Ze geven een gemiddeld oordeel van een 4,9 (op een schaal van 1 tot 7)³². Dit is vergelijkbaar met de vorige meting, toen oordeelden samenwerkingsverbanden gemiddeld een 4,8³³. In 2025 scoort een vijfde (21%) lager dan een 4. In de vorige meting, oordeelde 23% van de samenwerkingsverbanden beneden-gemiddeld.

³² De mate van kennisdeling over (hoog)begaafdheid loopt van 1.8 t/m 7.0 (gemiddelde 4,86; mediaan 5;) met een standaarddeviatie van 1,322.

³³ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(97) = .595$, $p = .553$

Figuur 4.32 Gemiddeld oordeel over de mate van kennisdeling over (hoog)begaafdheid in vergelijking met eerdere jaren³⁴.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024)

Samenhang achtergrondkenmerken

Uit aanvullende analyses op basis van de meting over het schooljaar 2024-2025 blijkt dat samenwerkingsverbanden vo significant^a hoger oordelen over de mate van kennisdeling rondom (hoog)begaafdheid in de regio (*Gem.* = 5.1) dan samenwerkingsverbanden po (*Gem.* = 4.6).

Er is geen significante samenhang tussen de andere achtergrondkenmerken van samenwerkingsverbanden en kennisdeling rondom (hoog)begaafdheid. Ook is er geen significante samenhang tussen het aanwezige kennisniveau en de achtergrondkenmerken van samenwerkingsverbanden.

^a $F(109,1) = 4.776, p = .031$

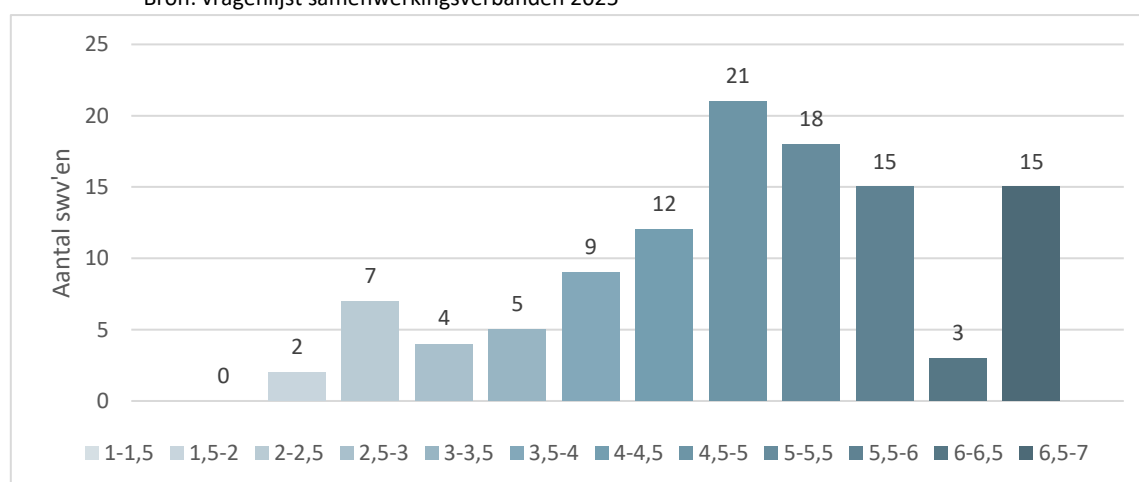
Er zijn verschillen tussen de afzonderlijke stellingen. Samenwerkingsverbanden geven op een zeven-puntsschaal van (1) helemaal mee eens tot (7) helemaal mee oneens aan in hoeverre in het voorjaar 2025 kennisdeling over (hoog)begaafdheid plaatsvindt tussen verschillende partijen (zie Figuur 4.33). Samenwerkingsverbanden zijn, net als in de vorige meting, het minst positief over het delen van kennis en ervaring tussen deelnemende reguliere scholen en scholen uit het speciaal onderwijs ($M = 4,0$)³⁵. Samenwerkingsverbanden zijn, net als in de vorige meting, het meest positief over de kennisdeling tussen hoogbegaafdheidsexperts van buiten de scholen en onderwijsprofessionals binnen de scholen ($M = 5,31$).

³⁴ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

³⁵ Zie bijlage B voor de beschrijvende statistieken per stelling.

Figuur 4.33 Samenwerkingsverbanden: spreiding gemiddeld oordeel over kennisdeling over (hoog)begaafdheid voorjaar 2025 binnen het samenwerkingsverband (n = 113) ³⁶

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Samenhang met ingezette activiteiten

Uit aanvullende analyses blijkt dat samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten met extra ondersteuning en begeleiding voor dubbel bijzondere leerlingen^a significant hoger oordelen over de mate van kennisdeling over (hoog)begaafdheid in de regio dan samenwerkingsverbanden zonder dit aanbod. Dit geldt tevens voor samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten voor (hoog)begaafden die dreigen uit te vallen of thuis zitten^b.

Hiernaast oordelen samenwerkingsverbanden die een tussenjaar tussen het po en vo voor (hoog)begaafden (bijv. intermezzo) aanbieden, significant^c positiever oordelen over de mate van kennisdeling dan samenwerkingsverbanden zonder deze activiteit.^c

Er is geen samenhang tussen de overige aangeboden activiteiten.

a: $F(105,1) = 6.051$, $p = .063$. Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen (Gem. = 5.0), zonder (Gem. = 4.3)

b $F(107,1) = 4.087$, $p = .046$. Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor (hoog)begaafden die dreigen uit te vallen of thuis zitten (Gem. = 5.0), zonder (Gem. = 4.3)

c $F(108,1) = 4.134$, $p = .045$. Samenwerkingsverbanden met tussenjaar po-vo (Gem. = 5.0), zonder (Gem. = 4.4)

We hebben samenwerkingsverbanden gevraagd wat er nodig is om de mate van kennisdeling over (hoog)begaafdheid binnen hun samenwerkingsverband te verbeteren. Een op de tien samenwerkingsverbanden geeft aan momenteel tevreden te zijn en wenst voort te zetten met de huidige activiteiten en het verder uitrollen van de plannen. Verder worden er veel suggesties gedaan om de kennisdeling te verbeteren. Een kwart van de samenwerkingsverbanden benoemt hiervoor specifiek tijd nodig te hebben, waarbij voornamelijk wordt bedoeld dat personeel de tijd moet krijgen om deel te nemen aan de kennisdelingsactiviteiten. Het is volgens respondenten belangrijk een

³⁶ Samenwerkingsverbanden die bij alle stellingen 'weet niet/ geen zicht op' hebben ingevuld, zijn niet opgenomen in deze schaal.

structurele kennisdelingsstructuur te creëren zowel tussen scholen en (hoog)begaafdheidsspecialisten als op teamniveau, ten behoeve van de professionalisering. Mogelijkheden die vaak genoemd worden om deze verbinding te creëren zijn werkgroepen, netwerkbijeenkomsten en thema bijeenkomsten. Schoolbesturen en schoolleiders kunnen dit faciliteren en prioriteren, maar dan is stabiliteit in het personeelsbestand wel van belang. Daarnaast is structurele financiering nodig om de continuïteit en borging van de huidige initiatieven als gevolg van de subsidiemiddelen te waarborgen.

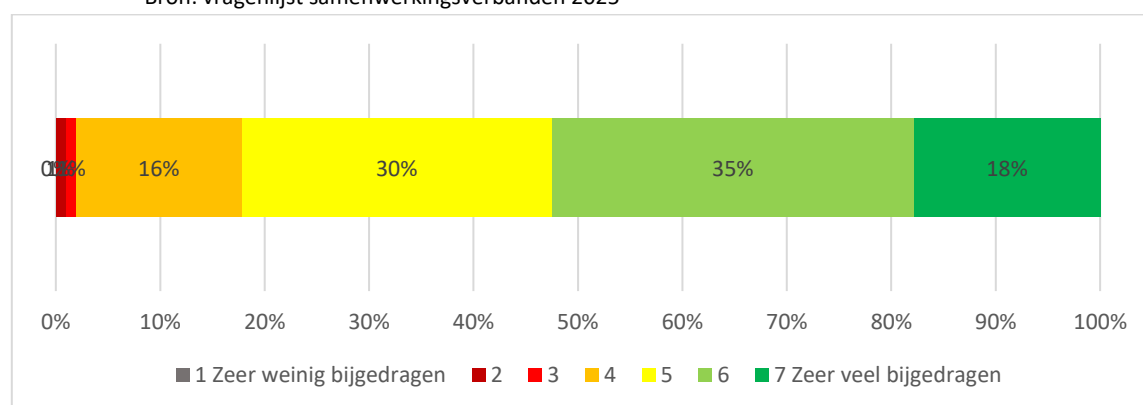
4.3.4 Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten

Aanwezige kennis

We hebben samenwerkingsverbanden gevraagd naar de mate waarin de activiteiten die zijn bekostigd uit de meerjarige subsidie in de periode 2023-2025 hebben bijgedragen aan de aanwezige kennis over (hoog)begaafdheid binnen de scholen van het samenwerkingsverband (zie Figuur 4.34). De meeste samenwerkingsverbanden oordelen (overwegend) positief over de bijdrage van de activiteiten, maar enkele samenwerkingsverbanden zijn minder positief. Het oordeel van samenwerkingsverbanden hangt niet significant samen met de verschillende achtergrondkenmerken.

Figuur 4.34 Oordeel samenwerkingsverbanden over bijdrage subsidieactiviteiten aan de aanwezige kennis over (hoog)begaafdheid binnen de scholen van het samenwerkingsverband (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Kennisdeling

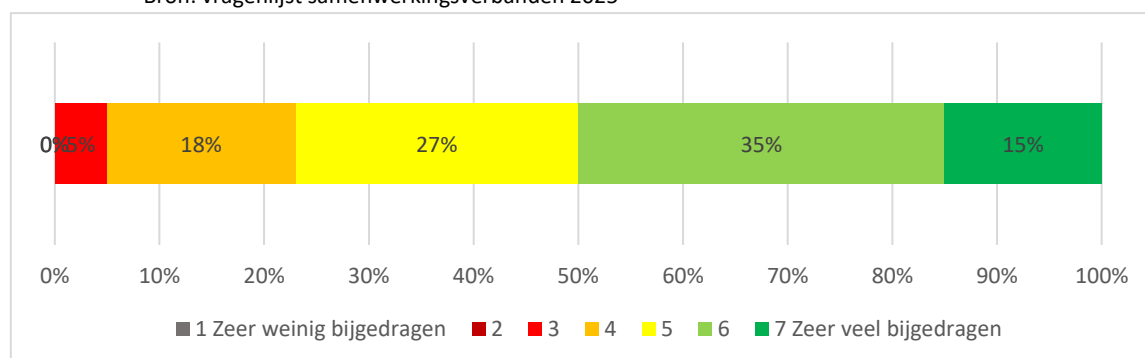
Op een zeven-puntsschaal van (1) zeer weinig bijgedragen tot (7) zeer veel bijgedragen hebben we samenwerkingsverbanden gevraagd naar de mate waarin de activiteiten die zijn bekostigd uit de meerjarige subsidie in de periode 2023-2025 hebben bijgedragen aan de kennisdeling over (hoog)begaafdheid binnen de scholen van het samenwerkingsverband (Figuur 4.35). De meeste samenwerkingsverbanden oordelen (overwegend) positief over de bijdrage van de activiteiten, maar enkele samenwerkingsverbanden zijn minder positief.

Het oordeel van samenwerkingsverbanden over de bijdrage van de activiteiten bekostigd uit de meerjarige subsidie aan de kennisdeling over (hoog)begaafdheid hangt significant³⁷ samen met de omvang van het samenwerkingsverband. Grote samenwerkingsverbanden oordelen op zeven-puntsschaal positiever over de bijdrage van de subsidie ($M = 5,8$), dan midden ($M = 5,2$) of kleine ($M = 5,2$) samenwerkingsverbanden.

³⁷ $F(110,2) = 3.195, p = .045$

Figuur 4.35 Samenwerkingsverbanden: Oordeel over bijdrage activiteiten aan de kennisdeling over (hoog)begaafdheid binnen de scholen van het samenwerkingsverband (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

4.4 Activiteiten en opbrengsten rondom beleid en samenwerking

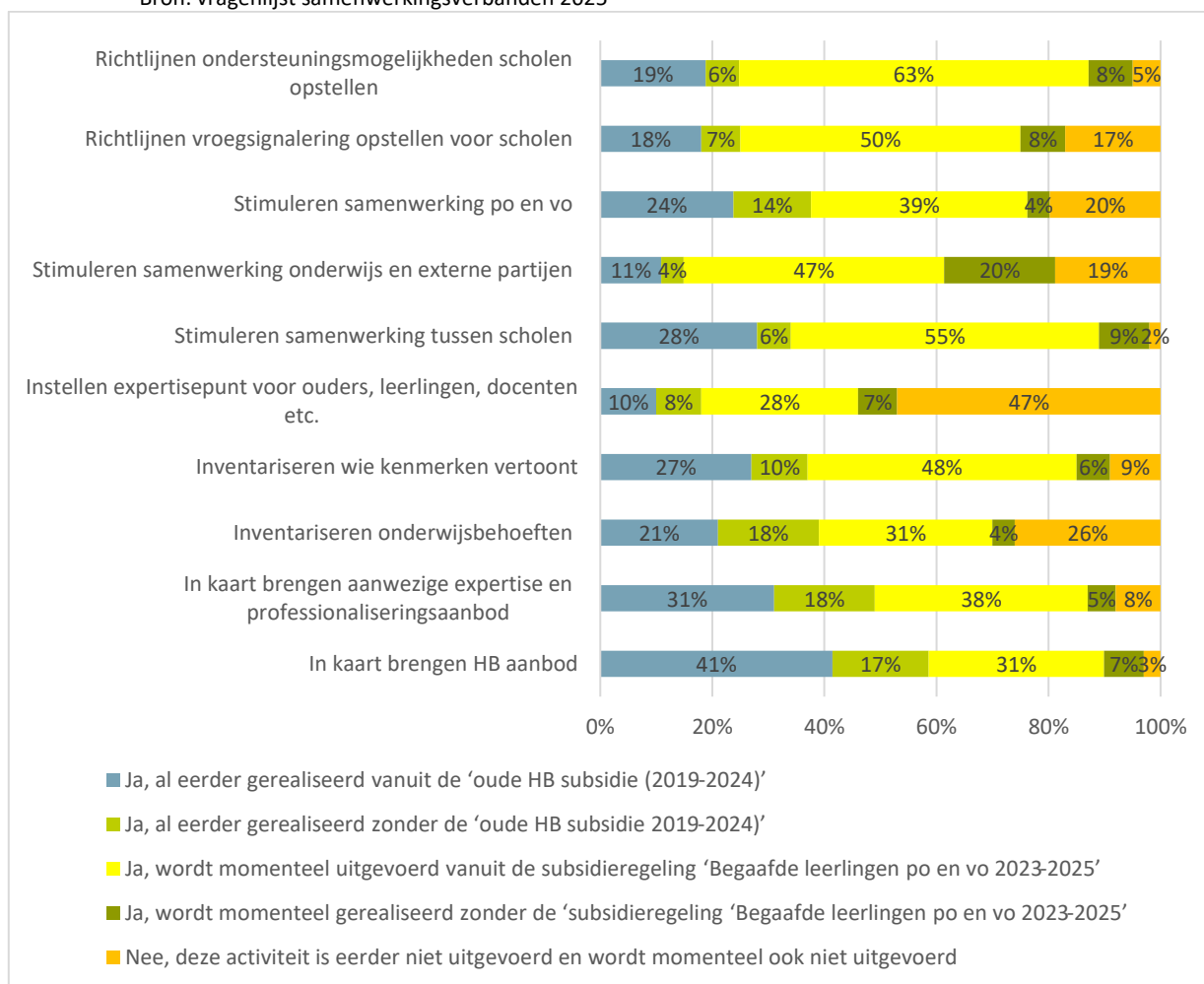
De laatste doelstelling van de subsidieregeling betreft het versterken van de samenwerking rondom (hoog)begaafdheid tussen basis- en voortgezet onderwijs scholen, samenwerkingsverbanden po en vo, en/of tussen onderwijs en zorginstellingen binnen de regio's. In deze paragraaf gaan we in op de mate waarin samenwerkingsverbanden ervaren dat de samenwerking rondom (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband is versterkt (onderzoeksvraag 13g).

4.4.1 Aangeboden activiteiten rondom beleid en samenwerking

Binnen de samenwerkingsverbanden zijn verschillende activiteiten uitgevoerd op het gebied van beleid en samenwerking rondom (hoog)begaafdheid (zie figuur 4.36). Er is veel gebruik gemaakt van zowel de subsidieregeling 2019-2023 als de subsidieregeling 2023-2025 voor het bekostigen van samenwerkingsactiviteiten binnen samenwerkingsverbanden. Momenteel worden voornamelijk activiteiten die samenwerking tussen onderwijs en externe partijen stimuleren bekostigd vanuit de subsidieregeling 2023-2025. Ook samenwerking tussen scholen wordt gestimuleerd met deze subsidie. Opvallend is dat veel samenwerkingsverbanden momenteel een expertisepunt aan het realiseren zijn voor (vragen van) ouders, leerlingen en docenten zonder de subsidieregeling 2023-2025. In het voorjaar 2025 is het grootste deel van de samenwerkingsverbanden (63%) aan de slag (gegaan) met het opstellen van richtlijnen voor ondersteuningsmogelijkheden. Daarnaast is meer dan de helft (55%) van de samenwerkingsverbanden bezig (geweest) met het stimuleren van samenwerking tussen scholen en geeft de helft aan richtlijnen vroegsignalering op te stellen of hebben gesteld voor scholen en stimuleren samenwerking scholen.

Figuur 4.36 Activiteiten op het gebied van beleid en samenwerking rondom (hoog)begaafdheid die zijn uitgevoerd (geweest) binnen samenwerkingsverbanden. (n = 102-109)

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

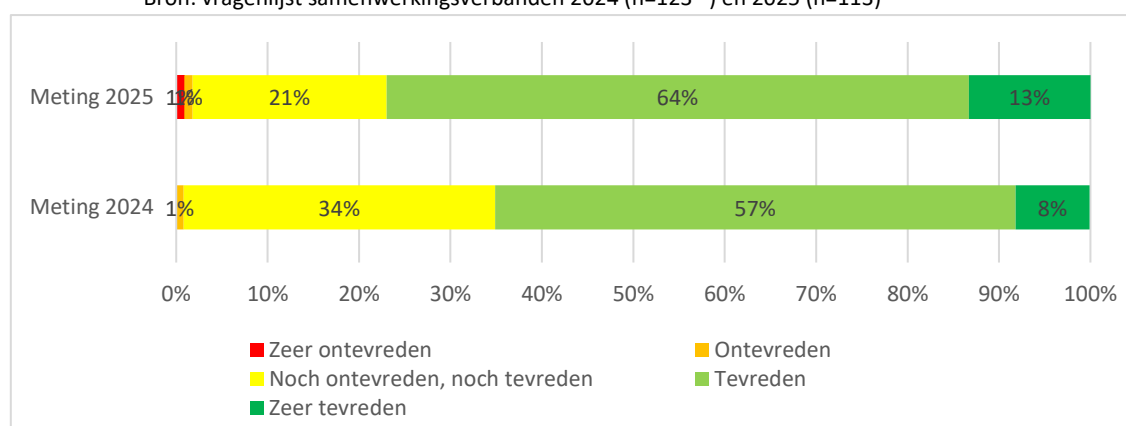
Tevredenheid stimulatie samenwerking

Ruim driekwart (77%) van de samenwerkingsverbanden is in 2025 tevreden tot zeer tevreden over de mate waarin ze de samenwerking rondom (hoog)begaafdheid stimuleren. Ongeveer een kwart (22%) van de samenwerkingsverbanden oordeelt neutraal. Slechts 2% van de samenwerkingsverbanden is (zeer) ontevreden. In vergelijking met de vorige meting zijn samenwerkingsverbanden positiever iets over de manier waarop het samenwerkingsverband samenwerking stimuleert dan bij de vorige meting (zie Figuur 4.37). Het verschil tussen beide metingen is significant³⁸.

³⁸ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(100) = -53.591, p < .05$

Figuur 4.37 Samenwerkingsverbanden: oordeel over de manier waarop het samenwerkingsverband samenwerking stimuleert in vergelijking met vorige meting.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 (n=123³⁹) en 2025 (n=113)

4.4.2 Behalen subsidiedoel 'Versterken samenwerking rondom (hoog)begaafdheid'

Voor de evaluatie van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen in het po en vo' (2019-2023) en de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' hebben we sinds 2019 samenwerkingsverbanden elf stellingen voorgelegd die toetsen in hoeverre er volgens hen samenwerking in de regio is. Het gaat daarbij om samenwerking rondom (hoog)begaafdheid binnen scholen, tussen scholen onderling, tussen speciaal en regulier onderwijs, tussen school en samenwerkingsverband en tussen onderwijs en externen zoals jeugdhulp. Voorbeelden van de stelling zijn: "Deelnemende scholen werken goed samen met andere scholen op het gebied van (hoog)begaafdheid" en "Het samenwerkingsverband werkt goed samen met gemeenten op het gebied van (hoog)begaafdheid". De gemiddelde score op de stellingen samen, de zogeheten schaal⁴⁰, meet de mate waarin er volgens samenwerkingsverbanden samenwerking in de regio is.

Samenhang achtergrondkenmerken

In aanvullende analyses is de schaal 'samenwerking' getest op de achtergrondkenmerken sector, grootte en het model van sturing binnen het samenwerkingsverband. Hiermee is gekeken of het oordeel van samenwerkingsverbanden over de mate van samenwerking rondom (hoog)begaafdheid in de regio verschilt tussen samenwerkingsverbanden met verschillende achtergrondkenmerken. De resultaten hiervan worden waar relevant vermeldt in losstaande kaders.

4.4.3 Ontwikkelingen tijdens de subsidieperiode (2023-2025)

Sinds de start van de subsidieregeling 2023-2025 eind 2023 oordelen samenwerkingsverbanden in 2025 vergelijkbaar over de mate samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband (zie figuur 4.38)⁴¹. Samenwerkingsverbanden zijn in het voorjaar 2025 gemiddeld gezien overwegend positief over de samenwerking rondom (hoog)begaafdheid tussen enerzijds scholen en partijen en anderzijds de samenwerkingsverbanden en partijen (zie figuur 4.39).

³⁹ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

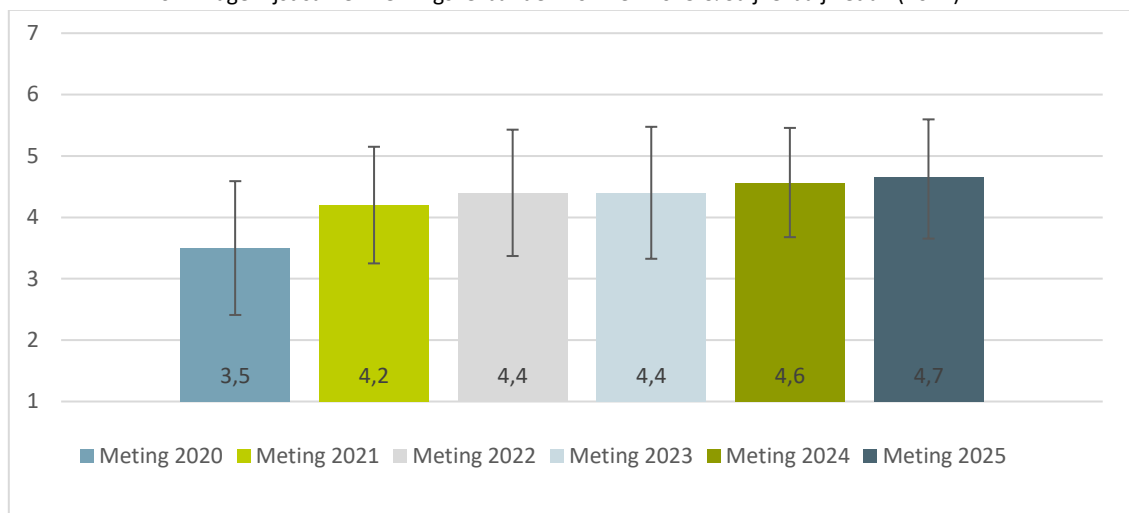
⁴⁰ Zie bijlage B

⁴¹ $T(100) = -.611, p = .543$

Op een zeven-puntsschaal is het gemiddelde oordeel een 4,7 en oordeelt 27% beneden-gemiddeld (lager dan een 4)⁴². Dit is vergelijkbaar met de vorige meting⁴³. We zien in het oordeel over samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid verschillen tussen samenwerkingsverbanden onderling (zie figuur 4.39).

Figuur 4.38 Gemiddeld oordeel over de mate van samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband, in vergelijking met eerdere jaren⁴⁴.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024)

Wanneer we kijken naar de onderliggende stellingen⁴⁵, oordelen samenwerkingsverbanden in 2025 gemiddeld het minst positief over de samenwerking met de gemeenten ($M = 4,0$) en het meest positief over de samenwerking met deelnemende scholen op het gebied van (hoog)begaafdheid ($M = 5,5$). Dit is vergelijkbaar met de vorige meting in 2024.

Samenhang achtergrondkenmerken

Uit aanvullende analyses op basis van de meting van 2025 blijkt dat het oordeel van samenwerkingsverbanden over de mate van samenwerking rondom (hoog)begaafdheid in de regio varieert afhankelijk van het sturingsmodel.^a Samenwerkingsverbanden met een decentraal model (schoolmodel) geven gemiddeld een lager oordeel ($Gem = 4,3$) over de mate van samenwerking in de regio vergeleken met samenwerkingsverbanden met een midden ($Gem = 4,9$) of centraal model ($Gem = 4,9$; expertisemodel). Deze uitkomst is vergelijkbaar met de vorige meting. Verder is er geen significante samenhang tussen het oordeel en de achtergrondkenmerken sector en omvang van het samenwerkingsverband.

a: $F(110,2) = 4.401$, $p = .014$

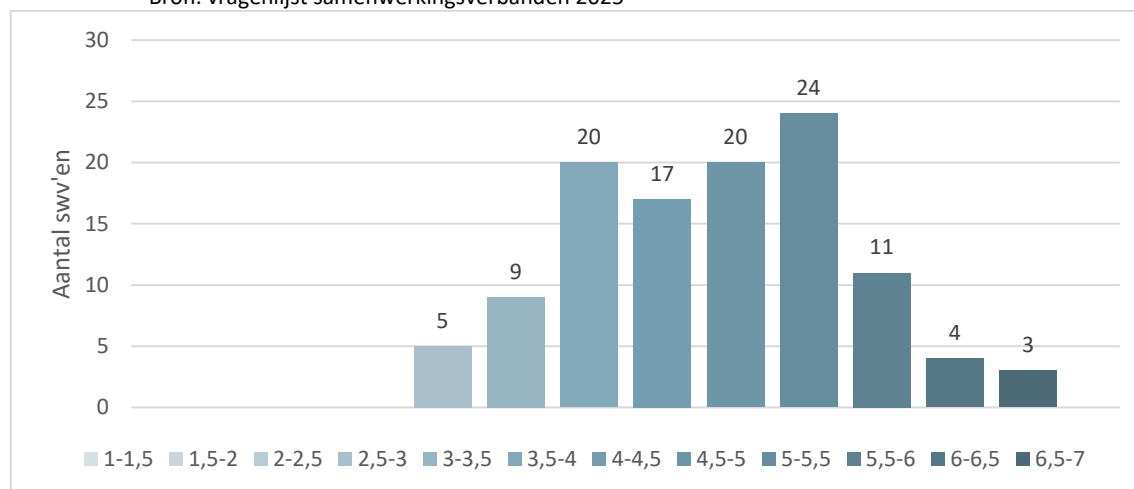
⁴² De mate van samenwerking over (hoog)begaafdheid loopt van 2,6 t/m 6,9 (gemiddelde 4,65; mediaan 4,7) met een standaarddeviatie van 0.943.

⁴³ Blijkt uit een gepaarde t-test: $T(101) = 0.611$, $p = .543$

⁴⁴ Voor de vergelijkbaarheid met de huidige meting 2025, zijn in de meting over 2024 uitsluitend de samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de subsidieregeling 'begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' opgenomen.

⁴⁵ Zie bijlage B voor de beschrijvende statistieken per stelling.

Figuur 4.39 Samenwerking oordeel voorjaar 2025 (n = 113).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Samenhang met ingezette activiteiten

Uit aanvullende analyses blijkt dat samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten met extra ondersteuning en begeleiding voor dubbel bijzondere leerlingen significant^a hoger oordelen over de mate van samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid binnen het samenwerkingsverband, dan samenwerkingsverbanden zonder dit aanbod. Is er geen samenhang met de overige aangeboden activiteiten.

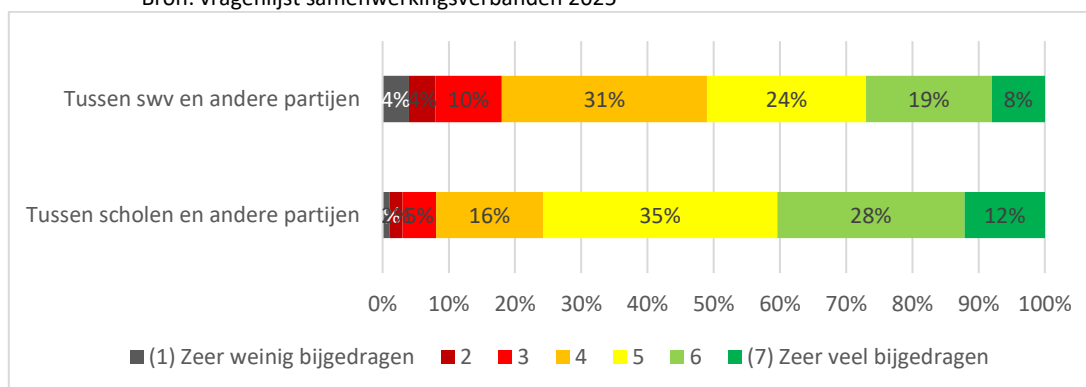
a: $F(106,1) = 4.071$, $p = .046$. Samenwerkingsverbanden met arrangementen voor dubbel bijzondere leerlingen (Gem. = 4.7), zonder (Gem. = 4.2)

We hebben aan samenwerkingsverbanden gevraagd wat er nodig is om de samenwerking op het gebied van (hoog)begaafdheid binnen de samenwerkingsverbanden te verbeteren. Hier hebben 108 samenwerkingsverbanden antwoord op gegeven. Bijna een derde daarvan geeft aan dat er een grotere bereidheid en betrokkenheid moet zijn onder de partijen, voornamelijk onder de gemeente en de (jeugd)hulporganisaties. Een sterkere samenwerking met korte lijnen en gelijkwaardige inbreng tussen onderwijs, gemeente en jeugdhulp is gewenst. Een vijfde geeft aan meer tijd en middelen nodig te hebben om continuïteit en duurzaamheid in de samenwerking te kunnen waarborgen. Ook wordt meer kennis- en expertisedeling onderling binnen het samenwerkingsverband door een vijfde van de samenwerkingsverbanden genoemd om samenwerking rondom (hoog)begaafdheid te verbeteren.

4.4.4 Oordeel doeltreffendheid subsidie activiteiten

Op een zeven-puntsschaal van (1) zeer weinig bijgedragen tot (7) zeer veel bijgedragen hebben we samenwerkingsverbanden gevraagd naar de mate waarop de subsidie heeft bijgedragen aan de samenwerking rondom (hoog)begaafdheid tussen scholen en anderen partijen enerzijds en tussen samenwerkingsverbanden en andere partijen anderzijds (Figuur 4.40).

Figuur 4.40 Samenwerkingsverbanden: oordeel over bijdrage **meerjarige** subsidie aan de samenwerking tussen scholen en andere partijen en tussen het samenwerkingsverband (swv) en andere partijen (n=113).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Drie kwart van de samenwerkingsverbanden oordeelt (gematigd) positief (5 of hoger) over de bijdrage van de meerjarige subsidie aan de samenwerking tussen scholen en andere partijen. Wat betreft de bijdrage van de meerjarige subsidie aan de samenwerking tussen samenwerkingsverbanden zelf met andere partijen oordeelt ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden (gematigd) positief.

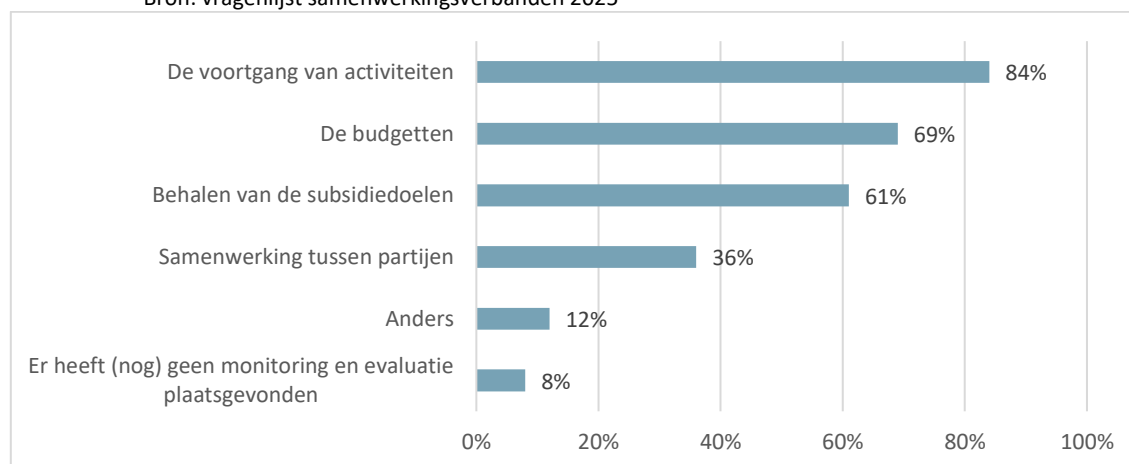
4.5 Monitoring, evaluatie en borging van de subsidieactiviteiten

In deze paragraaf wordt toegelicht hoe samenwerkingsverbanden de resultaten van de subsidieactiviteiten monitoren en evalueren, en op welke manier deze opbrengsten na afloop van de subsidieperiode duurzaam worden geborgd. Hierbij gaan we in op de verschillende onderdelen van het subsidieplan waarvoor gegevens verzameld worden ten behoeve van monitoring en/of evaluatie, en hoe deze gegevens benut zijn. Vervolgens gaan we in op de maatregelen die worden genomen om de subsidieactiviteiten op de lange termijn te borgen.

Binnen vrijwel alle samenwerkingsverbanden (92%) zijn er gegevens verzameld voor het monitoren en/of evalueren van de realisatie van de subsidiedoelen. Samenwerkingsverbanden hebben voor verschillende onderdelen van het subsidieplan tussentijds gegevens verzameld, voornamelijk voor de onderdelen voortgang van activiteiten (84%) en de budgetten (69%). Enkele samenwerkingsverbanden (12%) hebben aangegeven andere onderdelen van het subsidieplan te monitoren en/of te evalueren (zie ook Figuur 4.41). Zij hebben bijvoorbeeld het huidig onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in kaart gebracht, urenverantwoordingen ten behoeve van de samenwerking bijgehouden en nulmetingen ten behoeve van het subsidieplan uitgevoerd. Ook wordt genoemd dat er tussenevaluaties worden gehouden met alle betrokken partijen om de voortgang te monitoren.

Figuur 4.41 Onderdelen van het subsidieplan waarvoor tussentijds gegevens verzameld zijn voor het monitoren en/of evalueren van de realisatie van de subsidiedoelen (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Vervolgens hebben we samenwerkingsverbanden open gevraagd hoe deze gegevens benut zijn bij het bijstellen van de subsidieactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid binnen de regio gedurende de looptijd van de subsidieregeling. Hier hebben 102 samenwerkingsverbanden op geantwoord. De meesten geven aan dat de gegevens zijn benut om subsidieactiviteiten bij te stellen. Aan de hand van de gegevens zijn regelmatige momenten van reflectie ingebouwd wat heeft geholpen om cyclisch en planmatig te werken en subsidieactiviteiten beter af te stemmen op de specifieke behoeften van (hoog)begaafde leerlingen en de onderwijspartners in de regio. Zo is de focus of de intensiteit van bepaalde activiteiten gewijzigd, zoals het opschalen van een bovenschoolse voorziening.

Alle samenwerkingsverbanden nemen één of meerdere maatregelen om de subsidieactiviteiten op de lange termijn te borgen. In tabel 4.3 is te zien dat driekwart van de samenwerkingsverbanden (77%) scholen aanmoedigt om beleid te ontwikkelen rondom (hoog)begaafdheid. Daarnaast legt meer dan de helft van de samenwerkingsverbanden (66%) ten minste een deel van de activiteiten vast in het beleid van het samenwerkingsverband. Een aantal samenwerkingsverbanden (17%) noemt andere maatregelen. Veel van deze samenwerkingsverbanden geven aan dat deze maatregelen nog moeten worden vastgesteld en het nog niet duidelijk is welke maatregelen het samenwerkingsverband zal nemen om de subsidieactiviteiten op de lange termijn te borgen. Zij stellen dat er de komende periode gesprekken plaatsvinden over de herinrichting en financiering van (hoog)begaafdheid als thema. Hierbij staat voortzetting en doorontwikkeling van subsidieactiviteiten centraal. Daarnaast wordt genoemd dat kennisdelingsactiviteiten zoals werkgroepen, kenniskringen en een collegiale consultatiepool doorgezet zullen worden.

Tabel 4.3 Maatregelen die binnen het samenwerkingsverband worden genomen om de subsidieactiviteiten op de lange termijn te borgen (n=113).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Maatregelen in het kader van borging	%
Scholen worden gestimuleerd beleid te formuleren rondom (hoog)begaafdheid	77%
(Een deel van) de activiteiten wordt vastgelegd in beleid van het samenwerkingsverband	61%
Er komen/blijven mogelijkheden voor professionals om kennis te delen op het gebied van (hoog)begaafdheid	55%
Er worden financiële middelen vrijgemaakt voor (hoog)begaafdheid door de schoolbesturen en/of het samenwerkingsverband	45%
Na de subsidie blijft er binnen elk samenwerkingsverband dan wel schoolbestuur een medewerker verantwoordelijk voor het thema (hoog)begaafdheid	42%
Na de subsidie blijft er binnen elke school een medewerker verantwoordelijk voor het thema (hoog)begaafdheid.	42%
Na de subsidie blijft professionalisering en (bij)scholing op het thema (hoog)begaafdheid mogelijk voor alle medewerkers van scholen, besturen en samenwerkingsverbanden	35%
Professionals op scholen worden gefaciliteerd in tijd	33%
Er zijn een of meerdere scholen die de rol als regionale trekker rondom (hoog)begaafdheid op zich nemen	23%
Anders	17%
Het is nog niet bekend op welke wijze activiteiten worden geborgd	14%
De activiteiten worden niet geborgd	0%

4.6 Doelmatigheid subsidie en neveneffecten

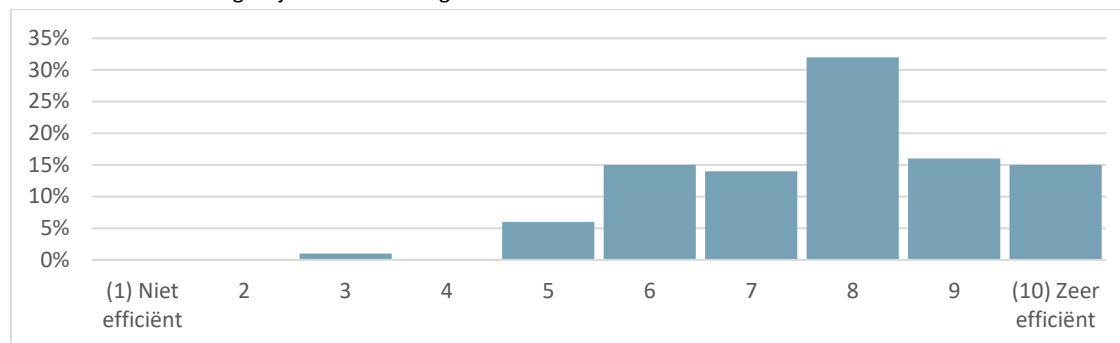
In deze paragraaf gaan we in op de *doelmatigheid* van de subsidie, waarbij we bespreken in hoeverre de subsidie middelen efficiënt zijn ingezet volgens de samenwerkingsverbanden. Daarnaast bespreken we de ervaren neveneffecten van de subsidie.

4.6.1 Doelmatigheid besteding middelen

In het najaar van 2025 hebben we samenwerkingsverbanden aan de hand van een 10-puntsschaal van (1) niet efficiënt tot (10) zeer efficiënt gevraagd in welke mate de (hoog)begaafdheid subsidie middelen efficiënt zijn besteed (zie figuur 4.42). Gemiddeld geven samenwerkingsverbanden aan dat de subsidie middelen redelijk efficiënt besteed zijn ($M = 7,79^{46}$). 15% scoort lager dan een 7 en ongeveer twee derde (64%) scoort een 8 of hoger).

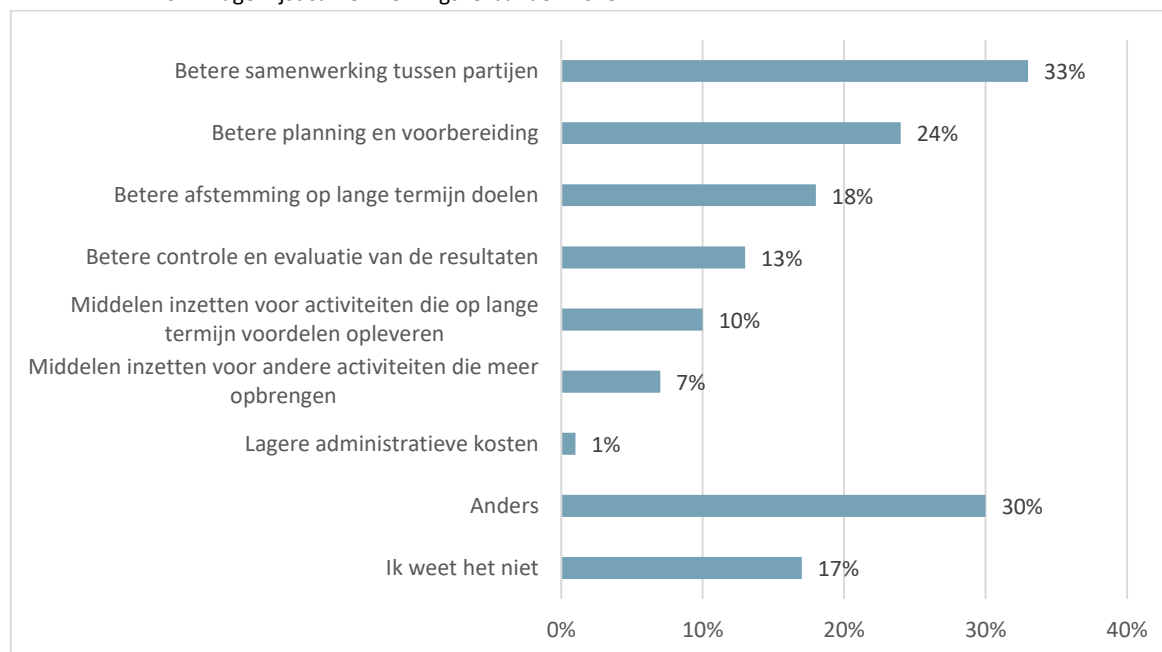
⁴⁶ De mate van efficiëntie van de (hoog)begaafdheid subsidie middelen loopt van 3 t/m 10 (gemiddelde 7,79; mediaan 8; modus 8) met een standaarddeviatie van 1,51, N=111.

Figuur 4.42 Oordeel samenwerkingsverbanden over efficiëntie besteding HB-subsidiemiddelen (n = 113).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Samenwerkingsverbanden benoemen verschillende manieren waarop de subsidiemiddelen efficiënter ingezet hadden kunnen worden en er meer impact gemaakt had kunnen worden door de middelen anders en/of beter te verdelen (figuur 4.43). De meest genoemde wijze is een betere samenwerking tussen partijen (33% van de samenwerkingsverbanden). Hierbij gaat het met name om de samenwerking met partijen buiten het onderwijs, waaronder jeugdzorg. Bijna een kwart (24%) van de samenwerkingsverbanden geeft aan een betere planning en voorbereiding als verbeterpunt te zien, waarvan een aantal toelicht dat de afstemming in het nauw kwam door de korte subsidieperiode, met name de aanvraagtermijn voor de subsidie. Tevens geeft een derde (33%) van de samenwerkingsverbanden aan dat zij op andere manieren de middelen efficiënter hadden kunnen besteden. Veelal noemen samenwerkingsverbanden factoren met betrekking tot meer tijd voor de uitvoering van de subsidieactiviteiten.

Figuur 4.43 Wijze waarop middelen efficiënter hadden kunnen worden ingezet volgens samenwerkingsverbanden (n = 96⁴⁷)
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

⁴⁷ Samenwerkingsverbanden die aangeven dat de hb-subsidiemiddelen 'Zeer efficiënt (10)' zijn besteed, hebben deze vraag niet gekregen.

Samenwerkingsverbanden hadden in een volgende vraag de mogelijkheid om toe te lichten hoe de middelen efficiënter besteed konden worden, 11 samenwerkingsverbanden hebben hier gebruik van gemaakt. Ze beschrijven veelal tevreden te zijn, en geven aan dat de middelen doelmatig zijn besteed en er een goed dekkend netwerk is opgebouwd. Hiernaast geeft een deel van de samenwerkingsverbanden aan dat ze niet wisten hoe de middelen efficiënter ingezet hadden kunnen worden. Een aantal samenwerkingsverbanden lichten toe dat zij vinden dat er een mooi systeem is neergezet en de budgetten tijdig bekend en verdeeld zijn.

4.6.2 (Onbedoelde) neveneffecten

We hebben aan samenwerkingsverbanden gevraagd welke (onbedoelde) neveneffecten zich hebben voorgedaan tijdens de regeling en in welke mate. Op deze open vraag hebben 74 samenwerkingsverbanden antwoord gegeven. Hiervan geven 20 samenwerkingsverbanden aan dit niet te weten of hier geen zicht op te hebben. Van de overige samenwerkingsverbanden geven de meeste aan dat er meer samenwerking, kennisdeling en contact is tussen scholen dankzij de regeling en dat (hoog)begaafdheid actief op de kaart is gezet. Verder worden (onbedoelde) neveneffecten benoemd op het gebied van personeel en professionalisering, waaronder concurrentie tussen scholen, een hoge druk, wisseling in het personeelbestand en een licht teruglopend enthousiasme/draagvlak met als gevolg moeite om consensus te krijgen.

5 Financiering van onderwijs en ondersteuning

Vanaf januari 2026 zijn er structurele middelen beschikbaar voor het organiseren van onderwijs en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen. Het gaat om een bedrag van 23,3 miljoen per jaar. Als onderdeel van dit monitoronderzoek hebben we in kaart gebracht welk financieringsinstrument volgens stakeholders het meest geschikt is om passende ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen vanaf 2026 mogelijk te maken en waarom: lumpsum via samenwerkingsverbanden, lumpsum via schoolbesturen en subsidie. Daarnaast is onderzocht of het oormerken van de middelen (reserveren voor (hoog)begaafde leerlingen) binnen de lumpsum van samenwerkingsverbanden en/of schoolbesturen wenselijk is volgens stakeholders en waarom wel of niet. Dit is gedaan aan de hand van de vragenlijst die is uitgezet onder samenwerkingsverbanden in 2024 en de focusgroepen in het najaar van 2024 met scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en vertegenwoordigers van ouders van (hoog)begaafde leerlingen. We bespreken in paragraaf 4.1. de resultaten van de vragenlijst onder 138 samenwerkingsverbanden uit 2024 en in paragraaf 4.2. de resultaten van de focusgroepen die over dit thema zijn georganiseerd in het najaar van 2024. In paragraaf 4.3. beschrijven we de resultaten van de focusgroep met vertegenwoordigers van ouders.

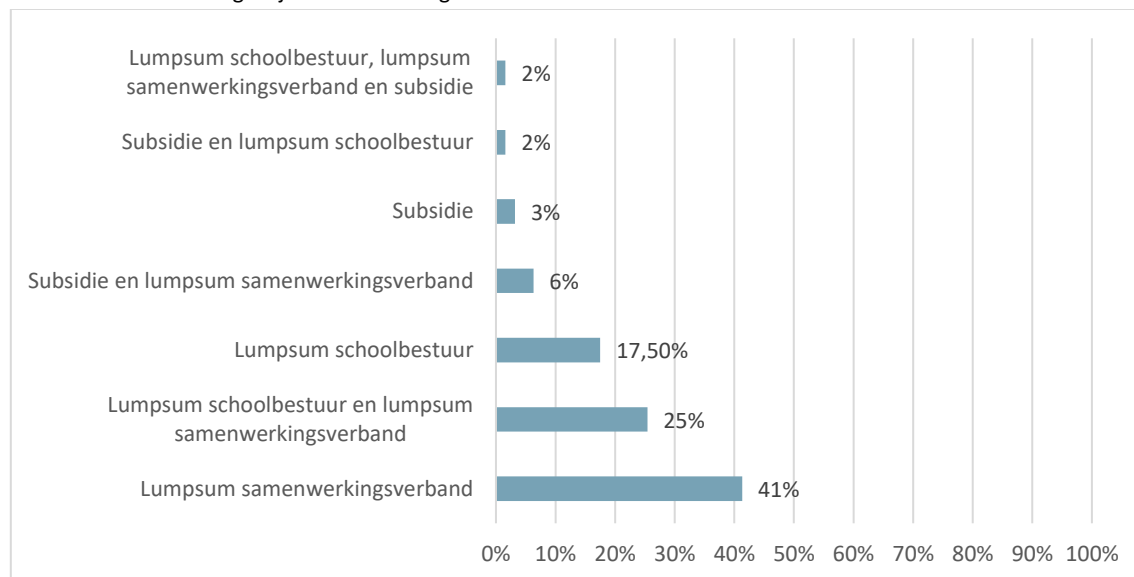
5.1 Uitkomsten vragenlijst samenwerkingsverbanden

In het voorjaar van 2024 hebben we een aantal vragen gesteld aan samenwerkingsverbanden over hun voorkeuren voor toekomstige financiering voor de ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen. We hebben hen daarbij vier opties voorgelegd: bekostiging via de lumpsum aan samenwerkingsverbanden, via de lumpsum aan schoolbesturen, via subsidies of anders. Samenwerkingsverbanden mochten meerdere antwoorden invullen en hun voorkeur toelichten. Ook konden ze een voorkeur aangeven voor het al dan niet oormerken van de middelen voor (hoog)begaafdheid en een toelichting hierbij geven.

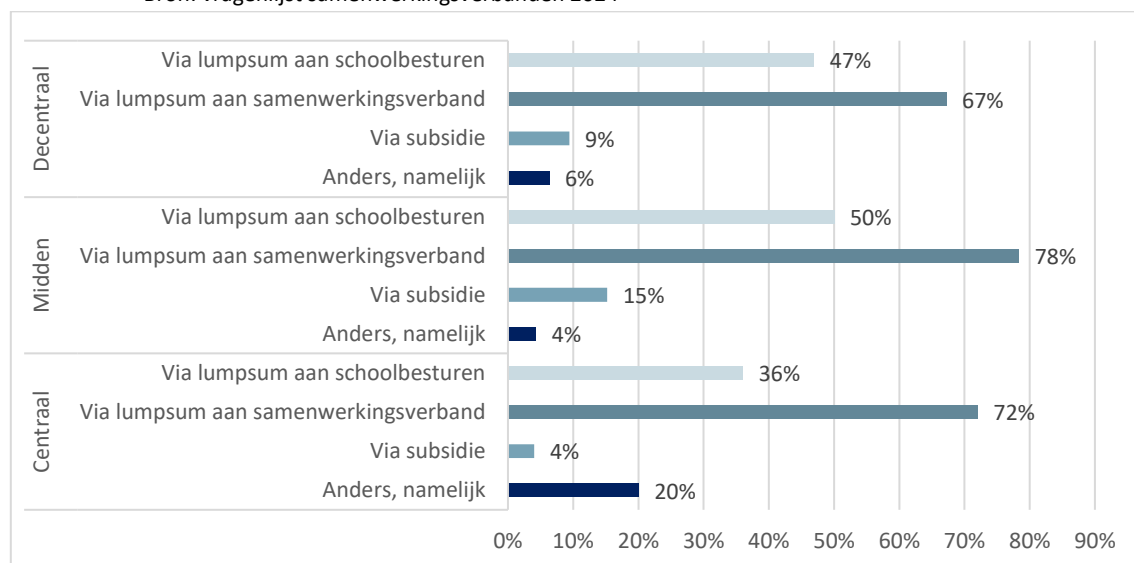
5.1.1 Voorkeuren instrument structurele financiering

Uit de vragenlijst blijkt dat 71% van de samenwerkingsverbanden de voorkeur heeft voor financiering via lumpsum aan samenwerkingsverbanden. 46% van de samenwerkingsverbanden heeft (ook) een voorkeur voor lumpsum aan schoolbesturen. De minste voorkeur gaat uit naar subsidie: 11% van de samenwerkingsverbanden heeft subsidie (ook) als voorkeur. Een aantal samenwerkingsverbanden (8%) benoemt ook andere voorkeuren voor financiering. Opties die worden benoemd zijn het oormerken van middelen binnen de lumpsum. Ook wordt een combinatie van financiering via de lumpsum van samenwerkingsverbanden en lumpsum van schoolbesturen genoemd, om activiteiten en bijzondere voorzieningen voor (hoog)begaafde leerlingen van het samenwerkingsverband te borgen en schoolbesturen middelen te geven voor de basisvoorzieningen voor (hoog)begaafde leerlingen. In Figuur 5.1 is het percentage samenwerkingsverbanden weergegeven dat één of combinaties van financieringsinstrumenten heeft aangevinkt. De organisatiestructuur (verdeling van financiële middelen) van de samenwerkingsverbanden zelf (centraal, decentraal, midden) lijkt niet van grote invloed op de voorkeur van samenwerkingsverbanden (zie figuur 5.2).

Figuur 5.1 Voorkeur samenwerkingsverbanden instrument structurele financiering (n=138).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

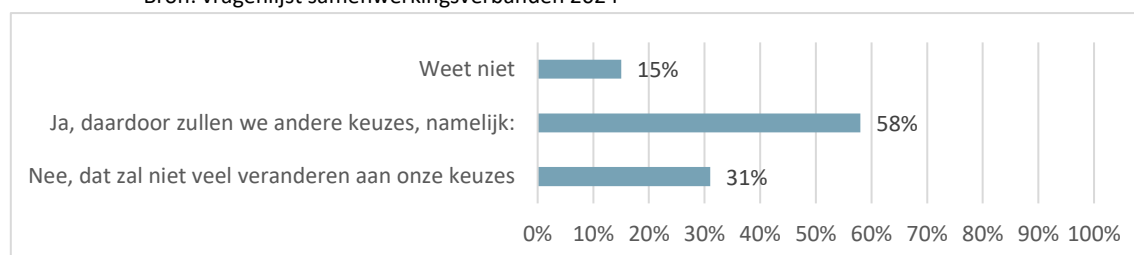
Figuur 5.2 Financieringsvoorkeur van samenwerkingsverbanden uitgesplitst naar verdeelmodellen (n=138).
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Er is ook aan de samenwerkingsverbanden gevraagd of ze verwachten dat structureel beschikbare financiering invloed heeft op hoe het samenwerkingsverband onderwijs en ondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen organiseert (zie Figuur 5.3). Meer dan de helft van de respondenten (58%) geeft aan dat dit invloed zal hebben op het organiseren van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen en dat zij daardoor andere keuzes zouden kunnen maken. Ze benoemen vaak dat de activiteiten dan geborgd kunnen worden, waardoor er continuïteit en langetermijnbeleid mogelijk zijn. Ook wordt er een aantal keer aangegeven dat er bij structureel beschikbare financiering meer personeel aangenomen en ingezet kan worden, dat er meer aandacht zal zijn voor de doelgroep en dat er een passend en dekkend aanbod zal ontstaan.

Figuur 5.3. De invloed van structureel beschikbare financiering op de organisatie van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen (n=133).

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

5.1.2 Oormerken van financieringsmiddelen

Bij de vraag of de structureel beschikbare middelen geormerkt moeten worden voor onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen is twee op de drie (67%) samenwerkingsverbanden van mening dat dit inderdaad moet gebeuren. Het meest genoemde argument is dat oormerken kan voorkomen dat het geld 'op een grote hoop terechtkomt' en daardoor wordt ingezet voor (ook) andere doeleinden dan onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Volgens de samenwerkingsverbanden brengt oormerken de doelgroep onder de aandacht en zorgt het ervoor dat de middelen bij de juiste doelgroep terechtkomen. Dat is volgens hen belangrijk omdat (hoog)begaafde leerlingen een specifiek aanbod nodig hebben. Ook is monitoring en verantwoording van de inzet van de middelen eenvoudiger als het geld geormerkt is.

De respondenten die oormerken van de middelen voor onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen niet wenselijk vinden (20%), geven voornamelijk aan dat doelgroepen door het oormerken in hokjes worden geplaatst wat niet past bij inclusief onderwijs. Een aantal samenwerkingsverbanden geeft aan dat er momenteel ook niet voor andere groepen wordt geormerkt, dus dat het ook niet voor (hoog)begaafde leerlingen moet gebeuren. Enkele respondenten geven aan dat oormerken de keuzevrijheid van samenwerkingsverbanden en autonomie van scholen beperkt.

14% van de samenwerkingsverbanden heeft geen mening over het oormerken van de structureel beschikbare middelen.

5.2 Bevindingen focusgroepen onderwijs

5.2.1 Algemene bevindingen

Het algemene beeld is dat er relatief veel deelnemers aanwezig waren die zich binnen hun organisatie bezighouden met (hoog)begaafdheid, zoals projectleiders van de subsidieregeling bij samenwerkingsverbanden, en er juist minder bestuurders waren. Deze deelnemers hebben mogelijk een andere voorkeur en argumentatie dan bestuurders. Bovendien waren er 6 deelnemers die verbonden zijn aan een school voor voltijds hoogbegaafdheidsonderwijs, waardoor zij in hun argumentatie veelal in het belang van de voltijdsscholen spraken. Verder zagen wij geen verschillen in voorkeuren en genoemde argumenten tussen deelnemers vanuit het po en vo.

Ondanks de vooraf toegestuurde notitie, viel op dat het niet altijd duidelijk was voor de deelnemers welke financieringsmogelijkheden er zijn en hoe passend onderwijs wordt bekostigd. Door het gesprek tijdens de focusgroep ontstond er voor enkele deelnemers meer duidelijkheid over de financieringsmogelijkheden, waardoor de mening van een aantal deelnemers veranderde naarmate de discussie vorderde. Zo wisselden drie deelnemers tijdens de focusgroep van voorkeur.

5.2.2 Voorkeuren instrument structurele financiering

Aan het begin van de focusgroep hebben we gevraagd welke financieringsvoorkeur de deelnemers hebben. Vervolgens hebben we aan het einde deze vraag nog een keer gesteld, om na te gaan of de argumentatie en voorkeur was gewijzigd als gevolg van de discussie. Drie deelnemers vanuit samenwerkingsverbanden wisselden van voorkeur. Eén deelnemer gaf toch de voorkeur aan de combinatie van een lumpsum via samenwerkingsverbanden en subsidie, in plaats van alleen een lumpsum via samenwerkingsverbanden. Een andere deelnemer wisselde van lumpsum via samenwerkingsverbanden en subsidie naar alleen een subsidie. De derde deelnemer veranderde van een combinatie van lumpsum via schoolbesturen en samenwerkingsverbanden naar alleen een lumpsum via samenwerkingsverbanden. In Tabel 5.1 staat een overzicht van de voorkeuren aan het einde van de focusgroepen.

Tabel 5.1 Overzicht voorkeuren financieringsinstrument deelnemers focusgroepen onderwijs

Financieringsvorm	Samenwerkingsverbanden	Schoolbesturen	Scholen	Totaal
Lumpsum via samenwerkingsverbanden	6	4	4	14
Lumpsum via schoolbesturen			3	3
Subsidie	1			1
Combinatie lumpsum schoolbesturen en samenwerkingsverbanden	3	3	1	7
Combinatie lumpsum samenwerkingsverbanden en subsidie	2	1	3	6
Combinatie lumpsum schoolbesturen en subsidie				0

De meeste deelnemers uit de focusgroepen geven aan een voorkeur te hebben voor een lumpsum via de samenwerkingsverbanden, al dan niet in combinatie met een lumpsum aan schoolbesturen of gecombineerd met een subsidie. Er waren geen duidelijke verschillen in voorkeur tussen deelnemers van samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en scholen.

Twee deelnemers gaven een alternatieve financieringsvorm als voorkeur. Zo gaf een vertegenwoordiger van een school aan voor een combinatie van lumpsum via samenwerkingsverbanden en een subsidie te zijn, zolang scholen de subsidie (financiering) bij hun samenwerkingsverband kunnen aanvragen voor initiatieven. Ook een schoolbestuurder vindt, naast een lumpsum, het aanvragen van subsidies (financiering) bij samenwerkingsverbanden een goed idee. Zo kunnen scholen die eraan toe zijn om initiatieven rond hoogbegaafdheid te nemen, gericht geld aanvragen. Deze manier van 'subsidiëren' moet volgens deze deelnemers bestaan naast structurele middelen via een lumpsum.

5.2.3 Argumenten en randvoorwaarden per financieringsinstrument

Voor elk instrument voor structurele financiering brengen we de *argumenten* in kaart die tijdens de focusgroepen werden genoemd door de deelnemers. Vervolgens geven we een *toelichting* bij de argumenten, zodat duidelijk wordt waarom deelnemers 'voor of tegen' een instrument zijn. Als aanvulling geven we een bijpassend citaat. Daarna bespreken we kort de *randvoorwaarden* voor het realiseren van de financieringsvorm die door deelnemers werden benoemd. Ook zullen we stilstaan bij de *invloed van het sturingsmodel* als deelnemers dat hebben aangegeven.

Lumpsum aan samenwerkingsverbanden

Argumenten en toelichting

In tabel 5.2 staat het aantal voor- en tegenargumenten dat door deelnemers aan de focusgroepen onderwijs is gegeven bij de optie structurele financiering van (hoog)begaafdenonderwijs door middel van lumpsum aan samenwerkingsverbanden.

Tabel 5.2. Voor- en tegenargumenten deelnemers focusgroepen bij lumpsum via samenwerkingsverbanden

Argumenten lumpsum via samenwerkingsverbanden		
Argumenten voor	Stakeholders	Aantal
1. Samenwerking in de regio borgen	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	22
2. Dekkend netwerk verzorgen en daarin de regie pakken	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	9
3. Langetermijnvisie realiseren en activiteiten borgen	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	9
Argumenten tegen		
1. Onvoldoende geoormerkte middelen die ergens anders voor ingezet kunnen worden	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	5

De deelnemers die voorstander zijn van financiering via lumpsum aan de samenwerkingsverbanden gaven vaak als argument dat een samenwerkingsverband zorgt voor het borgen van de samenwerking met gemeenten en tussen scholen in de regio. Ook zorgt het samenwerkingsverband volgens hen voor verbinding tussen het po en het vo. Met de lumpsum kunnen samenwerkingsverbanden bijvoorbeeld scholen met goede initiatieven voor hoogbegaafdheidsonderwijs belonen, waarmee een signaal wordt afgegeven aan andere scholen die vervolgens de verbinding zullen zoeken met de initiatiefrijke scholen. Ook kan de lumpsum via samenwerkingsverbanden er volgens een schoolvertegenwoordiger voor zorgen dat er meer mogelijk is voor thuiszittende (hoog)begaafde leerlingen, omdat samenwerkingsverbanden kunnen optrekken met gemeenten, die zicht hebben op thuiszitters. Bovendien kan er binnen het samenwerkingsverband gecommuniceerd worden met schoolbesturen en scholen hoe de middelen verdeeld gaan worden. Hierop aansluitend werd genoemd dat samenwerkingsverbanden de regie moeten pakken voor die samenwerking met schoolbesturen en scholen, zodat er een dekkend netwerk gerealiseerd kan worden. De samenwerkingsverbanden hebben zicht op het aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in de regio. Hierdoor kunnen zij zorgen voor aanvullend aanbod (in plaats van meer dezelfde initiatieven) zodat een dekkend netwerk ontstaat waarmee zij alle leerlingen uit het (hoog)begaafdheidsspectrum kunnen bedienen. Een schoolvertegenwoordiger zegt hierover: *“Ik denk dat als die middelen naar de schoolbesturen gaan, zij veel meer binnen hun eigen schoolbesturen kijken wat zij te doen hebben en daar vullen ze elkaar dan niet op aan.”*

Bovendien is er volgens deelnemers een lumpsum aan samenwerkingsverbanden van belang om de doorlopende leerlijn van po naar vo te realiseren en te bewaken voor (hoog)begaafde leerlingen. Volgens een schoolvertegenwoordiger hebben samenwerkingsverbanden, meer dan schoolbesturen, zicht op de overgang van po naar vo in de regio. Middels een lumpsum kunnen de samenwerkingsverbanden de samenwerking tussen po en vo stimuleren. De lumpsum en daarmee regie voor de samenwerkingsverbanden kan volgens een schoolvertegenwoordiger voorkomen dat er te weinig wordt gedaan voor (hoog)begaafden bij de overgang van po naar vo: *“Ik zie hoe andere scholen*

wijzen naar elkaar en ze vinden allemaal dat zij als school te klein zijn en zelfs als schoolbestuur te klein zijn om iets te doen en er gebeurt niks."

Een andere reden die wordt genoemd om middelen voor ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen te verstrekken via de lumpsum van samenwerkingsverbanden heeft te maken met de wettelijke taak van samenwerkingsverbanden. Een aantal deelnemers wijst erop samenwerkingsverbanden een samenhangend geheel van voorzieningen voor extra ondersteuning in de regio moeten organiseren. De samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor extra ondersteuning, die aanvullend is op de basisondersteuning die schoolbesturen moeten verzorgen voor de reguliere (hoog)begaafde leerlingen. Op deze manier wordt er ook gezorgd voor een dekkend netwerk door de samenwerkingsverbanden.

Verder is er door meerdere deelnemers benoemd dat een lumpsum via samenwerkingsverbanden bijdraagt aan het borgen van activiteiten die met de subsidie zijn opgezet. Door de structurele middelen is langetermijnbeleid mogelijk. De subsidie was nodig voor het opstarten van initiatieven, maar om de plannen structureel voort te zetten is volgens veel deelnemers lumpsum nodig. De lumpsum via samenwerkingsverbanden kan voor een structurele aanpak zorgen, een aanpak die niet afhankelijk is van de prioriteiten van scholen en schoolbesturen.

Tot slot heeft een lumpsum via samenwerkingsverbanden volgens een paar deelnemers ook een nadeel. Zij zijn daarom voorstander van een lumpsum via schoolbesturen of van een combinatie van een lumpsum via schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Volgens deze deelnemers zijn de middelen onvoldoende geormerkt, waardoor er een risico bestaat dat de middelen niet worden ingezet voor ondersteuning bij (hoog)begaafdheid. Deze deelnemers zijn schoolvertegenwoordigers en zij hebben er belang bij dat het geld naar de (hoog)begaafde leerlingen gaat en wordt besteed aan (nieuwe) hoogbegaafdenvoorzieningen. Echter, momenteel vragen niet alle samenwerkingsverbanden een subsidie aan. Deze deelnemers vragen zich daarom af of die samenwerkingsverbanden wel zullen gaan investeren in (hoog)begaafdheid als ze geld via de lumpsum gaan ontvangen. Hierop aansluitend kan de lumpsum via samenwerkingsverbanden volgens enkele deelnemers zorgen voor kansenongelijkheid: het geld komt mogelijk niet terecht op de scholen die het nodig hebben, omdat er verschillen zijn tussen samenwerkingsverbanden in de manier waarop ze de lumpsum over de scholen verdelen. Hierdoor bestaat het risico dat scholen met veel (hoog)begaafde leerlingen, zoals voltijds-hoogbegaafdheidsscholen, onvoldoende middelen krijgen om hun leerlingen te bedienen. Een schoolbestuurder stelt: *"Als je het via lumpsum bij een samenwerkingsverband neerlegt, is het geen garantie dat het op de scholen terechtkomt met kinderen die het 't meeste nodig hebben."*

Randvoorwaarden

Bij financiering via lumpsum aan samenwerkingsverbanden is het volgens deelnemers van belang dat er aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Zo stelt een vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband dat het nodig is om binnen een samenwerkingsverband projectleiders (hoog)begaafdheid te hebben die werkzaam zijn op de scholen. Die projectleiders weten wat er speelt op de scholen en kunnen het gesprek aangaan met (hoog)begaafde leerlingen. Zo krijgen samenwerkingsverbanden een duidelijker beeld hebben van de behoeften op de scholen en kunnen zij de middelen gericht verdelen. Daarnaast noemen drie deelnemers dat een heldere visie en doelen op het niveau van het samenwerkingsverband belangrijk is voor schoolbesturen en scholen. Een schoolvertegenwoordiger zegt hierover: *"Ik denk dat als het samenwerkingsverband goed voor ogen heeft en goed aanstuurt met een visie en een idee, zo willen wij het inrichten op de scholen, dat je dan meer bestuurders meekrijgt."* Een derde randvoorwaarde is volgens drie deelnemers dat er gemonitord moet worden waar de lumpsum terechtkomt. Dit is belangrijk omdat er samenwerkingsverbanden zijn

die momenteel weinig aandacht besteden aan (hoog)begaafdenonderwijs. Er is geen garantie dat deze samenwerkingsverbanden bij lumpsum wel middelen zullen inzetten voor hoogbegaafdheid. Een schoolvertegenwoordiger van een voltijds-hoogbegaafdheidsschool zegt: *“Dus op het moment dat financiering rondom (hoog)begaafdheid via lumpsum aan samenwerkingsverbanden verloopt, dan zou er ook inderdaad een monitor moeten komen of dat geld daadwerkelijk ook besteed gaat worden aan de kinderen die het nodig hebben.”*

Sturingsmodel

Het sturingsmodel dat een samenwerkingsverband hanteert, kan volgens deelnemers een rol spelen bij de optie lumpsum via samenwerkingsverbanden. Zo stelt een schoolbestuurder dat samenwerkingsverbanden met een schoolmodel afhankelijk zijn van instemming van schoolbesturen met besteding van middelen aan hoogbegaafdheid. Als er besturen zijn die het belang van hoogbegaafdheid minder erkennen, dan kan dat gevolgen hebben voor de keuzes die een samenwerkingsverband kan maken. Een andere schoolbestuurder sluit zich daarbij aan en zegt: *“Er zijn er altijd een aantal [schoolbesturen] die zeggen ‘Nou, wij hebben een dekkend aanbod zonder bijvoorbeeld een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening voor hoogbegaafdheidsonderwijs. Als je er daar twee of drie van tussen hebt zitten en als dat dan een belangrijke grote speler is, dan sta je eigenlijk machteloos als samenwerkingsverband.’”* Het voordeel van een leerlingmodel – in tegenstelling tot het schoolmodel – is volgens een andere deelnemer dat het geld naar de scholen gaat waar de (hoog)begaafde leerlingen zitten. Er hoeven geen andere directeuren of schoolbesturen overtuigd te worden door het samenwerkingsverband.

Lumpsum schoolbesturen

Argumenten en toelichting

De lumpsum via schoolbesturen werd door weinig deelnemers aan de focusgroepen als voorkeur aangegeven (zie Tabel 5.1). Desondanks gaven deelnemers wel een aantal argumenten om voor een lumpsum via schoolbesturen te kiezen, al dan niet in combinatie met een lumpsum via samenwerkingsverbanden (zie Tabel 5.3).

Tabel 5.3. Voor- en tegenargumenten deelnemers focusgroepen bij lumpsum via schoolbesturen

Argumenten lumpsum via schoolbesturen		
Argumenten voor	Stakeholders	Aantal
1. Langetermijnbeleid realiseren, activiteiten borgen en personeel behouden	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	9
2. Wijze van financiering past bij de verantwoordelijkheden van besturen, namelijk de basisondersteuning	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	6
3. Scholen voeren ondersteuningsactiviteiten en onderwijsactiviteiten uit en kunnen het beste beoordelen wat er nodig is	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	5
Argumenten tegen		
1. Er is mogelijk onvoldoende overzicht over wat er gebeurt op de scholen en onvoldoende coördinatie rondom de verbinding van meerdere scholen	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	10
2. Het zijn onvoldoende geoormerkte middelen die anders ingezet kunnen worden dan voor de beoogde doelgroep	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	9

Het meest genoemde argument voor een lumpsum via schoolbesturen is dat deze lumpsum structurele middelen biedt om langetermijnbeleid te maken en personeel vast te houden. De argumentatie komt

overeen met het lange termijn voordeel van de lumpsum via samenwerkingsverbanden. Echter, specifiek een lumpsum via schoolbesturen kan ervoor zorgen dat initiatieven op de scholen geborgd worden, omdat schoolbesturen dicht bij de scholen staan dan samenwerkingsverbanden. Middels de lumpsum via schoolbesturen is het continueren van initiatieven beter mogelijk. Een schoolvertegenwoordiger zegt: *“Scholen moeten ervan uitgaan dat ze (hoog)begaafde leerlingen in huis hebben en moeten antwoord kunnen geven op de vraag hoe ze deze leerlingen zo goed mogelijk kunnen bedienen. Dat moet je, vind ik, terug kunnen vinden in de formatie en het taakbeleid en dan is het nodig dat dit vanuit structurele middelen betaald kan worden. Dan kun je zorgen voor continuïteit en borging.”*

Betreffende het behouden van personeel geeft een deelnemer aan dat schoolbesturen met lumpsum zelf hoogbegaafdheidsexperts kunnen aanstellen en behouden op de scholen. De experts hoeven dan niet vanuit de samenwerkingsverbanden ingevlogen te worden, waardoor de experts snel ingeschakeld kunnen worden en op de scholen kunnen meedraaien. *“Dat zien wij nu wel in het samenwerkingsverband, daar is de expertise, maar dat moet dan over al die scholen steeds verdeeld worden, terwijl je eigenlijk de expertise in je school wilt hebben. Dus je wilt gewoon de specialist in je school hebben om direct te kunnen inschakelen. Dus vandaar dat wij zeggen, doe de financiering naar de besturen. Die besturen verdelen het dan weer onder de scholen.”*

Een ander argument dat deelnemers meermaals noemden om voor de lumpsum via schoolbesturen te kiezen, is dat schoolbesturen moeten voorzien in de basisondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen en daar dus middelen voor nodig hebben. De schoolbesturen staan dicht op de uitvoeringspraktijk en hebben daardoor beter zicht op wat er nodig is voor basisondersteuning aan de aanwezige leerlingen op de scholen. Hierop aansluitend geven drie deelnemers aan dat schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor inclusief onderwijs en daarom basisondersteuning moeten kunnen bieden met financiering vanuit de lumpsum. Een deelnemer zegt dat de verantwoordelijkheid voor inclusief onderwijs bij de schoolbesturen en niet bij de samenwerkingsverbanden, omdat schoolbesturen specialisten kunnen aanstellen die meedraaien op de scholen. De samenwerkingsverbanden staan volgens deze deelnemer te veel op afstand.

Het derde argument voor de lumpsum via schoolbesturen sluit aan bij de bovengenoemde reden dat schoolbesturen dicht op de uitvoeringspraktijk staan. Als middelen door schoolbesturen worden verstrekt, kunnen de besturen het geld verdelen op basis van hun zicht op en betrokkenheid bij de scholen met (hoog)begaafde leerlingen. Een schoolvertegenwoordiger zegt: *“Dat een schoolbestuur beter inzicht heeft op wat scholen nodig hebben, omdat ze gewoon wat dichterbij de praktijk zitten dan het samenwerkingsverband. Maar het is ook prima als het via het samenwerkingsverband gaat, mits er maar een structuur ontstaat waarmee inderdaad werkelijk geld bij de scholen terechtkomt.”* Uit dit citaat wordt duidelijk dat een lumpsum via schoolbesturen raakt aan de voorkeur voor lumpsum via samenwerkingsverbanden. Voor deze schoolvertegenwoordiger van een voltijds-hoogbegaafdheidsschool is het vooral van belang dat de middelen op de scholen komen met veel (hoog)begaafde leerlingen.

Deelnemers zien ook nadelen van een lumpsum via schoolbesturen. Deze deelnemers zijn daarom voorstander van een lumpsum via samenwerkingsverbanden. Ze geven aan dat schoolbesturen minder overzicht hebben over het ondersteuningsaanbod in de regio, waardoor er een risico is dat scholen hetzelfde aanbod leveren. Tegelijkertijd zijn schoolbesturen volgens een deelnemer minder in staat om het po en vo met elkaar te verbinden.

Het tweede nadeel van financiering via lumpsum aan schoolbesturen is volgens een aantal deelnemers dat de middelen niet geoormerkt zijn en daardoor niet ingezet hoeven te worden voor de (hoog)begaafde leerlingen. Deze deelnemers zijn daarom voorstander van een geoormerkte lumpsum of een combinatie van lumpsum en subsidie. Als de middelen niet geoormerkt zijn, komen middelen uit de lumpsum volgens deelnemers terecht bij scholen die het niet nodig hebben. Schoolbesturen kunnen immers zelf bepalen om de lumpsum in te zetten voor andere thema's dan hoogbegaafdheid.

Randvoorwaarden

Overeenkomstig met de genoemde randvoorwaarden voor de lumpsum via samenwerkingsverbanden geven deelnemers aan dat het belangrijk is dat de lumpsum via schoolbesturen gemonitord wordt en dat er verantwoording over de middelen wordt afgelegd. Een deelnemer zegt dat het wenselijk zou zijn als schoolbesturen al vooraf aangeven hoe ze de middelen willen inzetten. Verder zouden schoolbesturen, net als de samenwerkingsverbanden, een visie moeten formuleren over onderwijs en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen. Dit kan zorgen voor bewustwording en erkenning van de doelgroep en het laat scholen zien waarom er middelen voor deze leerlingen worden ingezet.

Sturingsmodel

Met betrekking tot de lumpsum via schoolbesturen hebben deelnemers niet aangegeven dat het sturingsmodel van invloed is op de lumpsum.

Subsidie

Tabel 5.4. Voor- en tegenargumenten deelnemers focusgroepen bij subsidie

Argumenten subsidie		
Argumenten voor	Stakeholders	Aantal
1. Het geeft een impuls	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	11
2. Reflectiemoment: in kaart brengen situatie en concrete plannen maken	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	6
3. Gerichte landelijke sturing	Samenwerkingsverbanden	3
Argumenten tegen		
1. Onzekerheid continuïteit middelen en langetermijnbeleid	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	17
2. Geen personeel kunnen aannemen/vasthouden	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	11
3. Middelen komen niet bij de leerlingen terecht	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	10
4. Administratieve last voor samenwerkingsverbanden	Samenwerkingsverbanden, scholen	10

Voorstanders zien een aantal voordelen van een subsidie. Het meest genoemde argument is dat een subsidie een impuls geeft en hoogbegaafdheid onder de aandacht brengt (zie ook tabel 5.4.). Dit vinden de deelnemers belangrijk, omdat er daardoor ondersteuningsactiviteiten en onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen tot stand worden gebracht. Door de aandacht die de subsidie vestigt op (hoog)begaafdheid wordt er daadwerkelijk actie ondernomen. Lumpsum heeft juist een algemeen karakter, dit zorgt niet voor gerichte aandacht voor (hoog)begaafdheid. De deelnemers merken dat de subsidie de afgelopen jaren een boost heeft gegeven aan het hoogbegaafdheidsonderwijs. Een

vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband zegt het volgende over de subsidie: *“Je vraagt het heel gericht aan en in het kader van hoogbegaafdheid is het duidelijk, je krijgt dan het geld of niet en dan besteed je hem ook als zodanig. Dat vind ik de kracht van subsidie en ook wat al eerder gezegd is, je brengt het onder de aandacht.”*

Daarnaast merkt een aantal deelnemers op dat er met een subsidie ook landelijk sturing is op de (hoog)begaafdheidsonderwerpen die het ministerie van OCW belangrijk vindt. De subsidie zorgt voor een landelijke focus op het belang van (hoog)begaafdenonderwijs. Ook maakt het landelijke monitoring van besteding van middelen mogelijk. Een deelnemer zegt: *“Ik kan me dus heel goed voorstellen dat die subsidie wat meer richting geeft van wat vinden wij landelijk gezien het belangrijkste, wat vinden we vanuit OCW het belangrijkste.”*

Verder zorgt een subsidie volgens enkelen voor een waardevol reflectiemoment. Doordat een subsidie een bepaalde periode betreft, zet het aan tot nadenken over het voorzetten van initiatieven of een herverdeling van middelen. Er wordt bewust stilgestaan bij (nieuwe) plannen en initiatieven. Een schoolvertegenwoordiger zegt hierover: *“Een subsidie kan heel handig zijn als je iets nieuws wilt proberen of zegt, werkt het? We hebben een project opgestart en we hadden geen idee of het of het wat zou worden. Nou, dan is subsidie fijn. En op een gegeven moment dan kom je op dat punt dat je zegt, maak je daar een vaste voorziening van, wil je daar personeel op aannemen?”*

Het tijdelijke karakter van een subsidie brengt ook nadelen met zich mee. Zo is het creëren van een vaste voorziening volgens veel deelnemers niet mogelijk met een subsidie. Door de onzekerheid over de continuïteit van de middelen is het moeilijk om plannen voor de lange termijn te maken en personeel aan te nemen en vast te houden op de scholen. Twee schoolvertegenwoordigers geven aan dat hierdoor expertise op de scholen verdwijnt. Ook is er minder aansturing van scholen door projectleiders mogelijk als zij niet kunnen blijven. Een schoolvertegenwoordiger zegt: *“Door de tijdelijkheid van de subsidie kan er geen personeel op lange termijn aangenomen worden op de school om extra ondersteuning te bieden aan kinderen die het nodig hebben.”*

Een ander nadeel is volgens deelnemers dat de subsidie middelen niet bij de (hoog)begaafde kinderen terechtkomen, onder andere omdat niet alle samenwerkingsverbanden een subsidie aanvragen. Als er middelen wél zijn aangevraagd, komen die niet altijd op de scholen terecht met de meeste (hoog)begaafde leerlingen. Volgens een deelnemer wordt de subsidie ook vaak ingezet om projectleiders van te bekostigen. Daar profiteren leerlingen niet (direct) van. De deelnemer zegt: *“Waar wij erg tegenaan lopen, is dat het geld niet bij de leerlingen komt of verloren gaat aan projectleiders in het bedenken van subsidieplannen en maken van plannen en vervolgens komt het geld niet terecht bij de kinderen die het zo hard nodig hebben.”* In dit verband is ook een paar keer aangegeven dat een subsidie een administratieve last is voor samenwerkingsverbanden. Dit nadeel van de subsidie wordt echter niet door deelnemers als belangrijkste tegenargument ervaren. Het schrijven van plannen kost veel tijd, maar hoort er volgens een vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband bij. Door het schrijven worden de plannen concreet gemaakt.

Combinatie lumpsum schoolbesturen en samenwerkingsverbanden

Zoals eerder aangegeven hebben meer deelnemers de voorkeur voor een combinatie van lumpsum via schoolbesturen en samenwerkingsverbanden dan voor alleen een lumpsum via schoolbesturen. De combinatie vinden de deelnemers vooral wenselijk als het gaat over het voorzien in basisondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen via de schoolbesturen (zie ‘voorkeur lumpsum schoolbesturen’) en het

bieden van extra ondersteuning aan leerlingen via de samenwerkingsverbanden (zie ‘voorkeur lumpsum samenwerkingsverbanden’). Door aan beide partijen middelen te geven, kan er op meerdere niveaus een dekkend aanbod ontstaan, waardoor leerlingen voldoende ondersteuningsmogelijkheden hebben. Verder is een combinatie van een lumpsum via schoolbesturen en samenwerkingsverbanden wenselijk, omdat de schoolbesturen zicht hebben op wat er in de scholen speelt en samenwerkingsverbanden op het aanbod in de regio. Zo vullen ze elkaar aan.

Combinatie lumpsum samenwerkingsverbanden en subsidie

De deelnemers zien voordelen van de subsidie, alleen zouden de meesten de subsidie wel willen combineren met een lumpsum aan samenwerkingsverbanden. Met de subsidie zijn initiatieven van de grond gekomen, en nu is het volgens hen de taak om die initiatieven voort te zetten met de lumpsum. Een schoolbestuurder geeft aan dat een subsidie zeker voordelen heeft, maar dat het uiteindelijk de borging van activiteiten op de lange termijn in de weg zit: *“Ik wil inderdaad daar wel bij aansluiten dat inderdaad die subsidie is helemaal zo gek niet hè? Maar het gaat om de borging.”* Door financiering voor (hoog)begaafde leerlingen via een subsidie te combineren met financiering via een lumpsum aan samenwerkingsverbanden, kan er volgens de deelnemers nog wel een impuls worden gegeven aan nieuwe plannen, maar zijn er ook structurele middelen voor het voortzetten van bestaande initiatieven. Met de subsidie komen er gericht middelen beschikbaar voor (hoog)begaafdheid, wat ten opzichte van een (niet geoormerkte) lumpsum zorgt dat de middelen daadwerkelijk voor dit thema worden ingezet. Financiering via de lumpsum aan samenwerkingsverbanden is aanvullend op financiering via subsidie, omdat er langetermijnbeleid gemaakt kan worden (zie ‘voorkeur lumpsum samenwerkingsverbanden’). Er is specifiek een voorkeur voor financiering via lumpsum aan samenwerkingsverbanden als het gaat om een combinatie van lumpsum en subsidie, omdat de samenwerkingsverbanden het totale overzicht hebben en kunnen zorgen voor verbinding in de regio. Bovendien zijn ze, ten opzichte van de schoolbesturen met hun eigen prioriteiten, verantwoordelijk voor het creëren van een dekkend aanbod.

5.2.4 Voorkeuren voor wel of niet oormerken

In tabel 5.5. staat een overzicht met de voorkeur van de verschillende stakeholders voor het wel of niet oormerken van middelen voor (hoog)begaafde leerlingen. Hieruit blijkt dat iets meer dan de helft van de deelnemers een voorkeur heeft voor het oormerken van de financiële middelen. De minste deelnemers zijn tegen oormerken. Een aantal deelnemers is voor een combinatie van wel en niet oormerken. Deze deelnemers vinden dat er tijdelijk geoormerkt moet worden omdat er nog niet voldoende is opgezet voor (hoog)begaafdenonderwijs. In de toekomst is oormerken volgens hen niet wenselijk omdat het niet past bij inclusief onderwijs.

Tabel 5.5. Voorkeuren deelnemers focusgroepen om middelen wel of niet te oormerken

Oormerken	Samenwerkingsverbanden (swv'en)	Schoolbesturen	Scholen	Totaal
Wel	6	4	6	16
Niet	2	2	1	5
Combinatie	4	2	4	10

Argumenten en toelichting

In Tabel 5.6. is een overzicht te vinden van de genoemde voor- en tegenargumenten, hoe vaak dat argument is gegeven en door welke deelnemers. Vervolgens lichten we die argumenten toe, zodat duidelijk wordt waarom deelnemers voor of tegen oormerken van middelen zijn.

Tabel 5.6. Voor- en tegenargumenten deelnemers focusgroepen voor wel of niet oormerken van middelen

Argumenten oormerken		
Argumenten voor	Stakeholders	Aantal
1. Gerichte aandacht voor en sturing op doelgroep	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	13
2. Beter beleid op te maken, bewustere keuzes	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	9
3. Geeft inzicht in doelmatigheid en biedt verantwoordingsmogelijkheid	Samenwerkingsverbanden, scholen	7
Argumenten tegen		
1. Past niet bij route naar inclusief onderwijs	Samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen	4

De voornaamste reden voor de deelnemers om te oormerken is dat er daardoor gerichte aandacht komt voor de doelgroep (hoog)begaafde leerlingen. Dat is belangrijk omdat om een zeer specifieke doelgroep gaat die vaak geen passend onderwijs krijgt. Doordat er met het geoormerkte geld gerichte middelen zijn voor deze leerlingen, moeten scholen het ook gaan inzetten, stelt een deelnemer. *“Op het moment dat je specifiek gelden ervoor hebt, dan moet je er iets mee doen. Nu zijn er scholen die ook nog steeds pretenderen, ‘wij hebben geen hoogbegaafde kinderen’.”*

Daarnaast biedt het oormerken de mogelijkheid om bewustere keuzes te maken over de inzet van de middelen. Oormerken voorkomt dat het geld in de lumpsum verdwijnt. Hierdoor kan een samenwerkingsverband gericht beleid schrijven voor (hoog)begaafdheidsonderwijs. Dit hangt samen met het argument dat oormerken ervoor zorgt dat er aandacht is voor het thema en de doelgroep.

Het derde argument om te kiezen voor oormerken is dat er verantwoording kan worden afgelegd over de besteding van de middelen. Verantwoording zorgt voor transparantie richting overheid en ouders. Het maakt volgens een van de deelnemers zichtbaar ‘dat er iets voor hoogbegaafdheidsonderwijs wordt gedaan’: *“Het mag wel eens doordringen in het onderwijs in Nederland dat we dat we (hoog)begaafde leerlingen in huis hebben en dat we die onderwijs moeten bieden. En maak het dan op deze manier ook maar zichtbaar. Er is geld besteed, in dit geval voor dit deel van de lumpsum aan hoogbegaafdheid.”*

Naast de voordelen die deelnemers noemen, heeft oormerken ook nadelen. Een veel genoemd nadeel is dat oormerken niet past bij de route naar inclusief onderwijs. Zo zegt een vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband dat er bij inclusief onderwijs juist geen onderscheid moet worden gemaakt tussen verschillende groepen leerlingen. Onderwijs moet voor alle leerlingen toegankelijk zijn. Voorstanders van oormerken erkennen dit. Zij hechten echter waarde aan oormerken, al dan niet voor de korte termijn, om de doelgroep onder de aandacht te brengen.

Tot slot zijn leerlingen niet in één hokje te plaatsen en kunnen zij onder meerdere doelgroepen vallen. Bovendien zorgt het oormerken er volgens een vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband voor dat er te veel versplintering ontstaat. Door thema's en doelgroepen te labelen ontstaat er juist meer regeldruk. Een deelnemer vraagt zich daarbij af of oormerken niet juist de vrijheid beperkt: *“Waarom moeten we het oormerken? Want dat betekent ook dat we dat geld moeten uitgeven. Terwijl ergens heb je het al begroot en is het volgens mij al duidelijk dat het daar dan naartoe moet en kun je dus daar volgens mij heel vrij in zijn. En in hoeverre zijn andere gelden bijvoorbeeld voor laag begaafde leerlingen geoormerkt? Dus het zit een beetje in van. Wat ga je dan allemaal oormerken?”*

Randvoorwaarden

De genoemde randvoorwaarden voor oormerken zijn hetzelfde als de genoemde randvoorwaarden bij de lumpsum aan schoolbesturen en bij de lumpsum aan samenwerkingsverbanden.

5.2. Bevindingen focusgroep ouders

Vertegenwoordigers van ouders van (hoog)begaafde leerlingen geven aan een voorkeur te hebben voor financiering via lumpsum aan samenwerkingsverbanden, mits de middelen geoormerkt zijn.

De vertegenwoordigers zijn allen voor financiering via de lumpsum aan samenwerkingsverbanden, en niet voor financiering via een subsidie, omdat subsidiemiddelen tijdelijk zijn en er geen langetermijnbeleid kan worden gemaakt. De subsidiemiddelen moeten worden afgebouwd, wat volgens de vertegenwoordigers nadelige gevolgen zal hebben voor de kinderen.

Het belangrijkste argument vanuit de vertegenwoordigers van ouders was dat het geld gericht moet worden ingezet voor de (hoog)begaafde kinderen. Dit kan volgens hen het beste door de middelen via lumpsum aan samenwerkingsverbanden *te oormerken*. Dit zorgt ervoor dat de doelgroep prioriteit krijgt en dat er duidelijke verwachtingen zijn over waar de middelen naartoe moeten gaan. Volgens hen kan dit voorkomen dat binnen samenwerkingsverbanden het idee ontstaat dat (hoog)begaafde leerlingen niet bestaan of niet de ruimte krijgen die ze nodig hebben: *“Wat mij betreft geen subsidie en eigenlijk wel oormerken, omdat ik gewoon niet geloof dat het anders de prioriteit krijgt die het verdient, omdat je dan teveel tegen de vooroordelen aanloopt van ‘Al die kinderen redden zich wel’.”* Een ander genoemd voordeel van oormerken van middelen via lumpsum aan samenwerkingsverbanden was dat een samenwerkingsverband verantwoording moet afleggen over de besteding van de middelen, en dat er bewust wordt nagedacht en gesproken over hoe het geld wordt ingezet. Zo geeft een vertegenwoordiger aan: *“Dat hoor ik ook wel vanuit samenwerkingsverbanden die ik ontmoet heb, dat die heel welwillend zijn, heel blij met het feit dat ze iets moeten verantwoorden en ergens over na moeten denken. Het brengt een gesprek op gang en er wordt serieus nagedacht over wat ze ermee doen, dus ik zou bijna zeggen, de goede samenwerkingsverbanden die zijn wel blij met het feit dat ze daar iets mee moeten.”* Een genoemde randvoorwaarde bij het oormerken is dat eerst concreet moet worden gemaakt wat elk samenwerkingsverband moet bieden rondom onderwijs en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen.

Alle deelnemers willen dat de middelen voor (hoog)begaafde leerlingen via de lumpsum aan samenwerkingsverbanden worden verstrekt en niet via de lumpsum aan schoolbesturen. Er wordt benoemd dat samenwerkingsverbanden, in vergelijking met schoolbesturen, meer weten over passend onderwijs en ook de taak hebben om te zorgen voor een dekkend aanbod en voor voldoende kennis en expertise in de regio rondom (hoog)begaafdheid. Zo geeft een vertegenwoordiger aan: *“Mijn ervaring is dat in schoolbesturen dat geld helemaal snel kwijtraakt en dat samenwerkingsverbanden echt nog veel weten van passend onderwijs, maar dat is niet bij ieder schoolbestuur zo. Dus als je schoolbesturen geld geeft moet je echt wel heel goed gaan checken wat ze daarmee doen. En bovendien krijgen zij dan een geoormerkt bedrag, terwijl we alle andere gelden voor passend onderwijs via de samenwerkingsverbanden verlopen. Dus dat vind ik wel een beetje een bijzondere constructie.”*

Indien middelen binnen de lumpsum aan samenwerkingsverbanden niet geormerkt worden, dan kunnen middelen volgens de oudervertegenwoordigers beter worden in de vorm van subsidie worden vrijgemaakt, zodat de middelen wel bij de (hoog)begaafde leerlingen terecht komen. Anders bestaat het risico dat de middelen aan andere aspecten worden besteed dan onderwijs en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen.

Daarnaast kwam in de focusgroep aan de orde dat ouders behoefte hebben aan eenduidigheid over waar ze terecht kunnen voor hulp en ondersteuning. Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod van samenwerkingsverbanden verschilt enorm. Ouders hebben er behoefte aan om te weten op welke verschillende trappen (niveaus) er ondersteuning op het gebied van (hoog)begaafdheid wordt geboden en welke trappen ze daarin doorlopen, als het aanbod bij de eerste trap niet aansluit bij het kind. Het ministerie van OCW zou in kaart kunnen brengen wat ze verstaan onder een dekkend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen.

6 Samenvattende tussentijdse conclusies

Het ministerie van OCW heeft voor de periode van 2023-2025 opnieuw subsidie beschikbaar gesteld om het primair en voortgezet onderwijs te stimuleren een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in te richten. Deze subsidieregeling kent twee onderdelen, namelijk: (1) de meerjarige subsidie (2023-2025) voor extra ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen en (2) de eenmalige subsidie in 2023 voor het versterken van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Subsidie uit deze regeling is ook beschikbaar gesteld voor de BES-eilanden.

In dit hoofdstuk geven we aan de hand van enkele deelconclusies een voorlopig antwoord op de vraag in welke mate de doelen van de subsidieregeling 'Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025' gerealiseerd worden. De conclusies zijn gebaseerd op de resultaten van de analyse van de subsidieplannen voor de meerjarige subsidie en de subsidieaanvragen voor de eenmalige subsidie, uitkomsten van de vragenlijsten onder samenwerkingsverbanden en voltijd hoogbegaafdheidsscholen, en van de focusgroepen over financiering van ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen. In het eindrapport, dat naar verwachting in september 2025 gereed is, geven we een volledige eindconclusie op basis van alle verzamelde gegevens in het onderzoek naar de subsidieregeling. Dan worden ook de resultaten van de vragenlijst onder ouders en scholen voor po, vo en (v)so meegenomen, evenals de uitkomsten van een interview met vertegenwoordigers van scholen en centra op de BES-eilanden, de resultaten van een vragenlijst onder scholen en centra op de BES-eilanden, en de bevindingen uit de focusgroepen met diverse stakeholders.

Bij de beschrijving van de tussentijdse conclusies in paragraaf 6.1 t/m 6.3 maken we onderscheid tussen het eenmalige deel (6.1) en het meerjarige deel (6.2) van de subsidieregeling. In paragraaf 6.3 geven we antwoord op de (aanvullende) vraag welk financieringsinstrument volgens de betrokken stakeholders het meest geschikt is om passende ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen in de toekomst mogelijk te maken.

6.1. Eenmalige subsidie voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs

De uitkomsten van de monitor laten zien dat ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden de *eenmalige* subsidie voor versterking van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs ontvangt. Zij zetten deze middelen vooral in voor versterking en uitbreiding van voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen. Ook wordt de subsidie vaak besteed aan borging van bestaande activiteiten binnen een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening en worden subsidieactiviteiten grotendeels vastgelegd in beleid. De uitvoering van de activiteiten verloopt over het algemeen volgens plan en de meeste voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen bevinden zich dan ook in de 'uitvoerende fase'. Hoewel er volgens de respondenten van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen niet genoeg middelen zijn om de activiteiten volledig en/of duurzaam uit te voeren, dragen de gesubsidieerde activiteiten wel bij aan de versterking van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Het investeren van voldoende tijd en een goede onderlinge samenwerking zijn essentieel voor dit succes. Hieronder geven we een naderende toelichting per deelconclusie.

Ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden ontvangt subsidie voor (door)ontwikkeling voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen

De eenmalige subsidie voor het versterken van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs is in 2023 aan 69 samenwerkingsverbanden toegekend. Daarvan ontvangen 64 van deze 69 samenwerkingsverbanden naast de eenmalige subsidie ook de meerjarige subsidie 2023-2025. De aanvragen voor de eenmalige subsidie zijn ondertekend door in totaal 130 scholen. Hieronder vallen zowel scholen die al een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening hebben, als scholen die met de subsidie een (nieuwe) voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening gaan opzetten. Bij voorzieningen die subsidie ontvangen gaat het met name om voltijd hoogbegaafdheidsgroepen binnen scholen voor regulier basisonderwijs. Vooral schoolleiders en samenwerkingsverbanden waren betrokken bij de eenmalige subsidieaanvraag. Gemeenten, zorginstanties en (hoog)begaafde leerlingen waren niet of nauwelijks betrokken.

Eenmalige subsidies vooral ingezet voor borging, versterking en uitbreiding van voltijdvoorzieningen

De meest genoemde reden voor het aanvragen van de eenmalige subsidie is de borging en continuïteit van bestaande activiteiten binnen de voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening. De eenmalige subsidiemiddelen worden grotendeels besteed aan faciliteiten en organisatie, zoals het faciliteren van onderwijspersoneel en inzet van extra professionals, met als doel activiteiten voort te kunnen zetten en de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen te versterken. Het creëren van aanbod voor leerlingen, zoals het opzetten/voorzetten van nieuwe groep(en) voor (hoog)begaafde leerlingen, en scholing en professionalisering van professionals zijn ook veelgenoemde thema's in de aanvragen. Ook het ontwikkelen en toepassen van lesmateriaal, een curriculum, leerlijnen, interventies en hulpmiddelen voor de doelgroep worden regelmatig bekostigd met het subsidiegeld.

De meeste voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen zijn bezig met het uitvoeren van de subsidieactiviteiten

Het grootste deel van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in zowel het po als het vo bevindt zich in het voorjaar van 2025 in de uitvoerende fase. Zij zijn gestart met het merendeel van de voorgenomen activiteiten. Enkele voorzieningen verkeren nog in de voorbereidende of opstartende fase van uitvoering van de subsidieplannen. Opvallend was dat er twee voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen zijn die (nog) geen subsidiemiddelen vanuit het samenwerkingsverband.

Subsidieactiviteiten worden grotendeels vastgelegd in beleid

De activiteiten die in het kader van de eenmalige subsidie worden georganiseerd, worden door de meerderheid van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen vastgelegd in het beleid. Dit gebeurt iets vaker in het vo dan in het po. Ook blijkt dat professionals in het vo vaker worden gefaciliteerd in tijd. In het po is er vaker onduidelijkheid over de wijze van borging, waarbij ruim een kwart van de voorzieningen nog geen duidelijk plan heeft, in tegenstelling tot 1 op de 10 voltijdvoorzieningen in het vo.

Uitvoering van activiteiten verloopt (met enkele wijzigingen) grotendeels zoals vooraf bedacht

De uitvoering van de subsidieactiviteiten verloopt grotendeels zoals vooraf bedacht. Dit geldt met name voor activiteiten op het gebied van faciliteiten en organisatie, kennisontwikkeling en -deling en met betrekking tot het aanbod voor leerlingen. Een deel van de subsidieactiviteiten op het gebied van onderzoek en behoeftepeilingen en het ontwikkelen of inzetten van materiaal is nog niet gerealiseerd. Daar waar de uitvoering van de subsidieactiviteiten anders verloopt, gaat het in het po vaak om een verandering in intensiteit van de activiteit(en) en in het vo om activiteiten die voor meer leerlingen beschikbaar worden of op een ander moment worden gerealiseerd dan beoogd. De voornaamste reden

voor wijzigingen is dat er onvoldoende middelen zijn om alle activiteiten uit te voeren zoals beoogd. Ook wordt genoemd dat de subsidie vooral is gebruikt om gaten te dichten, voor crisisplaatsing of voor het rondkrijgen van de bezetting, waardoor andere activiteiten nog niet zijn gestart.

Eenmalige subsidie draagt bij aan versterking van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs

De eenmalige subsidieregeling heeft volgens respondenten van ruim de helft van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen in het po en vo bijgedragen aan de versterking van het voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. De middelen maken onder andere kennisdeling, individuele begeleiding, maatwerk en uitbreiding van voltijd groepen mogelijk. Ook draagt de subsidie bij aan een betere fysieke leeromgeving, meer geschoolde leerkrachten en een positief effect op het welzijn en gedrag van leerlingen. Toch zijn opbrengsten (nog) niet overal even zichtbaar en ervaren enkele respondenten vooralsnog beperkte opbrengsten. De tijdelijkheid van de subsidie wordt bovendien als belemmering genoemd voor duurzame impact. Wat volgens respondenten in zowel het po als het vo het meest heeft bijgedragen aan de versterking van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs, is de professionalisering van personeel. In het po draagt ook de inzet van voldoende en passend personeel bij aan de versterking van voltijdvoorzieningen. In het vo levert het creëren van specifieke voorzieningen en het ontwikkelen van aangepast lesmateriaal voor (hoog)begaafde leerlingen een belangrijke bijdrage aan de versterking van voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs.

Beperkingen van eenmalige subsidiemiddelen voor duurzame ondersteuning

De eenmalige subsidiemiddelen blijken niet altijd voldoende om de geplande activiteiten volledig en duurzaam uit te voeren. In zowel het po als het vo geeft ongeveer een derde van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen aan dat de beschikbare middelen niet toereikend zijn. De helft van de voorzieningen in het po en een vijfde van de voorzieningen in het vo geven aan dat de middelen enigszins toereikend zijn. De eenmalige subsidiemiddelen zijn volgens deze voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen onvoldoende om de benodigde basisondersteuning en het gewenste aanbod op een duurzame manier te realiseren. Ze geven aan dat de kosten voor het uitvoeren van activiteiten hoger zijn dan de subsidie en cofinanciering, waardoor de middelen vaak alleen toereikend zijn voor tijdelijke activiteiten die stoppen zodra de middelen op zijn. Er is een duidelijke behoefte aan structurele bekostiging om een breder en passender aanbod te kunnen organiseren. Op dit moment gaat een groot deel van de middelen naar personeel, waardoor er weinig ruimte overblijft voor andere noodzakelijke activiteiten. Daarnaast geven respondenten aan dat de vraag naar voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs groeit en worden de ondersteuningsbehoeften steeds diverser, wat de druk op de beschikbare middelen verder vergroot.

Tijdsinvestering en samenwerking cruciaal voor succes, terwijl belemmeringen vaak te maken hebben met personeel en organisatie

In zowel het po als het vo ervaart een meerderheid van de voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen verschillende factoren die de uitvoering van de subsidieactiviteiten negatief en positief beïnvloeden. Belemmerende factoren hebben onder andere betrekking op personeelstekort, personeelsverloop, tijdgebrek en budgetproblemen. Daarnaast spelen moeizame samenwerking met jeugdhulporganisaties en/of gemeenten en onderwijshuisvesting een rol. Succesfactoren zijn vooral de tijdsinvestering voor professionals en duidelijke taakverdeling. In het vo worden communicatie en samenwerking met ouders en andere scholen vaker als succesfactor genoemd dan in het po.

6.2 Meerjarige subsidie ondersteuning (hoog)begaafde leerlingen

De meeste samenwerkingsverbanden ontvangen de *meerjarige* subsidie en faciliteren hiermee veelal nieuwe activiteiten die voortbouwen op de vorige subsidieregeling. Zij zetten de subsidiemiddelen vooral in voor continuering, uitbreiding en borging van activiteiten die zich richten op extra ondersteuning van (hoog) begaafde leerlingen. Het gaat bijvoorbeeld om professionalisering, onderzoek en evaluatie, samenwerking met ouders, samenwerking tussen scholen en tussen onderwijs en zorg. De meeste samenwerkingsverbanden bevinden zich in de 'uitvoerende fase' en oordelen overwegend positief over de realisatie van de plannen. Scholen zijn vaak gemotiveerd en actief betrokken. De meeste samenwerkingsverbanden bereiken meer dan 50% van de beoogde doelgroep, maar dit betekent ook dat ze een groot aantal leerlingen nog niet bereiken. Deskundigheid op het gebied van (hoog)begaafdheid, goede samenwerking tussen scholen en met externe partners en voldoende draagvlak hebben een positieve uitwerking. Personeelstekort en tijdgebrek daarentegen werken belemmerend omdat dit de uitvoering van activiteiten onder druk zet waardoor vertraging ontstaat. Ook is structurele financiering essentieel om datgene wat is opgebouwd, duurzaam te borgen.

Hoewel er positieve ontwikkelingen zijn in het aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen, zoals de toegenomen beschikbaarheid van deeltijd- en voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen, blijven er belangrijke uitdagingen. Deze betreffen vooral het aanpakken van kennishiaten en knelpunten rond kwetsbare subgroepen zoals thuiszitters, dubbel bijzondere leerlingen en leerlingen met externaliserend gedrag. Voor deze groepen ontbreekt het nog vaak aan passende ondersteuning, mede door een tekort aan expertise, onvoldoende samenwerking met jeugdzorg en lacunes in de regionale dekking.

De meeste samenwerkingsverbanden ontvangen subsidie voor ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen

In totaal hebben 138 samenwerkingsverbanden passend onderwijs en heeft EOZ Bonaire de meerjarige subsidie ontvangen. 131 van deze samenwerkingsverbanden hebben ook de subsidie ontvangen die liep van 2019 tot 2023/2024 (samenwerkingsverbanden die aanspraak maakten op de verlenging van de subsidieregeling hadden tot 1 augustus 2024 om subsidieactiviteiten te organiseren). De voornaamste redenen voor het aanvragen van de meerjarige subsidie waren het vergroten en verspreiden van kennis over (hoog)begaafdheid binnen scholen en het samenwerkingsverband en het uitbreiden van het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen.

Meerjarige subsidie vooral ingezet voor professionalisering, onderzoek en samenwerking

Het grootste deel van de beoogde subsidieactiviteiten richt zich op professionalisering en kennisdeling. Alle samenwerkingsverbanden beschrijven in hun subsidieplan in ieder geval één activiteit die hierop is gericht. Daarnaast zet vrijwel elk samenwerkingsverband subsidiemiddelen in voor activiteiten op het gebied van onderzoek, evaluatie, inventarisatie en het ontwikkelen van visie of beleid op het gebied van (hoog)begaafdheid. Een ruime meerderheid beschrijft daarnaast subsidieactiviteiten om de samenwerking met ouders, de samenwerking tussen het po en vo en de samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg te bevorderen. De helft van de samenwerkingsverbanden noemt uiteenlopende subsidieactiviteiten op het gebied van extra ondersteuning van leerlingen. Voor het grootste deel van de samenwerkingsverbanden speelden voornamelijk ervaringen van scholen en het samenwerkingsverband zelf met de vorige subsidieregeling van 2019-2023/2024 mee in de plannen die zij opstelden. Bij het opstellen van de plannen voor de subsidieregeling 2023-2025 waren voornamelijk (hoog)begaafdheidsspecialisten van de scholen in de regio betrokken.

De meeste samenwerkingsverbanden (82%) geven aan dat zij in het kader van de subsidieregeling 2023-2025 nieuwe activiteiten organiseren die voortbouwen op activiteiten uit de vorige subsidieperiode. Daarnaast breidt een groot deel van de samenwerkingsverbanden activiteiten uit (72%), zet in op borging (63%) of continuering van activiteiten (55%).

Middelen zijn op verschillende manieren verdeeld over activiteiten en organisatielagen

Samenwerkingsverbanden verdelen de subsidiemiddelen op verschillende manieren over activiteiten en organisatielagen, waarbij gemiddeld genomen de helft van de subsidiemiddelen naar onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen gaat. Om dit te organiseren krijgen met name scholen en schoolbesturen het grootste deel van deze middelen. Gemiddeld gaat een derde van de subsidiemiddelen naar activiteiten op het gebied kennisdeling en professionalisering, ongeveer gelijk verdeeld onder samenwerkingsverbanden en scholen/schoolbesturen.

De meeste samenwerkingsverbanden zijn bezig met het uitvoeren van de subsidieactiviteiten

Het overgrote deel, ongeveer driekwart van de samenwerkingsverbanden bevindt zich in de uitvoerende fase. Respondenten geven aan dat bij de uitvoering van de subsidieactiviteiten voornamelijk schoolleiders, specialisten (hoog)begaafdheid vanuit de school/voorziening en het samenwerkingsverband betrokken zijn.

Uitvoering van activiteiten verloopt grotendeels zoals beschreven in subsidieplan

Een grote meerderheid van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat de uitvoering van de activiteiten verloopt zoals beschreven in het subsidieplan, of grotendeels overeenkomt met het plan, zij het met enkele wijzigingen. Aanpassingen betreffen vaak het concreter maken van activiteiten en het wijzigen van de vorm of het moment van uitvoering. De belangrijkste redenen voor deze wijzigingen zijn veranderende behoeften bij scholen en medewerkers, personeelwisselingen of -tekorten, feedback van betrokkenen zoals ouders en leerlingen, en praktische factoren zoals beperkte capaciteit of onvoldoende draagvlak.

Samenwerkingsverbanden zijn overwegend positief over de realisatie van de subsidieplannen

Een meerderheid van de samenwerkingsverbanden is tevreden tot zeer tevreden over de realisatie van de subsidieplannen. Zij geven aan dat de uitvoering over het algemeen volgens planning verloopt en dat de plannen concreet en uitvoerbaar zijn. Ook wordt benoemd dat de samenwerking tussen scholen is verbeterd (waardoor kennisdeling wordt gestimuleerd) en dat het aanbod van activiteiten en interventies aansluit op de behoeften van leerlingen. Scholen zijn vaak gemotiveerd en actief betrokken bij de uitvoering. Wel is er verschil tussen scholen zichtbaar. Een klein deel van de samenwerkingsverbanden is (enigszins) ontevreden. Hier spelen factoren als moeizame samenwerking, beperkte kennisdeling, en druk op de uitvoering als gevolg van personeelstekorten en hoge werkdruk een rol.

Diverse belemmerende en succesfactoren van invloed op de uitvoering van de subsidieactiviteiten

Verschiedende factoren hebben een positieve of negatieve invloed op de uitvoering van subsidieactiviteiten. Volgens de samenwerkingsverbanden werken personele uitdagingen, zoals een tekort aan tijd, personeelsverloop en uitval belemmerend, evenals een gebrek aan draagvlak, samenwerking, kennis en duidelijke communicatie. Succesfactoren daarentegen zijn de beschikbaarheid van expertise en voldoende kennis over (hoog)begaafdheid, goede samenwerking tussen scholen en met externe partners en voldoende draagvlak. Duidelijke communicatie en afstemming, voldoende tijd en personele stabiliteit dragen ook bij aan een succesvolle uitvoering.

Nog niet alle beoogde leerlingen worden bereikt

Hoewel een meerderheid van de samenwerkingsverbanden aangeeft dat meer dan 50% van de beoogde leerlingen deelneemt aan subsidieactiviteiten, wordt duidelijk dat een aanzienlijke groep leerlingen nog niet wordt bereikt. Leerlingen die tijdelijk geen onderwijs volgen, leerlingen in het vo en dubbel bijzondere leerlingen nemen het minst vaak deel. Dit wordt veroorzaakt door complexe problematiek, onvoldoende signalering van ondersteuningsbehoeften, personele tekorten, gebrek aan kennis en middelen, procesvertragingen en mismatch tussen aanbod en behoefte. Daarnaast richten sommige samenwerkingsverbanden zich vooral op professionalisering en beleidsontwikkeling, waardoor het aandeel deelnemende leerlingen niet altijd relevant of inzichtelijk is.

Subsidie is toereikend, maar de besteding van middelen staat onder druk door personeelstekorten

De meeste samenwerkingsverbanden ervaren de subsidie als (redelijk) toereikend. Het tekort aan inzetbaar personeel speelt echter een grote rol in de uitvoering van subsidieplannen. Hoewel de besteding van middelen overwegend met de begroting overeenkomt, is er bij een aanzienlijk deel van de samenwerkingsverbanden minder uitgegeven dan gepland. Dit komt door vertragingen in de uitvoering, veelal veroorzaakt door personele wisselingen, personeelstekorten en de tijd die nodig is voor beleidsontwikkeling en afstemming. Om tekorten op te vangen, nemen samenwerkingsverbanden maatregelen zoals het verminderen van activiteiten of het inzetten van andere budgetten. Hoewel een deel van de samenwerkingsverbanden voldoende tijd denkt te hebben om de plannen tot eind 2025 uit te voeren, verwacht een groot deel extra tijd nodig te hebben vanwege lopende ontwikkelingen en vertragingen. Deze situatie vraagt om blijvende monitoring, onderlinge afstemming en flexibiliteit in de planning en inzet van middelen.

Vooruitgang en uitdagingen in het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen

Er zijn zowel positieve als zorgelijke ontwikkelingen met betrekking tot het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Enerzijds is er een algemene vooruitgang in de samenwerking tussen het po en vo en is er een toename in het aantal leerlingen dat gebruikmaakt van (hoog)begaafdenvoorzieningen. Dit wijst op een verbetering van het aanbod in veel regio's. Anderzijds blijft de situatie voor bijvoorbeeld (hoog)begaafde thuiszitters problematisch: een derde van de samenwerkingsverbanden ziet geen verbetering of zelfs een negatieve trend. Ook is er een lichte afname in de tevredenheid van samenwerkingsverbanden over het aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Een specifiek knelpunt is de beperkte regionale dekking van passend onderwijs voor leerlingen die vastgelopen zijn, wat de zorg vergroot over de toegankelijkheid van het aanbod voor deze groep. Bovendien zijn er hiaten in de kennis en is het aanbod niet dekkend voor (met name) leerlingen met complexe ondersteuningsvragen, zeer hoogbegaafde leerlingen en leerlingen waarvoor intensieve samenwerking met (jeugd)zorg nodig is. Het belang van intensieve samenwerking tussen scholen, besturen en andere partners wordt benadrukt, evenals de noodzaak voor professionalisering van het personeel, verbetering van de basisondersteuning en het versterken van expertise binnen scholen. Samenwerkingsverbanden zijn overwegend positief over de bijdrage van de subsidie, en veel van hen ervaren het aanbod als meer passend en dekkend dan voorheen. Toch blijft het algemene oordeel over het huidige onderwijs- en ondersteuningsaanbod nagenoeg hetzelfde als vorig jaar en is het aandeel ontevreden samenwerkingsverbanden zelfs licht gestegen. Er is ruimte voor verbetering als het gaat om het aanpakken van kennishiaten en het vergroten van de bewustwording rondom urgente ondersteuningsbehoeften. Ernstige knelpunten blijven bestaan voor kwetsbare subgroepen zoals thuiszitters, dubbel-bijzondere leerlingen en leerlingen met externaliserend gedrag. Hier ontbreekt vaak passende ondersteuning, mede door een tekort aan expertise, onvoldoende samenwerking met

jeugdzorg en lacunes in de regionale dekking. Aanvullende analyses laten zien dat samenwerkingsverbanden die specifieke arrangementen inzetten voor (hoog)begaafde leerlingen die dreigen uit te vallen of thuis zitten, significant hoger oordelen over passend en dekkend onderwijsaanbod in de regio dan samenwerkingsverbanden die dit niet bieden. Het lijkt daarom belangrijk om dit type gerichte en gespecialiseerde interventies aan te bieden. Verdere verbetering vereist gerichte investeringen in deskundigheidsbevordering, kennisdeling en intensievere intersectorale samenwerking.

Beperkte vooruitgang rondom kennis en kennisdeling over (hoog)begaafdheid

Hoewel de meerderheid van de samenwerkingsverbanden (enigszins) positief oordeelt over de bijdrage van de subsidieactiviteiten aan de aanwezige kennis over (hoog)begaafdheid binnen de scholen en het samenwerkingsverband, evenals aan de mate van kennisdeling, zijn de verschillen met vorig jaar gering. De behoefte onder samenwerkingsverbanden om het professionaliseringsaanbod te versterken en kennis- en expertisedeling te vergroten blijft aanwezig. Om de kennis en kennisdeling rondom (hoog)begaafdheid verder te verbeteren, geven samenwerkingsverbanden aan dat zij tijd, structuur en continuïteit nodig hebben. Tijd voor onderwijsprofessionals om actief deel te nemen aan kennisdelingsactiviteiten wordt daarbij het vaakst genoemd. Daarnaast wordt het belang benadrukt van een structurele aanpak, bijvoorbeeld via werkgroepen, netwerkbijeenkomsten of themasessies. Schoolleiders en besturen kunnen hierin een faciliterende rol spelen, mits er voldoende stabiliteit in het personeelsbestand is. Tot slot is structurele financiering volgens samenwerkingsverbanden essentieel om de opgebouwde kennis en netwerken duurzaam te borgen. Uit de aanvullende analyses komt naar voren dat er verschillen zijn tussen samenwerkingsverbanden in hoe zij de kennisdeling over (hoog)begaafdheid ervaren. Samenwerkingsverbanden die investeren in gerichte ondersteuning voor (hoog)begaafde en dubbel bijzondere leerlingen – zoals specifieke arrangementen bij dreigend uitvallen of een tussenjaar tussen po en vo – beoordelen de kennisdeling in hun regio over het algemeen positiever. Mogelijk komt dit doordat dergelijke initiatieven vragen om nauwere samenwerking met scholen, externe experts en andere partijen. Deze intensievere afstemming en gezamenlijke inzet kunnen de uitwisseling van kennis en expertise stimuleren. Verder ervaren samenwerkingsverbanden in het vo meer effectieve kennisdeling rondom (hoog)begaafdheid dan samenwerkingsverbanden in het po. Dit komt mogelijk doordat zij met minder scholen samenwerken, waardoor kennisdeling overzichtelijker en beter te organiseren is.

6.3. Toekomstige financiering ondersteuning (hoog)begaafde leerlingen

Een aanvullende vraag in het monitoronderzoek betreft de wijze van financiering van ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen na afloop van de huidige subsidieregeling. Naar verwachting zijn er vanaf januari 2026 structurele middelen beschikbaar voor het organiseren van onderwijs en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen. Het gaat om een bedrag van €23,3 miljoen per jaar. Het monitoronderzoek laat zien dat stakeholders een voorkeur hebben voor structurele financiering in de vorm van lumpsum voor samenwerkingsverbanden, eventueel in combinatie met lumpsum voor schoolbesturen. Een meerderheid is daarbij ook voor het oormerken van deze middelen voor de doelgroep (hoog)begaafde leerlingen.

Voorkeur voor lumpsumfinanciering via samenwerkingsverbanden en schoolbesturen

Uit de bevindingen blijkt dat de meerderheid van de samenwerkingsverbanden en de deelnemers aan de focusgroepen - vertegenwoordigers van ouders van (hoog)begaafde leerlingen, schoolbesturen, scholen en samenwerkingsverbanden - een voorkeur heeft voor structurele financiering via lumpsum

aan samenwerkingsverbanden, al dan niet gecombineerd met lumpsum aan schoolbesturen. De minst gewenste optie is financiering via subsidie, vooral vanwege het tijdelijke karakter en het gebrek aan continuïteit. De voorkeur voor lumpsumfinanciering aan samenwerkingsverbanden wordt onderbouwd met argumenten zoals betere regionale afstemming rondom (hoog)begaafdheid, borging van samenwerking met gemeenten en tussen scholen, en het realiseren van een doorlopende leerlijn van po naar vo. Bovendien sluit dit aan bij de wettelijke taak van samenwerkingsverbanden om een dekkend en passend aanbod te realiseren. Tegelijkertijd zijn er randvoorwaarden noodzakelijk om de effectiviteit van deze financieringsvorm te garanderen. Het oormerken van middelen, betrokkenheid bij de uitvoeringspraktijk, een heldere visie binnen het samenwerkingsverband en monitoring van de besteding zijn cruciaal om ervoor te zorgen dat de middelen daadwerkelijk ten goede komen aan (hoog)begaafde leerlingen. Hoewel lumpsum aan schoolbesturen als alternatief wordt overwogen door een aantal deelnemers, vooral vanwege hun directe betrokkenheid bij de uitvoeringspraktijk, het bieden van de basisondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen, en personeelsbeleid, wordt ook hier het risico genoemd dat middelen niet specifiek voor (hoog)begaafdheid worden ingezet. Een gecombineerde financieringsvorm waarbij zowel samenwerkingsverbanden als schoolbesturen middelen ontvangen, wordt daarom door meerdere deelnemers als meest wenselijk gezien. Deze combinatie benut de sterke punten van beide partijen: zicht op de uitvoeringspraktijk enerzijds, en regie op regionaal niveau anderzijds.

Brede steun voor oormerken van structurele middelen voor ondersteuning (hoog)begaafde leerlingen

Er is brede steun onder samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen en oudervertegenwoordigers voor het oormerken van structureel beschikbare middelen voor onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. De voornaamste reden hiervoor is dat oormerken volgens hen ervoor zorgt dat de middelen daadwerkelijk bij de beoogde doelgroep terechtkomen, waardoor gerichte aandacht en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen mogelijk wordt. Ook draagt oormerken volgens de stakeholders bij aan transparantie en verantwoording over de inzet van middelen, en voorkomt het dat het geld opgaat in de lumpsum zonder specifieke bestemming. Hoewel de meeste stakeholders oormerken ondersteunen, zijn er ook deelnemers die pleiten voor een tijdelijke vorm ervan. Zij zien oormerken als een noodzakelijk instrument in de huidige ontwikkelfase van het (hoog)begaafdenonderwijs, maar achten het op termijn niet wenselijk binnen het kader van inclusief onderwijs. Dit laatste is ook de reden voor samenwerkingsverbanden, scholen en schoolbesturen die tegen het (tijdelijk) oormerken zijn. Door middelen specifiek toe te wijzen aan één doelgroep, vrezen tegenstanders dat leerlingen in hokjes worden geplaatst, terwijl inclusief onderwijs juist uitgaat van diversiteit binnen één onderwijssysteem zonder onderscheid tussen groepen.

7 Referenties

- Schoevers, E.M., Kamphuis, E., Walraven, M., Leferink, J., & Suijkerbuijk, A. (2022). *Optimale ontwikkelingskansen, ook voor (hoog)begaafde leerlingen. Een integrale samenvatting van de sessies (hoog)begaafdheid en passend onderwijs*. Oberon
- Suijkerbuijk, A., Vleeskens, M., Schoevers, E., Walraven, M. Hornstra, L. & Poelman, M. (2024). *Monitor subsidieregeling 'Begaafde leerlingen primair en voortgezet onderwijs' 2019 – 2024. Eindrapport*. Oberon.

Bijlage A Respons op de vragenlijsten

In deze bijlage geven we meer details op de respons op de vragenlijst voor samenwerkingsverbanden van meting 2024 en 2025.

Respons samenwerkingsverbanden meting 1 (2024)

Deze is ingevuld door 123 samenwerkingsverbanden passend onderwijs po en vo met toegekend subsidieplan. Hieronder zijn de achtergrondkenmerken te zien van de responderende samenwerkingsverbanden. Te zien is dat deze goed overeenkomen met de achtergrondkenmerken van de gehele populatie aan samenwerkingsverbanden met toegekend subsidieplan. De vragenlijst geeft hiermee een representatief beeld van de voortgang op de subsidieplannen (hoog)begaafdheid. De meeste respondenten waren directeur, coördinator of bestuurder bij het samenwerkingsverband (33%) of waren projectleiders van de uitvoering van het subsidieplan met betrekking tot (hoog)begaafdheid (30%). Daarnaast was een op de vijf kwaliteitsmedewerker (21%) en een op de tien expert (hoog)begaafdheid van het samenwerkingsverband (11%).

Tabel A1. Respons o.b.v. omvang (klein, midden en groot)

Aantal scholen in het samenwerkingsverband		Populatie	Respons
Primair onderwijs Populatie, N=71 Respons, N = 58	Klein (<63 scholen)	30%	28%
	Midden (63 – 97 scholen)	39%	43%
	Groot (97 > scholen)	31%	29%
Voortgezet onderwijs Populatie, N=70 Respons, N = 65	Klein (<16 scholen)	31%	32%
	Midden (16-29 scholen)	36%	37%
	Groot (29> scholen)	33%	31%

Respons samenwerkingsverbanden meting 2 (2025)

In totaal hebben 113 samenwerkingsverbanden passend onderwijs po en vo met toegekend subsidieplan de vragenlijst van de eindmeting in het voorjaar 2025 ingevuld. Hieronder zijn de achtergrondkenmerken te zien van de responderende samenwerkingsverbanden. Te zien is dat deze goed overeenkomen met de achtergrondkenmerken van de gehele populatie aan samenwerkingsverbanden met toegekend subsidieplan. De vragenlijst geeft hiermee een representatief beeld van de voortgang op de subsidieplannen (hoog)begaafdheid. De meeste respondenten (33%) waren projectleiders van de uitvoering van het subsidieplan met betrekking tot (hoog)begaafdheid. Daarnaast was een op de vijf directeur (20%), kwaliteitsmedewerker (20%) of expert (hoog)begaafdheid van het samenwerkingsverband (17%).

Tabel A2. Respons o.b.v. omvang (klein, midden en groot)

Aantal scholen in het samenwerkingsverband		Populatie	Respons
Primair onderwijs Populatie, N=76 Respons, N = 55	Klein (<63 scholen)	33%	27%
	Midden (63 – 97 scholen)	37%	46%
	Groot (97 > scholen)	30%	27%
Voortgezet onderwijs Populatie, N=75 Respons, N = 58	Klein (<16 scholen)	33%	31%
	Midden (16-29 scholen)	36%	40%
	Groot (29> scholen)	31%	29%

Bijlage B Overzicht schalen subsidiedoelen

In deze rapportage zijn verschillende schalen gebruikt, bijvoorbeeld voor het uitvragen van een oordeel van samenwerkingsverbanden over het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafden. Een schaal bestaat uit meerdere stellingen of vragen die samen een onderwerp meten. Een voorwaarde voor het gebruiken van meerdere stellingen om één onderwerp te meten, is dat ze voldoende met elkaar samenhangen. Daarom is met behulp van betrouwbaarheidsanalyses gekeken naar de geschiktheid van de schalen. Alle schalen zijn voldoende tot zeer betrouwbaar. Hieronder is terug te vinden welke schalen zijn gebruikt en welke stellingen hieronder vallen.

De stellingen van de schalen zijn beantwoord op een zeven-puntsschaal van (1) helemaal mee oneens tot (7) helemaal mee eens. De antwoordcategorie 'Weet niet/ geen zicht op' is buiten beschouwing gelaten bij het maken van de schalen. De schalen van de samenwerkingsverbanden zijn vergelijkbaar met de vorige meting.

Tabel B1. Gemiddelde, mediaan, spreiding en betrouwbaarheid van de schaal 'kennis'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025

Meting	Schaal	Gemiddelde (op een schaal van 1 t/m 7)	Mediaan (tussen 1 en 7)	Spreiding (standaarddeviatie)	Betrouwbaarheid (chronbach's alfa)
Meting 2024	Aanwezige kennis	4,98	5,14	0,88	0,869
Meting 2025	Aanwezige kennis	4,91	5,00	0,95	0,905

Tabel B2. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Kennis'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Stellingen schaal 'Kennis'	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaard deviatie
Vrijwel alle deelnemende scholen zijn in staat om (hoog)begaafde leerlingen (vroegtijdig) te signaleren.	110	2	7	4,83	1,3
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben kennis over de diverse doelgroepen waarbij kenmerken van (hoog)begaafdheid minder snel wordt (h)erkend: bijv. kinderen met een laag sociaaleconomische status, niet-westerse culturele achtergrond, meisjes, onderpresteerders en dubbel bijzondere leerlingen	106	2	7	4,4	1,3
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben de kennis om passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen te verzorgen.	110	2	7	4,88	1,1
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben de vaardigheden om passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen te verzorgen.	108	2	7	4,58	1,2

Er is op vrijwel alle deelnemende scholen voldoende kennis aanwezig over het voorkomen van schooluitval bij (hoog)begaafde leerlingen	109	2	7	4,33	1,2
Vrijwel alle deelnemende scholen kunnen experts op het gebied van (hoog)begaafdheid gemakkelijk raadplegen.	111	2	7	5,87	1,1
Vrijwel alle deelnemende scholen zijn op de hoogte van de mogelijkheden van (extra) ondersteuning en zorg voor (hoog)begaafde leerlingen	108	2	7	5,39	1,1

Tabel B2b. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Kenniss'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Stellingen schaal 'Kenniss'	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaard deviatie
Vrijwel alle deelnemende scholen zijn in staat om (hoog)begaafde leerlingen (vroegtijdig) te signaleren.	122	2	7	4,96	1,3
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben kennis over de diverse doelgroepen waarbij kenmerken van (hoog)begaafdheid minder snel wordt (h)erkend: bijv. kinderen met een laag sociaaleconomische status, niet-westerse culturele achtergrond, meisjes, onderpresteerders en dubbel bijzondere leerlingen	113	1	7	4,38	1,3
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben de kennis om passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen te verzorgen.	122	1	7	4,98	1,0
Vrijwel alle deelnemende scholen hebben de vaardigheden om passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen te verzorgen.	122	2	7	4,65	1,0
Er is op vrijwel alle deelnemende scholen voldoende kennis aanwezig over het voorkomen van schooluitval bij (hoog)begaafde leerlingen	117	1	7	4,34	1,1
Vrijwel alle deelnemende scholen kunnen experts op het gebied van (hoog)begaafdheid gemakkelijk raadplegen.	121	1	7	5,95	1,3
Vrijwel alle deelnemende scholen zijn op de hoogte van de mogelijkheden van (extra) ondersteuning en zorg voor (hoog)begaafde leerlingen	118	3	7	5,6	1,2

Tabel B3. Gemiddelde, mediaan, spreiding en betrouwbaarheid van de schaal 'kennisdeling'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025

Meting	Schaal	Gemiddelde (op een schaal van 1 t/m 7)	Mediaan (tussen 1 en 7)	Spreiding (standaarddeviatie)	Betrouwbaarheid (chronbach's alfa)
Meting 2024	Kennisdeling	4,81	4,80	1,20	0,856
Meting 2025	Kennisdeling	4,86	5,0	1,32	0,882

Tabel B4. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Kennisdeling'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Stellingen 'kennisdeling'	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaard deviatie
Vrijwel alle deelnemende scholen wisselen kennis en ervaringen met elkaar uit op het gebied van (hoog)begaafdheid	110	1	7	4,95	1,6
Vrijwel alle deelnemende reguliere scholen en scholen uit het speciaal onderwijs delen hun kennis en ervaringen op het gebied van (hoog)begaafdheid met elkaar	104	1	7	3,98	1,8
Professionals binnen vrijwel alle deelnemende scholen delen hun kennis en ervaringen op het gebied van (hoog)begaafdheid met elkaar.	107	1	7	4,97	1,5
(Hoog)begaafdheid-experts van vrijwel alle deelnemende scholen delen kennis en ervaringen met elkaar	109	1	7	5,31	1,4
(Hoog)begaafdheid-experts van buiten de scholen delen hun kennis en ervaringen met onderwijsprofessionals binnen de scholen	98	1	7	4,8	1,6

Tabel B4b. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Kennisdeling'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Stellingen 'kennisdeling'	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaard deviatie
Vrijwel alle deelnemende scholen wisselen kennis en ervaringen met elkaar uit op het gebied van (hoog)begaafdheid	119	1	7	4,89	1,6
Vrijwel alle deelnemende reguliere scholen en scholen uit het speciaal onderwijs delen hun kennis en ervaringen op het gebied van (hoog)begaafdheid met elkaar	115	1	7	3,84	1,7
Professionals binnen vrijwel alle deelnemende scholen delen hun kennis en ervaringen op het gebied van (hoog)begaafdheid met elkaar.	117	1	7	4,96	1,4
(Hoog)begaafdheid-experts van vrijwel alle deelnemende scholen delen kennis en ervaringen met elkaar	120	2	7	5,32	1,3

(Hoog)begaafdheid-experts van buiten de scholen delen hun kennis en ervaringen met onderwijsprofessionals binnen de scholen	109	1	7	5,05	1,5
---	-----	---	---	------	-----

Tabel B5. Gemiddelde, mediaan, spreiding en betrouwbaarheid van de schaal 'passend aanbod'

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025

Meting	Schaal	Gemiddelde (op een schaal van 1 t/m 7)	Mediaan (tussen 1 en 7)	Spreiding (standaarddeviatie)	Betrouwbaarheid (chronbach's alfa)
Meting 2024	Passend aanbod	4,75	4,92	,98	0,871
Meting 2025	Passend aanbod	4,70	4,83	,99	0,897

Tabel B6. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Passend aanbod'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Stellingen 'passend aanbod'	N	Min	Max	Gemiddelde	Std. deviatie
m.b.t. de basisondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen	111	2	7	5,18	1,3
m.b.t. de lichte ondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen.	112	2	7	5,14	1,1
m.b.t. de zware ondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen.	111	1	7	4,19	1,4
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod is dekkend voor vrijwel alle (hoog)begaafde leerlingen met extra ondersteuning...	111	1	7	4,25	1,4
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod m.b.t. (hoog)begaafdheid is van goede kwaliteit.	101	2	7	4,89	1,1
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod wordt voldoende aangepast aan de ondersteuningsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen	105	2	7	4,7	1,0

Tabel B6b. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'Passend aanbod'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Stellingen 'passend aanbod'	N	Min	Max	Gemiddelde	Std. deviatie
m.b.t. de basisondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen	121	1	7	5,18	1,1
m.b.t. de lichte ondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen.	122	2	7	5,2	1,0

m.b.t. de zware ondersteuning is er een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op de scholen.	118	1	7	4,06	1,4
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod is dekkend voor vrijwel alle (hoog)begaafde leerlingen met extra ondersteuning...	121	1	7	4,37	1,4
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod m.b.t. (hoog)begaafdheid is van goede kwaliteit.	110	2	7	4,95	1,0
Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod wordt voldoende aangepast aan de ondersteuningsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen	111	2	7	4,83	1,0

Tabel B7. Gemiddelde, mediaan, spreiding en betrouwbaarheid van de schaal 'samenwerking'
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025

Meting	Schaal	Gemiddelde (op een schaal van 1 t/m 7)	Mediaan (tussen 1 en 7)	Spreiding (standaarddeviatie)	Betrouwbaarheid (chronbach's alfa)
Meting 2024	Samenwerking	4,57	4,60	,88	0,854
Meting 2025	Samenwerking	4,65	4,73	,94	0,882

Tabel B8. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'samenwerking'.
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

Stellingen schaal 'samenwerking'	N	Min	Max	Gemiddelde	Std. deviatie
Deelnemende scholen werken goed samen met andere scholen op het gebied van (hoog)begaafdheid	110	1	7	4,85	1,4
Deelnemende scholen werken goed samen met het samenwerkingsverband op het gebied van (hoog)begaafdheid	111	2	7	5,51	1,2
Deelnemende scholen werken goed samen met (jeugd)zorginstanties op het gebied van (hoog)begaafdheid	86	1	7	3,95	1,3
Deelnemende scholen werken goed samen met ouders op het gebied van (hoog)begaafdheid	98	2	7	4,81	1,0
Deelnemende scholen werken goed samen met leerlingen op het gebied van (hoog)begaafdheid	98	3	7	5,14	1,0
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met andere samenwerkingsverbanden binnen dezelfde sector (po-po of vo-vo) op het gebied van (hoog)begaafdheid	102	1	7	4,36	1,8

Het samenwerkingsverband werkt goed samen met samenwerkingsverbanden uit de andere sector (po-vo) op het gebied van (hoog)begaafdheid	103	1	7	5	1,6
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met gemeenten op het gebied van (hoog)begaafdheid	99	1	7	4,11	1,5
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met (jeugd)zorginstanties op het gebied van (hoog)begaafdheid	98	1	7	4	1,5
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met ouders op het gebied van (hoog)begaafdheid	98	1	7	4,55	1,5
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met leerlingen op het gebied van (hoog)begaafdheid	91	1	7	4,51	1,5

Tabel B8b. Beschrijvende statistieken onderliggende stellingen van de schaal 'samenwerking'.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

Stellingen schaal 'samenwerking'	N	Min	Max	Gemiddeld e	Std. deviatie
Deelnemende scholen werken goed samen met andere scholen op het gebied van (hoog)begaafdheid	120	1	7	4,59	1,3
Deelnemende scholen werken goed samen met het samenwerkingsverband op het gebied van (hoog)begaafdheid	122	1	7	5,42	1,2
Deelnemende scholen werken goed samen met (jeugd)zorginstanties op het gebied van (hoog)begaafdheid	102	1	7	4,22	1,1
Deelnemende scholen werken goed samen met ouders op het gebied van (hoog)begaafdheid	104	2	7	4,87	1,1
Deelnemende scholen werken goed samen met leerlingen op het gebied van (hoog)begaafdheid	111	1	7	5,1	1,1
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met andere samenwerkingsverbanden binnen dezelfde sector (po-po of vo-vo) op het gebied van (hoog)begaafdheid	113	1	7	4,15	1,6
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met samenwerkingsverbanden uit de andere sector (po-vo) op het gebied van (hoog)begaafdheid	113	1	7	4,89	1,6
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met gemeenten op het gebied van (hoog)begaafdheid	112	1	7	3,99	1,4

Het samenwerkingsverband werkt goed samen met (jeugd)zorginstanties op het gebied van (hoog)begaafdheid	114	1	7	4,02	1,5
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met ouders op het gebied van (hoog)begaafdheid	115	1	7	4,6	1,5
Het samenwerkingsverband werkt goed samen met leerlingen op het gebied van (hoog)begaafdheid	111	1	7	4,49	1,6

Tabel B9. Correlaties tussen de schalen van samenwerkingsverbanden meting 2024 (lopend van 0 tot 1; * $p < .005$ ** $p < .001$)

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024

	Kennisdeling	Passend onderwijs	Samenwerking
Aanwezige kennis	Zwakke samenhang (0.450**)	Middelmatige samenhang (0.5660**)	Middelmatige samenhang (0.434**)
Kennisdeling	-	Zwakke samenhang (0.397**)	Middelmatige samenhang (0.536**)
Passend onderwijs		-	Zwakke samenhang (0.357**)

Tabel B10. Correlaties tussen de schalen van samenwerkingsverbanden meting 2025 (lopend van 0 tot 1; * $p < .005$ ** $p < .001$)

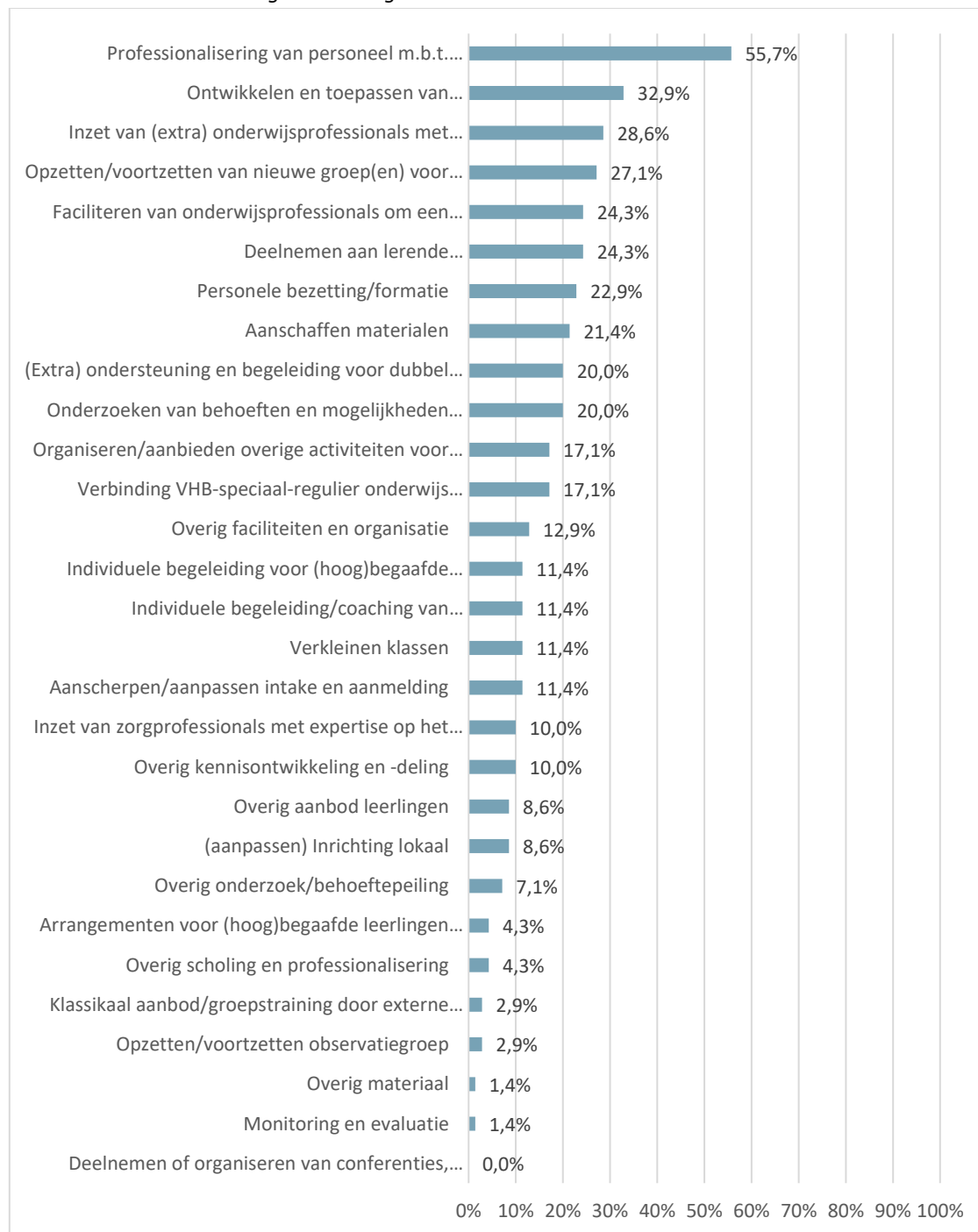
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2025

	Kennisdeling	Passend onderwijs	Samenwerking
Aanwezige kennis	Zwakke samenhang (0.485**)	Sterke samenhang (0.750**)	Middelmatige samenhang (0.571**)
Kennisdeling	-	Zwakke samenhang (0.456**)	Middelmatige samenhang (0.561**)
Passend onderwijs		-	Zwakke samenhang (0.471**)

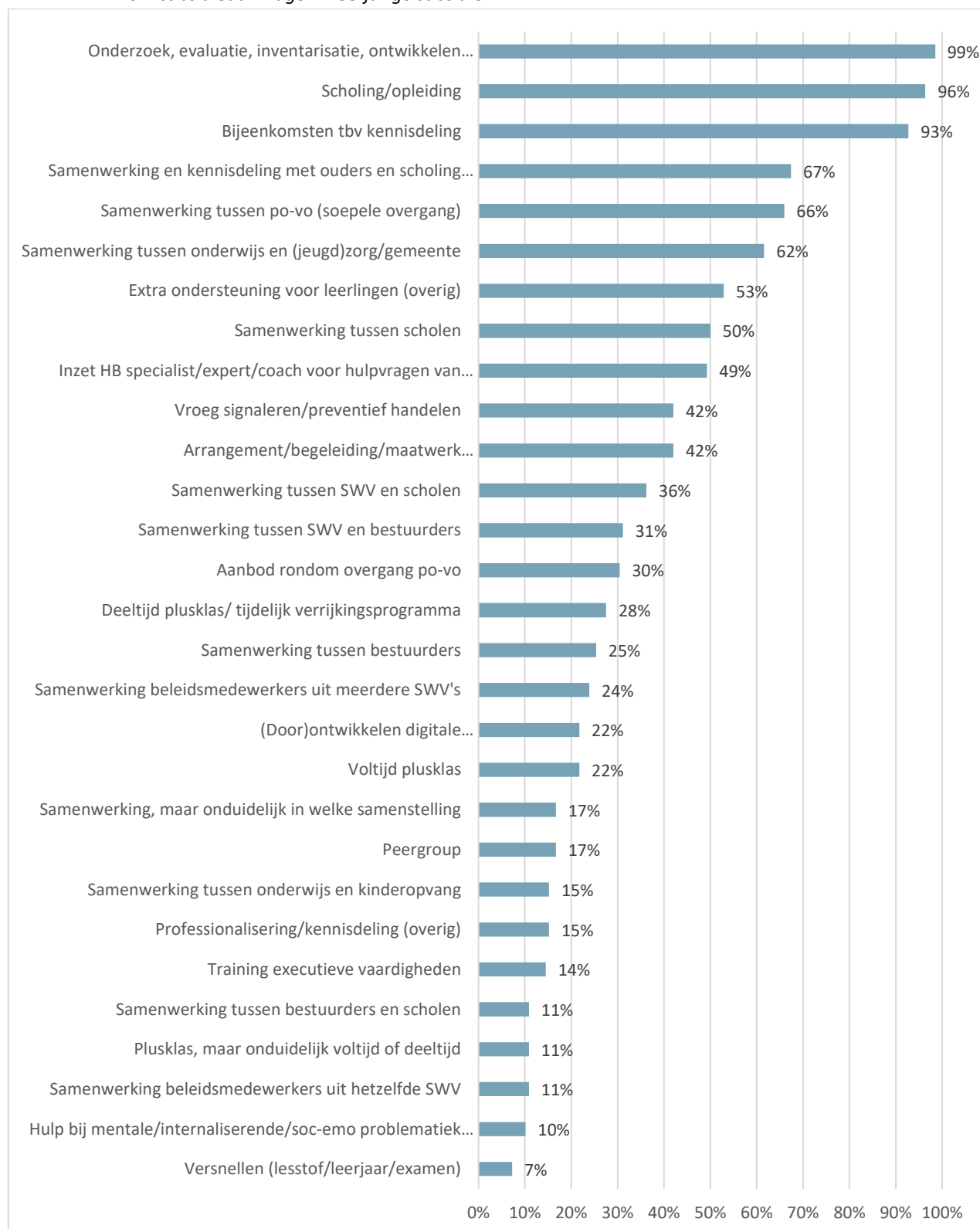
Bijlage C Aanvullende tabellen

Deze bijlage bevat aanvullende en gedetailleerde resultaten op basis van de analyse van subsidieaanvragen voor de eenmalige subsidie en de meerjarige subsidie en vragenlijst voor samenwerkingsverbanden van meting 2.

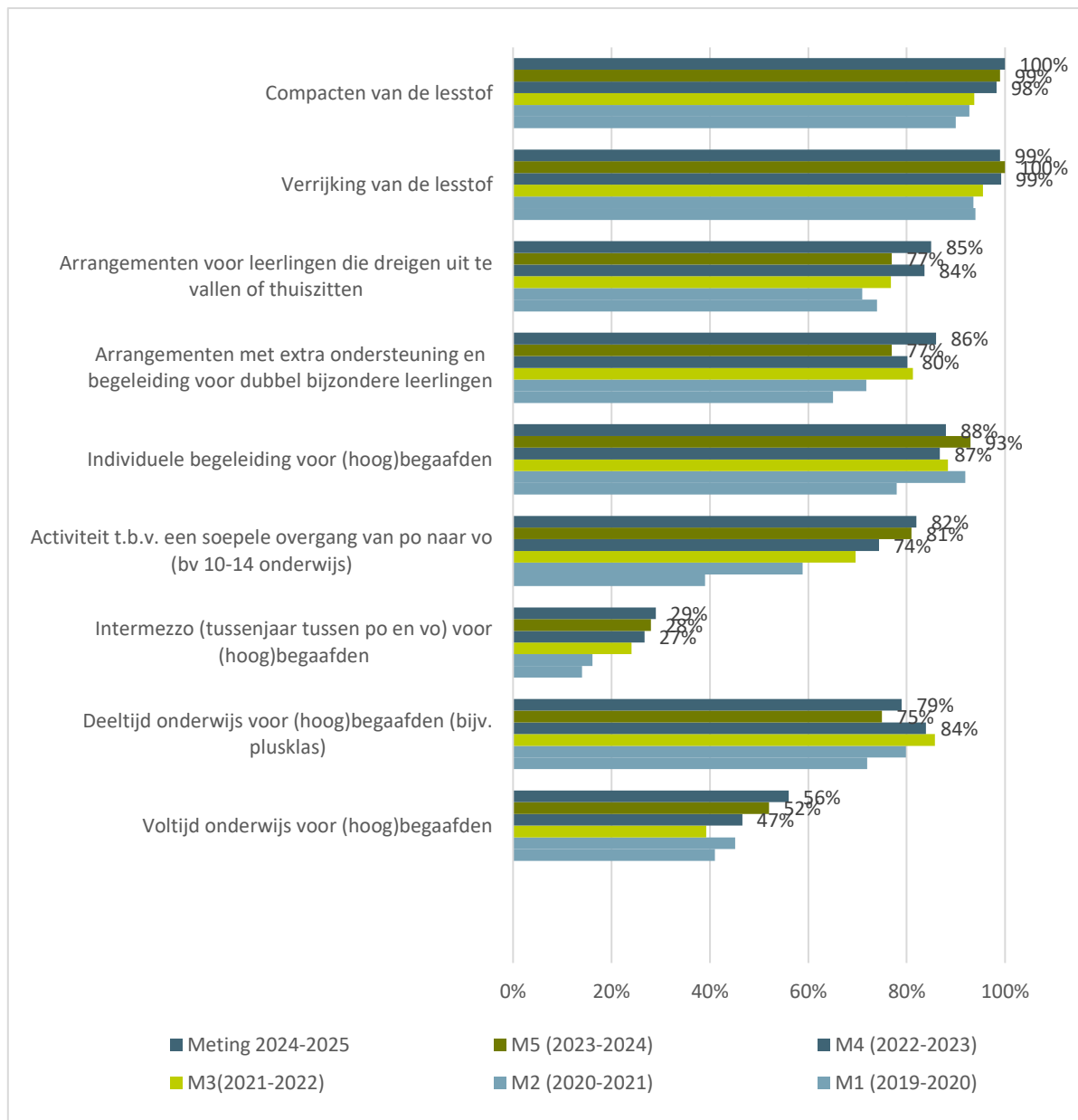
Figuur C1. Activiteiten genoemd in subsidieaanvragen voor de eenmalige subsidie. N=70. Bron: subsidieaanvragen eenmalige subsidie.

Figuur C2. *Activiteiten genoemd in subsidieaanvragen voor de meerjarige subsidie (n=138).*
Bron: subsidieaanvragen meerjarige subsidie.

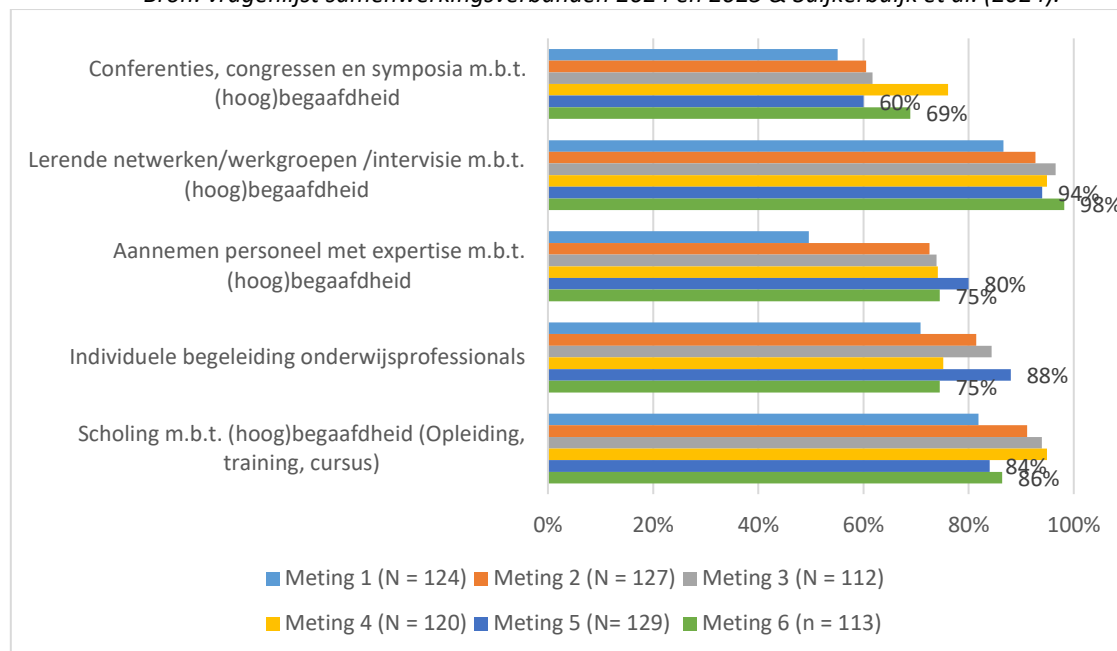

Figuur C3. *Aangeboden onderwijs- en ondersteuningsactiviteiten voor (hoog)begaafde leerlingen, volgens samenwerkingsverbanden in vergelijking met eerdere metingen (n=113).*
Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024).

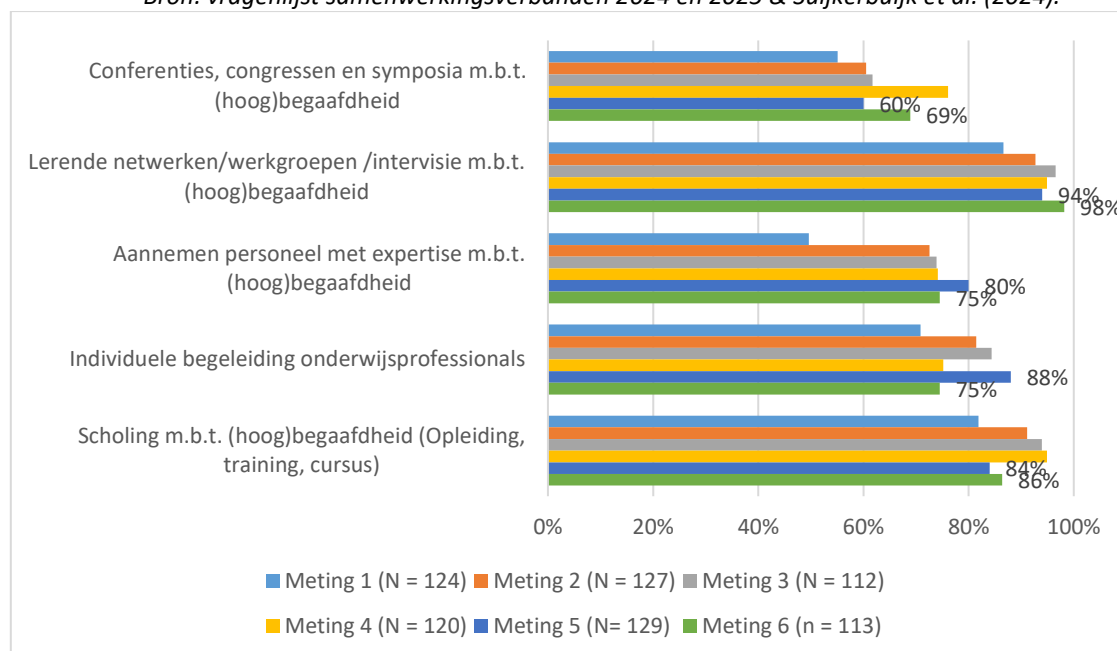
Figuur C3. De mate waarin kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid worden aangeboden binnen het samenwerkingsverband (ongeacht de financieringsvorm) door de jaren heen.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024).

Figuur C4. De mate waarin kennisdelings- en professionaliseringsactiviteiten rondom (hoog)begaafdheid worden aangeboden binnen het samenwerkingsverband (ongeacht de financieringsvorm) door de jaren heen.

Bron: vragenlijst samenwerkingsverbanden 2024 en 2025 & Suijkerbuijk et al. (2024).

Bijlage D Analysekader eenmalige subsidieaanvragen

Algemene informatie	Naam aanvraag (HBL)
	Naam samenwerkingsverband
	Plaats
	Aantal scholen met hb-voorziening die hebben getekend (aantal)
	Naam en plaats school 1
	Naam en plaats school 2
	Naam en plaats school 3
	Naam en plaats school 4
	Naam en plaats school 5
	Naam en plaats school 6
Uit subsidieaanvraag	Bestaat er bij aanvraag een voltijd hoogbegaafdheidsvoorziening in het swv? (0/1)
	Totaal aantal scholen met hoogbegaafdenvoorziening in swv (aantal)
	Hoogte aanvraag (in euro's)
Besteding geld - aanbod leerlingen	Individuele begeleiding voor (hoog)begaafde leerlingen (0/1)
	(Extra) ondersteuning en begeleiding voor dubbel bijzondere leerlingen (0/1)
	Arrangementen voor (hoog)begaafde leerlingen die dreigen uit te vallen of thuiszitten (0/1)
	Klassikaal aanbod/groepstraining door externe partij (0/1)
	Opzetten/voortzetten van nieuwe groep(en) voor (hoog)begaafde leerlingen (0/1)
	Opzetten/voortzetten observatiegroep (0/1)
	Organiseren/aanbieden overige activiteiten voor doelgroep (0/1)
	Overig
Besteding geld - Materialen	Ontwikkelen en toepassen van lesmateriaal/curriculum, leerlijnen, interventies en hulpmiddelen voor de doelgroep (0/1)
	Aanschaffen materialen (0/1)
	(aanpassen) Inrichting lokaal (0/1)
	Overig
Scholing en professionalisering	Professionalisering van personeel m.b.t. (hoog)begaafdheid (0/1)

	Individuele begeleiding/coaching van onderwijsprofessionals m.b.t. (hoog)begaafdheid (0/1)
	Verbinding VHB-speciaal-regulier onderwijs versterken (bijv kennisdeling, ihkv terugplaatsing) (0/1)
	Overig
Onderzoek / behoeftepeiling	Onderzoeken van behoeften en mogelijkheden onder de doelgroep (0/1)
	Monitoring en evaluatie (0/1)
	Overig
Faciliteiten en organisatie	Faciliteren van onderwijsprofessionals om een passender aanbod te geven (tijd, ruimte) (0/1)
	Inzet van (extra) onderwijsprofessionals met expertise op het gebied van (hoog)begaafdheid (0/1)
	Verkleinen klassen (0/1)
	Personele bezetting/formatie (0/1)
	Inzet van zorgprofessionals met expertise op het gebied van (hoog)begaafdheid (0/1)
	Aanscherpen/aanpassen intake en aanmelding (0/1)
	Overig
Kennisontwikkeling en -deling	Deelnemen aan lerende netwerken/werkgroepen/intervisie m.b.t. (hoog)begaafdheid (0/1)
	Deelnemen of organiseren van conferenties, congressen, webinars en symposia m.b.t. (hoog)begaafdheid (0/1)
	Overig
Anders	Opmerkingen

Bijlage E Analysekader meerjarige subsidieplannen

A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN

- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: a. Voltijd plusklas
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: b. Deeltijd plusklas/ tijdelijk verrijkingsprogramma
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: c. Plusklas - voltijd/deeltijd onduidelijk
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: d. Aanbod overgang po-vo
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: e. Arrangement/begeleiding/maatwerk (individueel/groepsverband)
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: f. Versnellen (lesstof/leerjaar/examen)
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: g. Vroeg signaleren/ preventief handelen
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: h. Peergroup
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: i. Training executieve vaardigheden
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: j. Hulp bij mentale/internaliserende/soc-emo problematiek of faalangst
- A. EXTRA ONDERSTEUNING VOOR LEERLINGEN: k. Anders/ onbekend

B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING

- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: a. Scholing/opleiding
- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: b. Bijeenkomsten tbv kennisdeling (bv netwerk, interview, PLG)
- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: c. Inzet (vaste/tijdelijke) HB specialist/ expert/ coach voor hulpvragen van docenten/schoolteams
- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: d. Onderzoek, evaluatie, inventarisatie, ontwikkelen visie/beleid
- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: e. (Door)ontwikkelen digitale nieuwsbrief/website/databank/platform
- B. PROFESSIONALISERING/KENNISDELING: f. Anders/ onbekend

C. SAMENWERKING/OVERLEG

- C. SAMENWERKING/OVERLEG: a. Samenwerking tussen scholen
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: b. Samenwerking tussen po-vo (soepele overgang)
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: c. Samenwerking/kennisdeling/scholing ouders
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: d. Samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg/gemeente
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: e. Samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: f. Samenwerking tussen SWV en scholen
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: g. Samenwerking tussen SWV en bestuurders
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: h. Samenwerking tussen bestuurders en scholen
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: i. Samenwerking beleidsmedewerkers uit hetzelfde SWV
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: j. Samenwerking beleidsmedewerkers uit meerdere SWV's
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: k. Samenwerking tussen bestuurders
- C. SAMENWERKING/OVERLEG: l. Onduidelijk in welke samenstelling bovenstaande partijen samenwerken

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, mei 2025

Dit onderzoek is uitgevoerd met hulp van subsidie van
het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO)

